

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

MAGISTERSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2013 – 2015

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Denisa Kršková

**Signální pes jako kompenzační pomůcka pro sluchově
postižené**

Praha 2015

Vedoucí diplomové práce:

Mgr. Mgr. Václav Chmelíř

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

MASTER COMBINED (PART TIME) STUDIES

2013 - 2015

DIPLOMA THESIS

Denisa Kršková

Usage of hearing dogs for deaf people

Prague 2015

The Diploma Thesis Work Supervisor:

Mgr. Mgr. Václav Chmelíř

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Souhlasím s prezentačním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne

Denisa Kršková

Poděkování

Chtěla bych poděkovat Mgr. Mgr. Václavu Chmelířovi za cenné rady a doporučení, které mi při psaní této práce poskytl. Také bych velice ráda poděkovala pracovníkům neziskové organizace Pestrá společnost, o.p.s., Bc. Kláře Pragerové a Michaelae Perčinové, díky kterým jsem měla možnost seznámit se s metodami výcviku všech druhů asistenčních psů a být po určitou dobu součástí výjimečného projektu Pestrá společnost, o.p.s.

Anotace:

Diplomová práce se zabývá problematikou výcviku asistenčních signálních psů v České republice a jejich využitím jako kompenzační pomůcky pro člověka se sluchovým postižením. Teoretická část popisuje problematiku sluchového postižení a druhy kompenzačních pomůcek pro sluchově postižené. Následující kapitoly se věnují metodě zoorehabilitace a jejího využití pro zdravotně postiženého člověka, zejména osobám se sluchovým postižením.

Hlavním cílem práce je zmapovat a předložit čtenáři v ucelené formě zpracovanou problematiku asistenčních signálních psů doplněnou o vlastní výzkumné šetření rozdělené na kvantitativní a kvalitativní část.

Klíčová slova:

Sluchové postižení, anatomie sluchového ústrojí, sluchová vada, kompenzační pomůcky pro sluchově postižené, asistenční signální pes, zoorehabilitace, výcvik asistenčních psů, Pestrá společnost, o.p.s., Helppes, o.p.s,

Anotation

This thesis deals with the training of assistance signal dogs in the Czech Republic and their use as aids for hearing impaired person . The theoretical part is devoted to hearing impairment and choice of assistive devices for the hearing impaired. The following chapters deal with zoorehabilitation method and its use for a disabled person, especially those with hearing impairments.

The main objective is to explore and present readers in a concise form processed signal issues of assistance dogs supplemented by own research divided into quantitative and qualitative part.

Keywords:

Hearing impairment, auditory system anatomy, hearing impairment, mobility aids for the hearing impaired, assistance signal dog, zoorehabilitation, training assistance dogs, varied Society, Helppes ops

Obsah

ÚVOD	9
TEORETICKÁ ČÁST	11
1 ČLOVĚK SE SLUCHOVÝM POSTIŽENÍM.....	11
1.1 Definice sluchového postižení a vědního oboru surdopedie	11
1.2 Anatomie sluchového ústrojí.....	13
1.3 Vady sluchového ústrojí	17
1.4 Kompenzační pomůcky pro sluchově postižené	22
2 SIGNÁLNÍ PES JAKO KOMPENZAČNÍ POMŮCKA PRO SLUCHOVĚ POSTIŽENÉ.....	25
2.1 Historie vývoje vztahu psa a člověka	25
2.2 Využití psů v zoorehabilitaci.....	27
2.2.1 Základní pojmy a terminologie v zoorehabilitaci	27
2.2.2 Historický vývoj využití psů v zoorehabilitaci ve světě	37
2.2.2.1 Historie výcviku asistenčních signálních psů pro osoby se sluchovým postižením ve světě	40
2.2.3 Historický vývoj využití psů v zoorehabilitaci u nás	45
2.2.3.1 Historie výcviku asistenčních signálních psů pro osoby se sluchovým postižením u nás	46
2.2.4 Současné významné mezinárodní a národní organizace působící v oblasti zoorehabilitace	48
2.3 Vliv asistenčního signálního psa na kvalitu života člověka se sluchovým postižením.....	52
2.4 Postup získání, vycvičení a předání asis. sig. psa klientovi se sluchovým postižením....	55
EMPIRICKÁ ČÁST	59
1 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ MAPUJÍCÍ POVĚDOMÍ ŠIROKÉ VEŘEJNOSTI O EXISTENCI SPECIÁLNĚ VYCVIČENÉHO ASISTENČNÍHO SIGNÁLNÍHO PSA A MOŽNOSTECH JEHO VYUŽITÍ PRO OSOBY SE SLUCHOVÝM POSTIŽENÍM	59
1.1 Vymezení výzkumného cíle	59
1.2 Formulace problému, otázky a hypotézy	60
1.2.1 Kvantitativní empirické šetření	60
1.2.2 Kvalitativní empirické šetření	61
1.3 Výzkumná metodika	62
1.4 Výzkumný vzorek, popis vzorku zkoumaných osob	62
1.4.1 Kvantitativní výzkumné šetření	62
1.4.2 Kvalitativní výzkumné šetření.....	64
1.5 Časová organizace výzkumu podle jeho fází	65
1.5.1 Kvantitativní výzkumné šetření.....	65
1.5.2 Kvalitativní výzkumné šetření.....	65
1.6 Výsledky výzkumu	65
1.6.1 Kvantitativní výzkumné šetření.....	65
1.6.2 Kvalitativní výzkumné šetření.....	68
1.7 Interpretace, diskuse výsledků a závěr výzkumu.....	72

1.7.1 Kvantitativní výzkumné šetření.....	72
1.7.2 Kvalitativní výzkumné šetření.....	73
ZÁVĚR.....	75
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	77
SEZNAM ZKRATEK	86
SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ	88
SEZNAM PŘÍLOH	90
PŘÍLOHY	I

ÚVOD

Hlavním důvodem výběru tématu mé diplomové práce byl zájem o problematiku výcviku asistenčních signálních psů pro osoby se sluchovým postižením v České republice. Vzhledem ke skutečnosti, že u nás této problematice nebyla doposud věnována dostatečná pozornost ze strany laické i odborné veřejnosti, rozhodla jsem se zpracovat toto téma ve své diplomové práci.

Výcviku asistenčních signálních psů se u nás věnuje velmi úzký okruh odborníků, kteří postupují dle metodik převzatých ze zahraničí nebo vycházejí z vlastní dlouholeté odborné praxe.

Teoretická část této diplomové práce zabývající se tématem signálního psa pro osoby se sluchovým postižením vychází také převážně ze zahraničních dostupných zdrojových informací.

Diplomová práce ve své teoretické části nejprve obecně přiblíží problematiku života člověka se sluchovým postižením, definuje sluchové postižení, druhy sluchových vad a možnosti výběru dostupných kompenzačních pomůcek. Dále se věnuje problematice výcviku asistenčních signálních psů a jejich využití v zoorehabilitaci. Nastiňuje historický vývoj výcviku asistenčních psů, včetně výcviku signálních psů pro sluchově postižené u nás i ve světě. Přináší stručný přehled významných mezinárodních a národních organizací v oblasti poskytování výcviku asistenčních psů a jejich právní ochraně. V závěru jsou představeny významné studie mapující vliv asistenčního signálního psa na kvalitu života člověka se sluchovým postižením.

Empirickou část diplomové práce tvoří kvantitativní a kvalitativní výzkum. Kvantitativní výzkumné šetření mapuje povědomí široké veřejnosti o existenci speciálně vycvičeného asistenčního signálního psa a možnostech jeho využití ke zkvalitnění života osob se sluchovým postižením. Zvolila jsem explorační metodu, strukturovaný dotazník, uveřejněný na internetových stránkách.

Kvalitativní výzkumné šetření bylo prováděno formou polostandardizovaných rozhovorů u velmi úzké vybrané skupiny respondentů s cílem nastínit a přiblížit soužití sluchově postiženého člověka se speciálně cvičeným signálním psem. Tento výzkum

potvrdil pozitivní vliv na fyzický a psychický stav sluchově postižených osob i posílení jejich sociálních kompetencí.

Hlavním cílem diplomové práce je zmapovat a přiblížit čtenáři možnosti využití asistenčních signálních psů pro zkvalitnění každodenního života osob se sluchovým postižením.

TEORETICKÁ ČÁST

1 ČLOVĚK SE SLUCHOVÝM POSTIŽENÍM

Člověk, který náhle přijde o sluch, ztratí 60% možných přijatých informací z okolního prostředí. V porovnání se ztrátou zraku (80%) lze říci, že se jedná o slabší formu narušení smyslového vnímání. Skutečnost je ale taková, že lidé ohluchlí, neslyšící nebo s těžkou sluchovou vadou přicházejí o více než o schopnost slyšet. Sluchové postižení s sebou nese další bariéry. Hlavním problémem je narušená komunikace. Lidé se sluchovou vadou mají sníženou nebo zcela vyřazenou schopnost porozumět mluvenému slovu. S touto problematikou je také úzce propojen poškozený vývoj řeči. Další problémy, kterým lidé se sluchovým postižením čelí, jsou bariéry v oblasti sociální a psychologické. Oba problémy spolu velmi úzce souvisí a vyplývají z nich další, jako např. navazování vztahů a hledání pracovních příležitostí.¹

1.1 Definice sluchového postižení a vědního oboru surdopedie

Sluchové postižení představuje pojem, který zahrnuje širokou škálu sluchových blíže nespecifikovaných vad různého původu, intenzity a typu. Z těchto důvodů se obecně užívají označení nedoslýchavost, zbytky sluchu, hluchota či získaná ztráta sluchu neboli ohluchlost.

Lidé často mylně označují sluchově postižené za neslyšící. Podle zákona č. 384/2008 Sb., o komunikačních systémech osob neslyšících a hluchoslepých se za neslyšící považují osoby, „*které neslyší od narození, nebo ztratily sluch před rozvinutím mluvené řeči, nebo osoby s úplnou či praktickou hluchotou, které ztratily sluch po*

¹ SLOWIK, J. *Speciální pedagogika*. 1. vyd. Praha: Grada. 2007. ISBN 978-80-247-1733-3

*rozvinutí mluvené řeči, a osoby těžce nedoslýchavé, u nichž rozsah a charakter sluchového postižení neumožňuje plnohodnotně porozumět mluvené řeči sluchem.*²

Surdopedie, surdologie či pedagogika sluchově postižených je speciálně pedagogická vědní disciplína, která se zabývá výchovou a vzděláváním osob s vadou sluchu. Název této disciplíny pochází ze spojení latinského *surdus* = hluchý a řeckého *paideia* = výchova. Objektem zájmu surdopedie jsou děti, mládež a dospělí, kteří jsou neslyšící, nedoslýchaví nebo ohluchlí, dále také rodiče a pedagogové dětských a dospívajících klientů. Speciální pedagog pracující s těmito klienty se nazývá surdoped.³

Označení surdopedie se podle Horákové začalo používat v roce 1983. Do té doby spadala výchova a vzdělávání sluchově postižených pod obor logopedie⁴, která se zabývá korekcí a rehabilitací klientů s narušenou komunikační schopností. V nejširším slova smyslu představuje výchovu k řeči (*logos* = řeč, *paideia* = výchova). Podle Potměšila se surdopedie oddělila ze dvou důvodů. Obě *pedie* se liší svojí metodikou práce s klientem a také předem stanovenými cíli. Důležitým faktorem byla také stále se rozšiřující minorita neslyšících. Surdopedie se tak stala samostatným multidisciplinárním vědním oborem, který s logopedií a dalšími *pediemi* (oftalmopedie a somatopedie) velmi úzce spolupracuje, zejména v případě jedinců s kombinovaným postižením.⁵ Surdopedie také navazuje spojení s obory psychologickými, obecně pedagogickými, biologickými, sociologickými, filozofickými a medicínskými, kde má nejbližší k pediatrii, otorinolaryngologii (ORL) a foniatrii, která se zabývá hlasovými, řečovými a sluchovými poruchami.

² Zákon č. 384/2008 Sb. ze dne 23. 9. 2008, kterým se mění Zákon č. 155/1998 sb., o znakové řeči a o změně dalších zákonů a další související zákony. In: Sběrka zákonů, Česká republika. 2008, částka 124, s. 5925. Dostupné také z: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?O=5&T=429>

³ HORÁKOVÁ, R. *Sluchové postižení: úvod do surdopedie*. 1.vyd. Praha: Portál. 2012. ISBN 978-80-262-0084-0

⁴ HORÁKOVÁ in PIPEKOVÁ, J. et al. *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. 3.vyd. Brno: Paido, 2010. ISBN: 978-80-7315-198-0

⁵ POTMĚŠIL In PIPEKOVÁ, J., et al. *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. 3. Vyd. Brno: Paido, 2010. ISBN: 978-80-7315-198-0

1.2 Anatomie sluchového ústrojí

Sluch stejně jako zrak, čich a hmat patří do smyslové soustavy člověka, díky které je lidské tělo schopno rozpoznat, přijímat a nervovou soustavou zpracovávat informace z vnějšího prostředí. Tělo adekvátně reaguje na informace, které mozek předtím zpracoval. Například, zachytí-li jedinec sluchovým analyzátozem zvuk, rozpozná mluvené slovo, porozumí jeho významu a na položenou otázku odpoví. Jiným příkladem může být situace, zaslechne-li člověk zvuk z okolí, instinktivně se otočí směrem, odkud signál přichází. Nejen sluch, ale souhra všech smyslů pomáhá člověku při orientaci v prostoru a upozorňuje ho na případná nebezpečí hrozící z okolního prostředí.

Sluch je ze všech smyslů nejcitlivější. Společně se zrakem hraje důležitou roli v mezilidské komunikaci a sociální interakci. Na rozdíl od zraku, zachycuje přicházející informace a signály nepřetržitě. Přijímání vzruchů nelze samovolně vědomě ovlivnit. Jedná se o stálý, kontinuální proces, který může být narušen nebo přerušen vnějším faktorem.

Zvuk, který lidské ucho zaznamenává, se šíří o frekvencích 16 Hz až 20 000 Hz. Vzruch vzniklý rozkmitáním těles se přenáší vzduchem, vodou nebo pevnými tělesy. Pod vodou nelze určit směr, odkud zvuk přichází a pouze ve vakuu se zvuk nešíří vůbec. Po zachycení sluchovým analyzátozem, tedy vnějším uchem, je zvuk převáděn do středního ucha, kde je zesílen a vpuštěn do vnitřního ucha. Odtud putuje ve formě nervového signálu do mozku, kde na jeho základě vzniká sluchový vjem. Sluchové ústrojí se tedy skládá ze tří hlavních částí: vnějšího, středního a vnitřního ucha.⁶

Vnější ucho (auris externa) se skládá z ušního boltce (auricula), který díky svému speciálnímu tvaru slouží k zachycení zvukových vln a převádí je pomocí vnějšího zvukovodu (meatus acusticus externus; viz. Příloha A - Obrázek 2 – č. 4) k bubínku (membrana tympani).

⁶ŠMARDÁ, J. et al. *Biologie pro psychology a pedagogy*. 2.vyd. Praha: Portál. 2007. ISBN 978-80-7367-343-7

Ušní boltec je útvar, který vyrůstá z hlavy o úhlu 20 - 40°. Tvoří jej dvě části: chrupavka pokrytá jemnou narůžovělou kůží a ušní lalůček, který vyplňuje jen tuková tkáň.⁷

Na ušní boltec navazuje vnější zvukovod, který je tvořen z jedné třetiny chrupavčitou (vnější část) a ze dvou třetin kostěnou (vnitřní část) trubicí, která se zužuje a vede skrz spánkovou kost k bubínku. Vnější chrupavčitá část zvukovodu má tvar žlábků, je pokryta kůží stejného charakteru jako kůže pokrývající ušní boltec a obsahuje vlasové folikuly a žlázy. Tyto žlázy produkují ušní maz – cerumenauris. Ušní maz funguje jako ochranná vrstva vnějšího zvukovodu. U mužského pohlaví se vyskytují na začátku zvukovodu chloupky, které mají také ochrannou funkci. Kostěný úsek zvukovodu pokrývá tenčí kůže, která přirůstá k okostici (periostu), vazivovému obalu pokrývající povrch kosti.⁸

Bubínek (viz. Příloha A - Obrázek 2 – č. 3) odděluje zevní zvukovod od bubínkové (středoušní) dutiny, to znamená vnější ucho od středního ucha. Jedná se o tenkou růžovošedou poloprůhlednou vazivovou blánu oválného tvaru o velikosti 9-10 x 8-9 mm s tloušťkou 0,1 mm. Z vnitřní strany je bubínek připojen ke kladívku (malleus, první sluchové kůstce středouší, viz. Příloha A - Obrázek 2 – č. 1).⁹

Střední ucho (auris media) tvoří středoušní (bubínková) dutina (cavitas tympani) krychlového tvaru, která zaujímá prostor ve spánkové kosti. Z jedné strany je dutina ohraničena bubínkem a z druhé strany kostěnou stěnou, která ji odděluje od vnitřního ucha. Obsah dutiny tvoří tři sluchové kůstky: kladívko (malleus), kovádlíka (incus) a třmínek (stapes) a dva středoušní svaly: napínač bubínku (upínající se na bubínek) a třmínkový sval (přípevněný na třmínek), které chrání střední a vnitřní ucho před poškozením. Sluchové kůstky se navzájem pojí dvěma malými klouby a ke stěnám středoušní dutiny jsou připevněny vazy. „*Jejich funkcí je přenášet chvění bubínku na tekutiny vnitřního ucha (hlemýžďe). Jde o systém nerovnoramenných pák, které akustické*

⁷PETROVICKÝ, P., DRUGA, R. X. *Zrakové a sluchové orgány, orgány s vnitřní sekrecí*. s. 47. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum. 1999. ISBN 80-7148-108-0

⁸MARTÍNEK, J., VACEK, Z. *Histologický atlas*. 1.vyd. Praha: Grada. 2009. ISBN 978-80-247-2393-8

⁹DYLEVSKÝ, I. *Funkční anatomie*. 1.vyd. Praha: Grada. 2009. ISBN 978-80-247-3240-4

PETROVICKÝ, P., DRUGA, R. X. *Zrakové a sluchové orgány, orgány s vnitřní sekrecí*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum. 1999. ISBN 80-7148-108-0

ŠMARDA, J. et al. *Biologie pro psychology a pedagogy*. 2.vyd. Praha: Portál. 2007. ISBN 978-80-7367-343-7

vibrace ze vzduchu o malém tlaku a velké amplitudě převádějí na vibrace tekutého prostředí, které mají velký tlak a malou amplitudu.“¹⁰

Z bubínkové dutiny vede do nosohltanu sluchová trubice, tzv. Eustachova trubice (viz. Příloha A - Obrázek 2 – č. 6), díky které dochází k vyrovnávání atmosférického tlaku (nosohltan) a tlaku ve středouší. Vyrovnávání obou tlaků je důležité pro správnou převodní funkci středoušních kůstek. Sluchová trubice se skládá z chrupavčité a kostěné části a v dospělosti dorůstá do délky 35 – 40 mm. Zánětlivá onemocnění mohou způsobit poškození středoušních kůstek. Pokud dospělý jedinec nemá dostatečně vyvinutou (dlouhou) Eustachovu trubici znamená to, že funkce Eustachovy trubice není v normě.¹¹

Vnitřní ucho (auris interna) je vybaven pákovým systémem, který pomáhá středoušním kůstkám (viz. Příloha A - Obrázek 2 – č. 1) zesilovat (až 30x) a přenášet kmitání bubínku skrz oválné okénko (fenestraovalis; viz. Příloha A - Obrázek 2 – č. 12) do spánkové kosti (os temporale) na její hlavní část - kost skalní (pyramida, os petrosum), kde se v malých dutinkách propojených kanálky rozprostírá vnitřní ucho (auris interna). Vnitřní ucho je rozděleno na sluchovou a rovnovážnou část. Sluchovou část tvoří kostěný labyrint (labyrinthus osseus), uvnitř kterého se nachází blanitý labyrint (labyrinthus membranaceus). Okolní prostor kolem blanitého labyrintu vyplňuje tekutina – perilymfa a prostor v kanálcích a dutinách vyplňuje endolymfa.¹²

Blanitý hlemýžď má tvar trubičky svinuté na 2,5 závitů a je vyplněný endolymfou. Při šíření zvukové vlny dochází k pohybování třmínku a ten rozkmitává tekutinu uvnitř kostěného hlemýžďe. Vlnění kapaliny se přenáší přes stěnu blanitého hlemýžďe na endolymfu. Uvnitř blanitého hlemýžďe, přesněji na bazilární membráně (membrána basilaris) sedí tzv. Cortiho orgán (organum spirale), který slouží jako sluchové čidlo. Endolymfa přenáší chvění na Cortiho orgán a dráždí vláskové buňky uvnitř Cortiho orgánu. Vláskové buňky fungují jako sluchové receptory. Jsou obaleny nervovými

¹⁰PETROVICKÝ, P., DRUGA, R. X. *Zrakové a sluchové orgány, orgány s vnitřní sekrecí*. s. 56. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum. 1999. ISBN 80-7148-108-0

¹¹Tamtéž

DYLEVSKÝ, I. *Funkční anatomie*. 1.vyd. Praha: Grada. 2009. ISBN 978-80-247-3240-4

¹²MOUREK, J. *Fyziologie – Učebnice pro studenty zdravotnických oborů*. 2.vyd. Praha: Grada. 2005. ISBN 80-247-1190-7

vlákny, která vedou vzruchy v podobě elektrických potenciálů do mozkového kmene a dále do mozkové kůry, kde vyvolávají sluchový vjem.¹³

Kostěný labyrint obsahuje kromě blanitého labyrintu také tzv. vestibulární aparát, který tvoří předsíň (vestibulum) vnitřního ucha a dva blanité váčky (utricleus a sacculus, viz. Příloha A - Obrázek 2 –č. 11). Z utrikula vybíhají tři polokruhovitě blanité kanálky (ductus semicirculares, viz. Příloha A - Obrázek 2 –č. 11), které se dělí na horní, zadní a postranní. Každý kanálek zakončují receptorové vláskové buňky. Tyto vláskové buňky slouží k vnímání pohybu hlavy. K vnímání polohy slouží blanité váčky, které mají na vnitřních stěnách malé plošinky s buňkami zakončené jemnými výběžky – receptory polohy.¹⁴ „*Vzruchy pocházející z receptorů blanitých váček a polokruhovitých kanálků jsou osmým hlavovým nervem převáděny do mozkového kmene a odtud jdou do příslušných oblastí mozkové kůry. Na úrovni mozkového kmene a kůry se tak setkávají informace z různých kožních, svalových i šlachových receptorů a informace přicházející z oka. Teprve rozbořením a tříděním všech těchto podnětů vzniká výsledná informace o poloze a pohybu těla, která je nezbytná k udržení vzpřímené polohy a rovnováhy.*“¹⁵ Pokud u člověka dojde k vyřazení obou vestibulárních aparátů, naruší se tím rovnováha, ale k úplné ztrátě orientace v prostoru nedojde. Významným ukazatelem polohy a pohybu těla je také zrak. S pomocí zraku a mozkové kůry si lidské tělo začne velmi rychle vytvářet náhradní mechanismy k určování polohy.¹⁶

Osmý hlavový nerv sluchově-rovnovážný (nervus vestibulocochlearis; viz. Příloha A - Obrázek č. 2 - 7) se skládá ze sluchového (hlemýžďového) nervu (viz. Příloha A - Obrázek 2 – č. 9) a rovnovážného (předsíňového) nervu (viz. Příloha A - Obrázek 2 – č. 10). Osmihlavý nerv přináší do mozkové kůry informace z Cortiho orgánu a vestibulárního systému. „*Sluchový nerv (nervus acusticus) vychází z gangliových buněk kochley, míří do primárních sluchových center v talamu a odtud pokračuje třetí neuron sluchové dráhy do Heschlových závitů temporálního laloku. Vestibulární nerv přivádí*

¹³ DYLEVSKÝ, I. *Funkční anatomie*. 1. vyd. Praha: Grada. 2009. ISBN 978-80-247-3240-4

¹⁴ LULLMANN-RAUCH, R. *Histologie*. 3. vyd. Praha: Grada, 2012, ISBN 978-80-247-3729-4

OREL, M., FACOVÁ, V. a kol. *Člověk, jeho smysly a svět*. 1. vyd. Praha: Grada. 2010. ISBN 978-80-247-2946-6

¹⁵ DYLEVSKÝ, I. *Základy funkční anatomie*. s. 288. 1. vyd. Poznání. 2011. ISBN 978-80-87419-06-9

¹⁶ OREL, M., FACOVÁ, V. a kol. *Člověk, jeho smysly a svět*. 1. vyd. Praha: Grada. 2010. ISBN 978-80-247-2946-6

*podněty ze semicirkulárních kanálků, utrikulu a sakulu. Kortikální projekci má vestibulární dráha v horních částech temporálního laloku v blízkosti sluchové arey.*¹⁷

1.3 Vady sluchového ústrojí

Sluchové postižení je podle Neuberta jedním z nejčtenějších somaticko-funkčních postižení.¹⁸ Světová zdravotnická organizace (WHO) uvedla v roce 2013 dokonce 360 milionů osob s diagnostikovaným sluchovým postižením.¹⁹ V České republice doposud neexistují statistiky, které by uváděly přesné počty sluchově postižených občanů v Čechách. Dostupné jsou zatím jen informace vycházející ze zahraničních údajů přepočtené na populaci v České republice. Tyto propočty uvádějí 300 000 sluchově postižených osob, z toho 15 000 zcela neslyšících. Při sčítání lidu v roce 2001 navrhl Vládní výbor pro zdravotně postižené občany společně s organizací ASNEP zařadit do dotazníku otázky týkající se sluchové vady. Návrh z důvodu uvádění příliš osobních informací neprošel.²⁰

Jediným územním ukazatelem, ze kterého lze pro Českou republiku vycházet, je článek od Doc. Ing. Jaroslava Hrubého nazvaný „Kolik je u nás sluchově postižených?“. Tento článek vyšel v časopise Speciální pedagogika v roce 1998. V textu se opíral o informace získané dotazníkovou metodou na českých školách pro sluchově postižené. Z šetření bylo zjištěno, že v České republice žije kolem 500 000 sluchově postižených, z nichž velkou část tvoří starší lidé trpící stařeckou nedoslýchavostí. Obyvatel, kteří mají sluchovou vadu vrozenou nebo se u nich projevila v raném dětství, bylo napočítáno 15 000, osob s praktickou hluchotou 3 900 a osob s úplnou ztrátou sluchu 3 700. Jelikož se jedná o informace 17 let staré, lze předpokládat, že v současné době se uvedené počty

¹⁷ SEIDL, Z. *Neurologie pro nelékařské zdravotnické obory*. s. 50. 1.vyd. Praha: Grada. 2008. ISBN 978-80-247-2733-2

¹⁸ NEUBERT In: HORÁKOVÁ, R. *Sluchové postižení: úvod do surdopedie*. 1.vyd. Praha: Portál. 2012. s. 11. ISBN 978-80-262-0084-0

¹⁹ WHO – Media centre. *Deafness and hearingloss*. [online]. © 2014 [2014-02-22]. Dostupné z: <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs300/en/>

²⁰ GONG – časopis sluchově postižených. *O nás*. [online]. [2014-02-22] <http://www.gong.cz/neco-o-me>

stále zvyšují. Rostoucí tendenci přispívá rostoucí obliba poslechu velmi hlasité hudby u mladé populace.²¹

Sluchové vady lze klasifikovat podle několika kritérií:

1. Klasifikace podle doby (fixace řeči) a etiologie vzniku sluchového postižení
2. Klasifikace podle místa vzniku a typu postižení (percepční a převodní)
3. Klasifikace podle stupně postižení (podle WHO)

Vady sluchu lze rozdělit v závislosti na vývoji dětské řeči. Lze tedy říci, že sluchová porucha vznikla buď před fixací řeči, nebo u starších dětí až po fixaci řeči. Mezi vady před fixací řeči patří z etiologického hlediska vady vrozené (hereditární) a získané (postnatální).²²

Pokud dojde k narušení nebo ztrátě sluchu před narozením, jedná se o poruchu vrozenou (hereditární). Vznik vrozené vady může být podmíněn geneticky nebo kongenitálně, tedy získán v období prenatálním či perinatálním.

Geneticky získané vady sluchu mají velké množství příčin. Často bývají způsobeny nervovým poškozením ve vnitřním uchu – Cortiho orgán, sluchový nerv nebo v místě nahromaděných buněk v oblasti kostěného hlemýždě (ganglion spirale), kde vzniká VIII. Hlavový sluchově-vestibulární nerv.

Horáková uvádí, že genetické vady jsou téměř z 80-90 % způsobeny autozomálně recesivní formou onemocnění. Poruchy s autozomálně dominantní formou dědičnosti se vyskytují mnohem méně (15%).²³ Podle Dlouhé a Černého k nim dochází v případě, kdy jeden z rodičů je zdravý a druhý je nositelem genetické mutace s klinickou manifestací. Riziko pro potomka je pak 50 %, že se narodí s poruchou sluchu.²⁴

V současné době existuje kolem 30 genů, které jsou odpovědné za autozomálně recesivní nesyndromickou ztrátu sluchu. Jedním z nejčastěji se vyskytujících je gen GJB2 pro Connexin 26 (protein zajišťující správnou funkci vnitřního ucha). Mutace tohoto genu

²¹ GONG – časopis sluchově postižených. *O nás*. [online]. [2014-02-22] <http://www.gong.cz/neco-o-me>

²² HORÁKOVÁ, R. *Sluchové postižení: úvod do surdopedie*. 1.vyd. Praha: Portál. 2012. ISBN 978-80-262-0084-0

²³ HORÁKOVÁ, R. *Sluchové postižení: úvod do surdopedie*. 1.vyd. Praha: Portál. 2012. ISBN 978-80-262-0084-0

²⁴ DLOUHÁ, O., ČERNÝ, L. *Foniatry*. Praha: Karolinum. 2012. ISBN 978-80-246-2048-0

je celkem čteně rozšířena, přenašečem je každý třicátý člověk.²⁵ Běžně se stává, že oba rodiče jsou slyšící, ale oba ve svém genotypu nesou jednu poškozenou alelu daného genu. V tomto případě hrozí 25 % riziko narození potomka se sluchovou vadou a 50 % riziko, že se jejich potomek stane přenašečem vadného genu. „*Vzácně mohou být vady sluchu přenášeny pohlavními chromozomy (X-vázané vady). Pak jsou ženy zdravými přenašečkami a u mužů se vada klinicky projeví (např. Alportův syndrom).*“²⁶

Genetický výskyt sluchové vady může být samostatný – nesyndromální (mutace genu GJB2) nebo může být spojen s jiným postižením - syndromální. Příklady syndromálních sluchových postižení jsou Alportův syndrom, Apertův syndrom, Coganův syndrom, Pendredův syndrom, Usherův syndrom, Waardenburgův syndrom a další.

Sluchové postižení získané kongenitálně je postižení, jehož etiologie vzniku započala buď v období prenatálním (před narozením) nebo perinatálním (při narození). V obou případech se nejedná o genetickou příčinu vzniku poruchy, ale o vrozenou.

Důvodem vzniku sluchového postižení v období prenatálním jsou negativně působící faktory na plod (zejména v 1. trimestru) během těhotenství. Může to být např. kočkami přenositelná nemoc toxoplazmóza, herpetickým virem způsobená Cytomegalovirová infekce (CMV), nebo také léčení matky antibiotiky nebo působení negativního RTG záření.

Vady sluchu vzniklé při porodu nebo bezprostředně po porodu se řadí mezi perinatální. Může k nim dojít v důsledku protražovaného porodu (trvá déle jak 18 hodin), nízké porodní hmotnosti dítěte (pod 1500 g), dušnosti novorozence (asfyxie) před, při nebo krátce po porodu, vlasečnicového krvácení do labyrintu, Rh-inkompatibility, v jejímž důsledku dochází k rozpadu červených krvinek nebo novorozenecké sepse, která je způsobena těžkou infekcí pronikající do celého organismus.²⁷

Vady sluchu, které se projeví až po narození dítěte, se nazývají získané postnatální. U těchto vad záleží, zda k jejich objevení došlo prelingválně, před tzv. fixací řeči (do 6-8 let) nebo postlingválně, až po dokončení vývoje řeči.

²⁵ HORÁKOVÁ, R. *Sluchové postižení: úvod do surdopedie*. 1.vyd. Praha: Portál. 2012. ISBN 978-80-262-0084-0

²⁶ DLOUHÁ, O., ČERNÝ, L. *Foniatrie*. Praha: Karolinum. 2012. s. 94. ISBN 978-80-246-2048-0

²⁷ HORÁKOVÁ, R. In: PIPEKOVÁ, J., et al. *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. 3. vyd. Brno: Paido, 2010. ISBN: 978-80-7315-198-0

V případě vad vzniklých ještě před dokončením vývoje se řeč nadále nevyvíjí. Dokonce i již získané řečové návyky mizí a dítě se nadále vyvíjí jako neslyšící. Obvyklými příčinami tohoto typu poruch bývají infekční onemocnění, jako zánět mozkových blan, meningitida, meningoencefalitida, průšnice, herpes viry, chřipka, zarděnky, spála, spalničky a další. Mezi další nebezpečí patří onemocnění CNS (skleróza multiplex), onemocnění onkologická, při kterých pacienti podstupují náročnou chemoterapii, která může trvale poškodit sluch. V neposlední řadě je nutné zmínit také úrazy hlavy a uší a opakované záněty středního ucha.²⁸

Postlingválně získané vady řeči, tedy poruchy vzniklé až po dokončeném řečovém vývoji se objevují u starších dětí a dospělých. Důvody vzniku jsou různé. Do této kategorie lze zařadit velké množství příčin: onemocnění, úrazy, hormonální změny nebo působení silného hluku z okolního prostředí. Rozdělení těchto vad je následující:

1. Převodní (konduktivní) - dochází k narušení přenosu zvukové energie do vnitřního ucha. Přenosu brání překážka ve středním uchu (ucpaný zvukovod mazem, cizím tělesem, nádorem nebo srůsty mezi středoušními kůstkami), proděravěná blanka bubínku nebo zvětšená nosní mandle.
2. Percepční (senzorieutralní) – velmi časté poruchy, kdy dochází k poškození sluchových buněk nebo sluchového nervu ve vnitřním uchu. Poškození mohou být způsobena náhlým zraněním hlavy (autonehoda) nebo vnitřního ucha (akustické trauma). Nejčastější percepční poruchy vznikají při soustavném vystavování lidského organismu nadměrnému hluku. Sluchové buňky jsou při dlouhodobé extrémní zátěži (nad 85 dB) přetěžovány a tím také poškozovány. Sluchové vady s trvalým postižením vznikají nad 4000 Hz. Porucha může být způsobena také zánětlivým onemocněním vnitřního ucha nebo degenerativním onemocněním vnitřního ucha. Nejčastěji se objevuje Morbus Meniere, která způsobuje ušní šelest, nedoslýchavost a závratě. Dále existuje řada degenerativních onemocnění mozku, které mohou způsobit pokles sluchu. Mezi ně patří např. epilepsie, Parkinsonova choroba a skleróza multiplex. Častou percepční vadou vyskytujících se u seniorů je tzv. presbyakuzie. Dalším faktorem negativně ovlivňujícím tvorbu sluchových

²⁸ LEJSKA, M. *Poruchy verbální komunikace a foniatrie*. Brno: Paido. 2003. ISBN 80-7315-038-7

poruch jsou nahromaděné toxiny v lidském těle. Velmi vzácně se mohou objevit ušní nádory, které také způsobují vady sluchu.²⁹

K určení stupně sluchového postižení existuje několik typů stupnic. Nejznámější a celosvětově uznávanou je mezinárodní stupnice míry sluchového postižení vytvořená Světovou zdravotnickou organizací WHO (World Health Organisation).³⁰ Tato i další stupnice stejného charakteru vychází z audiometrem naměřené ztráty slyšeného v decibelech. Zajímavé je srovnání stupnice podle WHO (viz. Příloha B - Tabulka č. 1) a stupnice, kterou udává vyhláška MPSV ČR č. 359/2009 sb. o posuzování invalidity (viz. Příloha C - Tabulka č. 2).³¹ Podle Tabulky č. 1, při ztrátě sluchu do 25 dB, nedochází k žádnému zhoršení sluchu, zatímco Tabulka č.2 udává už při ztrátě 20 dB lehkou ztrátu sluchu. Rozdíl činí 5 dB. Z Tabulky č. 1 lze vyčíst, že se stupnice posouvá a úplná hluchota podle WHO nastává již při ztrátě více jak 81dB. Pro Tabulku č. 2 platí, že oboustranná hluchota začíná se ztrátou nad 90 dB. Lze tedy pozorovat odlišnost mezi stupnicí pro ČR a stupnicí WHO.

Obecně platí, že člověk, který má zdravý sluch, slyší bez problému jemné zvuky (tikot hodinek, šeptání). U lehké až střední nedoslýchavosti mají lidé s touto poruchou problémy rozpoznat zvuky v hlučném prostředí nebo v davu, kde se koncentruje větší množství rušivých elementů. Střední až těžká nedoslýchavost vyžaduje příslušné kompenzační pomůcky, bez nichž většina pacientů není schopna porozumět mluvené řeči, nebo jen velmi špatně. Při praktické hluchotě člověk neslyší žádné, ani ty nejhlasilnější zvuky z okolí.³²

²⁹ DLOUHÁ, O., ČERNÝ, L. *Foniatrie*. Praha: Karolinum. 2012. ISBN 978-80-246-2048-0

LEJSKA, M. *Poruchy verbální komunikace a foniatrie*. Brno: Paido. 2003. ISBN 80-7315-038-7

³⁰ WHO – *Grades of hearing impairment*. [online]. © 2014 [2014-02-22]. Dostupné z: http://www.who.int/pbd/deafness/hearing_impairment_grades/en/

³¹ MPSV. *Vyhláška č. 359/2009 sb.* [online]. [2014-02-23] Dostupné z:

http://www.cssz.cz/NR/rdonlyres/8000A7B2-7C7A-4C83-A6AF-5C941D68CEE5/0/359_2009_1.pdf

³² HORÁKOVÁ, R. *Sluchové postižení: úvod do surdopedie*. 1.vyd. Praha: Portál. 2012. ISBN: 978-80-262-0084-0

1.4 Kompenzační pomůcky pro sluchově postižené

Má-li člověk zdravotní omezení, je nucen používat nejrůznější rehabilitační a kompenzační pomůcky. Kompenzační pomůcky pomáhají vyrovnávat nedostatečně rozvinuté funkce tělesných orgánů. Využívají zachovaných nebo jen částečně narušených funkcí a orgánů.³³

Současná sluchová protetika nabízí lidem se sluchovým postižením i širokou škálu speciálních zesilovacích elektrostatických zařízení, které svým uživatelům pomáhají překonávat komunikační bariéru, kterou jim sluchová vada způsobuje.³⁴

Mezi nejběžnější a nejdostupnější kompenzační pomůcky patří sluchadla.

Jde o elektronické kompenzační pomůcky pro osoby s lehkým až těžkým sluchovým postižením. Většinou se nosí částečně připevněné na ušním boltci a částečně uvnitř zvukovodu. Záleží však na typu. Vyrábějí se také modely, které se zavádějí rovnou do zvukovodu. Primárně se užívají k zesílení hlavně řečových zvuků.

Sluchadlo pomocí mikrofonu zvuk přijme a zesílí jeho intenzitu podle potřeby uživatele. Zvuk je dále veden do reproduktoru umístěného ve zvukovodu. Skládá se tedy z mikrofonu, zesilovače, reproduktoru, baterie, ušní tvarovky, hadičky, přepínače M-MT-T a regulátoru hlasitosti. Sluchadlo by mělo pomoci nositeli přijímat zvuky a mluvenou řeč z okolí v takové intenzitě, která umožňuje nositeli příjemné naslouchání. Nemělo by tedy zvuk zbytečně příliš zesilovat.³⁵

Dnešní doba nabízí oproti minulosti široký výběr sluchadel. Lze vybírat mezi kapesními (viz. Příloha - Obrázek 3), závěsnými, brýlovými sluchadly, sluchadly do boltce a do zvukovodu (viz. Příloha - Obrázek 3, 4, 5). Specializované firmy vyrábí sluchadla v nejrůznějších barvách a designech (např. velmi diskrétní modely). Tyto sluchadla se rozdělují podle hloubky sluchového postižení a podle věku uživatele.

³³ VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 3. vyd. Praha : Portál, 2004. ISBN 80-7178-802-3.

³⁴ HORÁKOVÁ, R. *Sluchové postižení: úvod do surdopedie*. 1.vyd. Praha: Portál. 2012. s. 101. ISBN: 978-80-262-0084-0

³⁵ HORÁKOVÁ, R. *Sluchové postižení: úvod do surdopedie*. 1.vyd. Praha: Portál. 2012. s. 101. ISBN: 978-80-262-0084-0

Některé druhy sluchadel jsou speciálně tvarované pro malé děti, jiná pro dospělé.³⁶ Podle způsobu zpracování signálu existují tři typy modelů: analogová, analogovo-digitální a digitální.

Analogová sluchadla zpracovávají zvuk všemi svými částmi stejně. Signál procházející sluchadlem se tedy nemění.

Zatímco u digitálního sluchadla dochází ke zpracování zvuku (filtraci, odlišení hluku od řeči, přizpůsobení sluchadla prostředí, atd.). Analogová sluchadla digitálně programovatelná fungují na stejném principu zpracování signálu jako samotná analogová. Nastavení sluchadla a kontrola činnosti je však digitální.³⁷

Osobní zesilovač (viz. Příloha - Obrázek 7) patří mezi pomůcky pro osoby se sluchovými ztrátami do 90 dB. Není tedy vhodný pro osoby neslyšící. Bývají oblíbené hlavně u starších klientů, kterým vyhovuje jednoduchost používání tohoto přístroje. Přístroj se skládá z krabičky, ke které jsou kabelem připojena sluchátka.³⁸

Kochleární implantát (viz. Příloha - Obrázek 9) je kompenzační pomůcka, jejíž jedna část se operativně vkládá do hlemýždě ve vnitřním uchu. Na rozdíl od sluchadel nedochází k zesílení zvuku, ale přímo k převodu zvukového signálu na elektrické potenciály, které pak stimulují sluchový nerv a vytvářejí sluchový vjem. Pro správné fungování implantátu je nutné, aby v blízkosti voperovaných elektrod zůstalo dostatečné množství vláken sluchového nervu. Jedná se o pomůcku, která je určena výhradně neslyšícím nebo osobám bez zbytků sluchu. Mohou to být děti do 4-5 let věku s vrozenou hluchotou nebo ohluchlé v pozdějším věku, pokud u nich v raném dětství došlo k dostatečnému rozvinutí sluchu.

Implantát se skládá z vnější a vnitřní části. Vnější část tvoří mikrofon, zvukový procesor a vysílací cívka.³⁹ „Mikrofon zachytí zvuk z prostředí a odešle jej do řečového procesoru. Procesor zvuk analyzuje, digitalizuje jej na kódové signály a ty pošle visací cívkou, která je umístěna na hlavě za uchem, přímo do přijímače. Energie a informace je

³⁶ Widex. *Sluchadla*. [online]. [2014-02-22]. Dostupné z: <http://www.widex.cz/cs-cz/products/hearingaids/>

³⁷ BEDRNOVÁ, P. et.al. *Kompenzační pomůcky pro osoby se specifickými potřebami*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 2006. ISBN 80-244-1436-8

³⁸ BEDRNOVÁ, P. et.al. *Kompenzační pomůcky pro osoby se specifickými potřebami*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 2006. ISBN 80-244-1436-8

³⁹ DLOUHÁ, O., ČERNÝ, L. *Foniatrie*. Praha: Karolinum. 2012. ISBN 978-80-246-2048-0

přenášena přes kůži elektromagnetickou indukcí. Vnitřní část tedy obsahuje přijímač a svazek 22 elektrod implantovaných do hlemýždě (cochley – odtud název kochleární implantát).“⁴⁰

Signalizační pomůcky fungují na principu vibrací, světla nebo vzdušného proudění. Budík pro neslyšící budí velmi silně hlasitým zvukem, vibrátorem umístěným pod polštářem, blikáním intenzivním světlem nebo proudem vzduchu namířeným na spícího člověka. Dveřní zvonek používá světelnou signalizaci, která musí být rozvedena po celém bytě a nastavena tak, aby svítila dostatečně dlouho. Signalizace zvonění telefonu používá hlasité a hluboké tóny nebo světelnou signalizaci (odlišnou od dveřního zvonku).

Další pomůcky, které pomáhají neslyšícím v jejich běžném životě, jsou psací telefon (v ČR používaný jen zřídka), mobilní telefon umožňující posílání SMS zpráv, pager sloužící k přijímání krátkých textových zpráv, fax a internet s možností využívání komunikace přes chat, email, ICQ, Skype⁴¹

Zvláštní a diskutabilní postavení mezi signalizačními pomůckami by mohl zaujmout tzv. signální pes pro sluchově postižené. Takto speciálně vycvičený asistenční pes, kterému se podrobněji věnují následující kapitoly, dokáže upozornit neslyšícího na přicházející zvuky z okolí. Signální pes pro sluchově postižené není státem uznaná a hrazená kompenzační pomůcka, přestože je schopen plnit stejné funkce jako některé běžně využívané signální kompenzační pomůcky pro sluchově postižené.

⁴⁰ HORÁKOVÁ, R. *Sluchové postižení: úvod do surdopedie*. 1.vyd. Praha: Portál. 2012. s. 101. ISBN: 978-80-262-0084-0

⁴¹ BEDRNOVÁ, P. et.al. *Kompenzační pomůcky pro osoby se specifickými potřebami*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 2006. ISBN 80-244-1436-8

2 SIGNÁLNÍ PES JAKO KOMPENZAČNÍ POMŮCKA PRO SLUCHOVĚ POSTIŽENÉ

Asistenční signální pes je speciálně vycvičený pes, jeho úkolem je upozorňovat člověka se sluchovým postižením na zvuky, které člověk v důsledku svého postižení neslyší. Plní tak i funkce náležející určitým kompenzačním pomůckám, které sluchově postižení běžně využívají. Nicméně soužití se signálním psem přináší i další benefity, které běžná kompenzační pomůcka nemůže poskytnout. Současně ale i péče o signálního psa vyžaduje vysoce zodpovědné chování, které několikanásobně překračuje běžný rámec servisu kompenzační pomůcky jako věci.

2.1 Historie vývoje vztahu psa a člověka

Člověk a pes tvoří od dávné minulosti dvojici, kterou spojuje velké množství mýtů a povídek s tématem jejich vzájemné spolupráce nebo naopak rivality. Některé příběhy pramení z historicky podložených zdrojů, jiné se řadí mezi ryze smyšlené, často uchopené literárním autorem a zpracované ve výjimečný dobrodružný příběh s hlavním psím hrdinou, kterému jsou často připisovány lidské vlastnosti. Staré mýty a pověsti znázorňují psa jakožto ztělesnění dobra či zla, nebo jim připisují úlohu průvodce, společníka, pomocníka či ochránce.

Mytologie různých kultur se liší, ale role psa v ní zůstává často podobná. Například řeckou bohyni smrti Hekaté doprovázeli psi a podle pověsti měla blízký vztah ke Kerberovi, trojhlavému psovi a strážci podsvětí. V tomto mýtu pes vystupuje jako prostředník mezi životem a smrtí. Podobně se také podle Junga stává pes průvodcem lidské duše po smrti. *„Pes napomáhající obnově a znovuzrození, pes, který olizováním ran uzdravuje sebe i druhé, je součástí prastarých představ o překonání smrti, stejných archetypických představ, které stály v základech primitivních obřadů obětování psů jako*

poslů přinášejících zprávy bohům.“⁴² Ve starověkém Egyptě psy uctívali, dokonce je balzamovali a pohřbívali na psí hřbitov. Bohem mrtvých byl Anubis se psí nebo šakalí hlavou.

Z výše uvedeného vyplývá, že starověcí lidé v dobách starověku žili v těsném spojení s přírodou a vesmírem. Postupem času se lidská kultura rozvíjela, měnilo se myšlení a s ním také postoj člověka k přírodě. Pes přestal být symbolem průvodce a začal se spojovat se zlem, smrtí a d'áblem. Příčinou této myšlenky byla zvyšující se lidská populace a s ní spojený nárůst nemocí, které psi mohli přenášet. Z tohoto důvodu hovoří Bible o psu jako o nečistém zvířeti, i přesto, že měl v původních náboženstvích pevné místo po boku bohů. Postojů vůči psí rase bylo a stále je mnoho. Psí druh stejně jako jiná zvířata vnímá každý národ svým specifickým způsobem, pramenícím z národní kultury a historie. Skutečností ale je, že zvířata během evoluce ovlivnila člověka a jeho povahu. Všechny lidské kultury obsahují písně, tance, zvyky, mýty a také pověsti o zvířatech.⁴³

Na americkém kontinentě existuje zajímavý mýtus o prvním psu. Podle Indiánů kmene Kato v Kalifornii stvořil svět bůh Nagaicho. “ Nejprve zvedl čtyři obrovské pilíře v rozích oblohy, aby nebesa podepřel a odhalil tak Zemi. Pak se začal po vzniklém světě procházet a postupně ho zaplňoval nově vytvořenými věcmi.“ Vytvořil muže a ženu z hlíny, dále potoky a řeky a postupně pak všechna zvířata, kterým přisoudil určité místo na světě. Až na psa. V Příběhu se nikde neříká, že by bůh Nagaicho psa stvořil. Když ale poprvé vyšel bůh do světa, vzal si psa s sebou, tudíž už psa měl. Z příběhu plyne, že pro Indiány tohoto kmene je pes lidským společníkem odjakživa.⁴⁴

Pravdou je, že pes byl prvním zvířetem, které začal člověk domestikovat. Až poté začal domestikovat další zvířecí druhy jako skot a ovce, k čemuž mu pes dobře posloužil. Pomohl mu pást a chránit stáda před nebezpečnými dravci. Podle časopisu Science Daily se psi a vlci vyvinuli ze společného předka (tomarctus – žil cca před 20 mil. let) 9 000 –

⁴² WOLOY, E. M., *Pes a lidská duše*. Brno: Nakladatelství Tomáše Janečka. 2005. s. 50. ISBN 80-85880-42-3

⁴³ SHELDRAKE, R. *Váš pes to ví. Jak psi poznají, kdy se jejich pán vrací domů a další neobjasněné schopnosti zvířat*. Rybka Publishers. 2001. ISBN 80-86182-50-9

⁴⁴ COREN, S. *Intelligence psů*. Práh: 2007. s. 29. ISBN 978-80-7252-186-9

34 000 před naším letopočtem.⁴⁵ V současné době obecně platí teorie, že jediným předchůdcem Psa domácího je Vlk obecný (*Canis lupus*).

2.2 Využití psů v zoorehabilitaci

2.2.1 Základní pojmy a terminologie v zoorehabilitaci

Zoorehabilitace, zooterapie či animoterapie je metoda rehabilitace, která využívá pozitivní až léčebné působení zvířete na člověka. Všechny tři termíny se ve významu slova shodují, ale za nejvhodnější označení se v odborné praxi považuje zoorehabilitace. Obsahuje již ve svém názvu slovo rehabilitace, které jasně vypovídá o významu této metody. Dochází při ní k přímému kontaktu klienta se zvířetem. Zoorehabilitaci provádí zoterapeut za pomoci zvířete tzv. koterapeuta, ve spolupráci s odborníkem v oboru pedagogiky nebo zdravotnictví. Označení zoterapeut lze považovat za velmi široký pojem. Zahrnuje totiž všechny pomáhající profese, které nějakým způsobem využívají za účelem pomoci člověku spolupráci se zvířaty. Zoterapeutem může být psovod, který přivádí do nemocnice canisterapeutického psa na polohování nebo např. učitel, který při výuce přírodopisu chová s žáky myši. Zvířata, která se nejčastěji využívají k zoorehabilitaci jsou psi (canisterapie), koně (hiporehabilitace), kočky (felinoterapie) a v některých zemích také delfini (delfinoterapie).⁴⁶

Rozdělení zoorehabilitace podle stanovených metod Pet Partners (Delta Society) vypadá následovně:

1. AAA (Animal Assisted Activities) – tzv. „aktivity za asistence zvířat“ je metoda, kdy zvířata v doprovodu zoterapeuta navštěvují pacienty např. v nemocnicích, seniorských domovech a podobných zařízeních. Jedná se o tzv. metodu „meet and greet“ („setkat a pozdravit“).

⁴⁵ Science Daily. *Genomes of modern dogs and wolves provide new insights on domestication* [online] [2014-01-16] Dostupné z: <http://www.sciencedaily.com/releases/2014/01/140116190137.htm>

⁴⁶ LACINOVÁ In. VELEMÍNSKÝ, M. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. České Budějovice: Dona. 2007. ISBN978-80-7322-109-6

2. AAT (Animal Assisted Therapy) – terapie za pomoci zvířat je cíleně zaměřená intervence, kdy se zvíře stává nedílnou součástí léčebného procesu (terapie). Animal Assisted Therapy má za úkol podporovat zlepšení fyzických, sociálních, emočních a kognitivních funkcí člověka. Probíhá individuálně nebo skupinově v různém prostředí. Příkladem může být dítě, které má potíže s ovládáním jemné motoriky. Pro zlepšení jemné motoriky využívá terapeut psa malého plemene, který dítě vybízí k aktivitě spojené s péčí o zvíře. Např. česání, otevírání pamlsků, nasazování obojku a připínání vodítka a další činnosti, které podněcují funkci jemné motoriky.
3. AAE (Animal Assisted Education) – výuka za asistence zvířat je metoda, která se stala součástí AAA nebo AAT. Jedná se o proces zařazení zvířete do výuky. Zvíře svou přítomností pomáhá zlepšovat emocionální klima mezi žáky a také může být nápomocné při konkretizaci výuky v určitých předmětech nebo přednáškách na dané téma. Např. téma: pes pomocník lidem s postižením apod. Tato metoda může být velmi prospěšná také žákům s poruchami chování nebo se specifickými poruchami učení. Při čtení pomáhá tzv. Animal Assisted Reading (AAR) neboli čtení za pomoci zvířat. Zvíře je věrným posluchačem, který dítě motivuje k četbě a zároveň jej uklidňuje.
4. AACR (Animal Assisted Crisis Response) – krizová intervence za pomoci zvířat se používá v případech, kdy došlo k vážnému narušení psychického nebo fyzického stavu člověka. Příčinou může být přírodní katastrofa, kriminální čin (např. oběti násilí), či prodělání jiné závažné životní situace.⁴⁷

Klientem v oblasti zoorehabilitace se rozumí osoba se zdravotním postižením, která má zájem o speciálně vycvičeného psa dle druhu svého handicapu. Může se jednat o osobu s vícečetným postižením, např. hluchoslepota, zrakově postižený vozičkář, vozičkář epileptik a jiné. Podmínkou je, aby osoba byla držitelem průkazu ZTP/P, ZTP nebo TP. Asistenční pes takovému člověku pomáhá jak fyzicky (při sebeobsluze), pak také po stránce psychické. Zčásti mu může nahradit i asistenta, takže se člověk

⁴⁷ Pet Partners. *Facilities – Start a Program*. [online]. [2014-02-24]. Dostupné z: <http://www.petpartners.org/AAA-Tinformation/>

s handicapem stává samostatnějším a sebevědomějším. Dětské a velmi těžce postižené klienty zastupuje jejich zákonný zástupce, tedy rodič.

Poskytovatelem zoorehabilitační služby klientovi, tedy výcvikovým a sociálním subjektem bývá obvykle druh neziskové organizace: občanské sdružení nebo obecně prospěšná společnost. Může se jím stát také dobrovolník, zaměstnanec zdravotnického nebo sociálního zařízení, případně soukromá osoba (OSVČ).⁴⁸ Každý poskytovatel se při poskytování odborných služeb bezpodmínečně řídí těmito zákony: Zákon č. 206/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách⁴⁹, Zákon č. 101/2000 Sb. o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů⁵⁰ a Zákon č. 246/1992 Sb. na ochranu zvířat proti týrání a Zákon č. 77/2004 Sb., kterým se mění Zákon č. 246/1992 Sb.⁵¹

Trenér asistenčního psa je vedle klienta a správně zvoleného druhu psa klíčovou postavou v procesu výcviku. Měl by to být člověk klidný, trpělivý, zároveň důsledný a cílevědomý, se smyslem pro komunikativnost a kladným vztahem k lidem i zvířatům. Také by měl disponovat empatií a schopností vnímat potřeby a schopnosti nejen klienta, ale také budoucího asistenčního psa. V neposlední řadě by trenér měl být zodpovědný a soustředěný. Po kvalifikační a vědomostní stránce by měl splňovat určité podmínky k vykonávání funkce trenéra asistenčních psů. Měl by být odborníkem v oblasti etologie (chování zvířat), kynologie (anatomie a fyziologie psa) a metodiky výcviku psů. Kvalifikaci lze získat několika způsoby:

1. Absolvování akreditovaného kurzu v oblasti chovu a výcviku psů (SVOPAP vzdělávací centrum, s.r.o.)
2. Studium oboru zoorehabilitace na vysoké škole (Česká zemědělská univerzita Praha Suchdol, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích)

⁴⁸ DAUŠOVÁ, Z. Závěrečná písemná práce. Kurz „posilování a rozvoj organizace I:“ *Metodika praktického využívání asistenčních (včetně vodících) a canisterapeutických psů*. 2007

⁴⁹ Zákon č. 206/2009 Sb. ze dne 17. června 2009, kterým se mění zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 61, s. 2902 – 2913. Dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/sb061-09-pdf.aspx

⁵⁰ Zákon č. 101/2000 Sb. ze dne 1. června 2000 o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2000. Dostupné také z: http://www.mpsv.cz/ppropo.php?ID=z101_2000o

⁵¹ Zákon č. 77/2004 Sb. ze dne 1. března 2004, kterým se mění Zákon č. 246/1992 Sb. na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2004. Dostupné také z: http://www.cschms.cz/DOC_LEGISLATIVA_narodni/127_Zakon_na_ochranu_zvirat_proti_tyranu.pdf

3. Získání osvědčení ve výcvikových subjektech na území České republiky. Tyto organizace vycházejí ze stanovených směrnic, metod a pravidel podle Pet Partners (viz. kapitola 2.2.4 Současné významné mezinárodní a národní organizace působící v zoorehabilitaci) a Asociace zastánců odpovědného vztahu k malým zvířatům (AOVZ).

Jelikož se jedná o trenéra asistenčních psů pro zdravotně postižené klienty, doporučuje se, aby trenér absolvoval základní vzdělání v oboru psychologie, osobní asistenci, tyflorehabilitaci a základech znakového jazyka.

Během výcviku je trenér povinen dbát na dobrý zdravotní a psychický stav psa v době výcviku. V případě narušení jedné z podmínek, musí zajistit odpovídající nápravu dle aktuálních potřeb a situace. Náprava spočívá např. v poskytnutí veterinární péče, odpočinku či jiné. Pes je živý tvor, cítí tedy bolest, strach či únavu. Z tohoto důvodu musí trenér brát zřetel na jedinečnou osobnost zvířete a přizpůsobit metodiku výcviku tak, aby psa nepřetěžoval. Pro každého asistenčního psa může být vhodná jiná výcviková metoda, na jejímž základě pes úspěšně spolupracuje. V žádném případě by neměl být pes výcvikem nadměrně stresován. V situaci, kdy pes psychicky nezvládá požadovaný výcvik, dochází k vyřazení psa z výcviku nebo přerazení na jiný typ výcviku. O tomto kroku rozhoduje trenér, jakožto zodpovědná a kvalifikovaná osoba. Mezi kompetence trenéra také spadá právo podat podnět ke správnému řízení v případě, že byl v souvislosti se psem porušen zákon. Jedná se zejména o zákon č. 246/1992 Sb. na ochranu zvířat proti týrání.⁵²

Asistenční pes je speciálně vycvičený pes, který poskytuje asistenci člověku s různým typem zdravotního postižení. Speciální výcvik se přizpůsobuje dle individuálních potřeb klienta, je tzv. šit na míru. Kromě fyzické pomoci, přispívají asistenční psi svou přítomností také psychickému zdraví člověka. Pomáhají zmírnit pocity samoty a frustrace.⁵³ Z právního hlediska je složité tento termín přesně definovat. Současná legislativa totiž pojem asistenční pes nedefinuje. Použití termínu asistenční pes se vyskytuje pouze ve Věstníku Ministerstva zemědělství České republiky

⁵² SVOBODOVÁ a kol. *Praktické využití psů v zoorehabilitaci, pracovní sešit pro bakalářské stadium oboru Kynologie a Speciální výchovy*. Praha: Česká zemědělská univerzita. Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů. OPPA CZ.2.17/3.1.00/32105

⁵³ Tamtéž

v části Metodika kontroly zdraví zvířat a nařízené vakcinace na rok 2013, č.j. 10307/2013-MZE-17212.⁵⁴

V České republice podle vyhlášky č. 602/2006 Sb., kterou se mění vyhláška č. 137/2004 Sb. o hygienických požadavcích na stravovací služby a o zásadách osobní a provozní hygieny při činnostech epidemiologicky závažných, mají vodící psi pro nevidomé a asistenční psi pro těžce zdravotně postižené osoby právo vstupu do veřejných prostor jako jsou restaurace, obchody, obchodní centra, zázemí provozoven na pracovištích apod.⁵⁵

Definovat tento výraz je komplikované také z důvodu odlišného názvosloví mezinárodních organizací a organizací v České republice. Mezinárodní organizace sdružující neziskové organizace zabývající se výcvikem asistenčních psů po celém světě, Assistance Dogs International Inc. (ADI), rozděluje tyto speciálně cvičené psy do následujících skupin:

1. Guide dog („vodící pes“) – pro zrakově postižené osoby
2. Hearing dog („slyšící pes“) – pro sluchově postižené osoby
3. Service dog („servisní pes“) – pro osoby s jiným než zrakovým či sluchovým postižením⁵⁶

V České republice někteří autoři jako např. Galajdová zařazují asistenční psy mezi psy canisterapeutické, na rozdíl od výcvikových subjektů, které pohlížejí na canisterapeutického psa jako na druh psa asistenčního. Jiní autoři, jako např. Tvrdá a Tichá upřednostňují výraz „servisní psi“. Pojem „asistenční psi“ se podle obou autorek jeví jako zavádějící. Lze si jej údajně snáze spojit pouze s pomocníkem pro člověka s tělesným handicapem.⁵⁷

⁵⁴ Státní veterinární správa ČR. Ministerstvo zemědělství ČR. *Metodika kontroly zdraví zvířat a nařízené vakcinace na rok 2013*. [online]. [2014-02-28]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/226372/vestnik_2013_1.pdf

⁵⁵ Vyhláška č. 602/2006 Sb. ze dne 18. prosince 2006, kterou se mění vyhláška č. 137/2004 Sb. o hygienických požadavcích na stravovací služby a o zásadách osobní a provozní hygieny při činnostech epidemiologicky závažných. In: *Sbírka zákonů, Česká republika. 2006. Částka 189. § 51*. Dostupné z: http://www.epravo.cz/_dataPublic/sbirky/archiv/sb189-06.pdf

⁵⁶ Assistance Dog International. *Types of Assistance dogs*. [online]. [2014-02-28]. Dostupné z: <http://www.assistancedogsinternational.org/about-us/types-of-assistance-dogs/>

⁵⁷ TVRDÁ, TICHÁ In. VELEMÍNSKÝ, M. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. Nakladatelství DONA. 2007. ISBN 978-80-7322-109-6

Nicméně, většina výcvikových subjektů užívá termín „asistenční pes“. Tato práce se bude v následujícím dělení asistenčních psů řídit modelem výcvikových organizací a podle učebních textů oboru Kynologie a speciální výchovy na České zemědělské univerzitě v Praze. Podle těchto materiálů je asistenční pes speciálně vycvičen k tomu, aby pomáhal – asistoval člověku s různým typem zdravotního postižení, včetně kombinovaných forem postižení. Výcvik každého psa se uzpůsobuje na míru klientovi, jeho životnímu stylu, možnostem, potřebám a představám.⁵⁸

Dle studijních textů oboru Kynologie a speciální výchovy na České zemědělské univerzitě v Praze lze vycvičit tyto druhy asistenčních psů:

Asistenční pes pro osoby s tělesným postižením, pomáhá převážně klientům upoutaným na invalidní vozík, usnadňuje překonávat zejména fyzické bariéry. Otevírá a zavírá vchodové dveře, zásuvky, skříňky, dveře od lednice, rozsvěcuje a zhasíná světlo, podává spadlé nebo ztracené předměty, jako jsou klíče, kuchyňské nádobí, telefon, léky apod., asistuje při oblékání. Pomáhá všet oblečení na sušák. Klientům se svalovou dystrofií vrací spadlé končetiny na místo: ruku na ovladač vozíku, nohy na stupačky nebo zvedá poklesnutou hlavu.⁵⁹

Pes pomáhá klientovi se vším, co není schopen sám zvládnout. Umožňuje tak postiženému stát se samostatnějším a méně závislým na pomoci odborného asistenta či blízkých. Jeho přítomnost působí pozitivně také na psychiku klienta a celkově přispívá ke zlepšování jeho zdravotního stavu. Pes donutí svého psovoda absolvovat pravidelné vycházky na čerstvém vzduchu a zvyšuje tím četnost sociálního kontaktu s lidmi. Zvláště u dětských klientů se jedná o velmi ceněnou službu, kterou pes díky své bezprostřednosti dítěti nabízí. Pomáhá mu snáze navazovat přátelství a zároveň se mnohdy sám pes stává nejlepším přítelem, který dítěti vždy pomůže.

Klientům, kteří nejsou upoutáni na invalidní vozík, ale mají potíže s pohybovým aparátem, používající francouzské hole, chodítka apod., poskytuje pomoc **asistenční balanční pes**. Tito lidé potřebují oporu, aby lépe drželi rovnováhu např. při stání, chůzi,

⁵⁸ SVOBODOVÁ a kol. *Praktické využití psů v zoorehabilitaci, pracovní sešit pro bakalářské stadium oboru Kynologie a Speciální výchovy*. Praha: Česká zemědělská univerzita. Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů. OPPA CZ.2.17/3.1.00/32105

⁵⁹ Helppes, o.p.s. - Centrum výcviku psů pro postižené. *Psí pomocníci*. [online] [2014-03-1] Dostupné z: <http://www.helppes.cz/psi-pomocnici/psi-pomocnici-pro/asistencni-psi-pro-vozickare-a-telesne-postizene/>

sedání, nastupování do městské hromadné dopravy apod. Vhodným balančním psem se proto stává pes vyšší a statnější postavy, aby poskytl postiženému dostatečnou oporu. Pro výcvik tohoto psa platí stejná kritéria jako pro asistenčního psa pro vozíčkáře.

Zvláštním případem jsou také **asistenční psi pro osoby s kombinovaným postižením**, které lze zařadit také do této skupiny asistenčních psů. Většinou se jedná o klienty na vozíku, kteří mají přidružené další postižení, jako např. epilepsie, sluchová vada, zraková vada a další.

Asistenční pes pro osoby se zrakovým postižením pomáhá při orientaci v prostoru lidem slabozrakým, se zbytky zraku nebo nevidomým. Jejich úkolem je dovést klienta bezpečnou cestou na základě jeho slovních pokynů do místa určení. Důležité je, aby byl pes schopen sám řešit specifické úkoly. Pes musí dokázat vyvést svého pána z nepřehledné situace, s čímž souvisí schopnost vyhledání přechodu, chodníku, bankomatu, schodů, lavičky apod. Je nezbytné psa naučit vyhýbat se překážkám a nerovnostem v terénu – tzv. inteligentní neposlušnost, kdy pes neuposlechne povelu z důvodu možného ohrožení zdraví postiženého. Zachovávání klidu při jízdě městskou hromadnou dopravou je další dovedností, kterou musí pes zvládnout, stejně jako nevnímat si rušivých elementů a nebát se eskalátorů. Pes poskytuje na rušných davových místech oporu a sebedůvěru svému pánovi. Postižený tak získá větší jistotu při chůzi a může se uvolněněji a rychleji pohybovat než pouze s holí. Přítomnost psa také snižuje riziko přivedení psovoda do stresové situace. Pes se musí naučit si zapamatovat některé trasy (domu, do obchodu, na úřad, k lékaři apod.) aby mohl svého pána na povel dovést do požadované destinace. Pes se musí dokázat maximálně koncentrovat na práci a také musí být schopen sám řešit některé situace. Jeho přítomnost dává zrakově postiženému člověku pocit, že mu někdo naslouchá a není sám. Plní tedy nezanedbatelnou společenskou funkci.⁶⁰

Výcvik vodících psů je jediný druh výcviku asistenčních psů, který za splnění určitých podmínek, hradí stát jakožto zvláštní pomůcku, jejíž maximální výše podle

⁶⁰ Příloha č. k vyhlášce č. 388/2011 Sb. *o provedení zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením*. Dovednosti vodícího psa. [online] [2014-03-01]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-388>

Zákona č. 329/2011 Sb.⁶¹ o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením může činit až 350 000,- Kč s 10% účastí postiženého. Podle tohoto zákona také platí, že stát přispívá na výcvik vodícího psa, pokud speciální výcvik zajišťuje výcvikový subjekt, který je členem mezinárodní organizace sdružující výcvikové školy či má podanou platnou členskou přihlášku na přijetí do takovéto mezinárodní organizace. V těchto materiálech je pes bohužel definován jako druh speciální kompenzační pomůcky pro zrakově postižené, tedy jako věc, nikoli jako živý tvor. Galetová uvádí ve své publikaci zabývající se problematikou asistenčních psů v ČR, že pokud dojde k předčasnému usmrcení, odcizení nebo poškození vodícího psa, má klient právo na nového asistenčního psa až po „opotrebení kompenzační pomůcky“, což podle zákona trvá 5 let.⁶² V současné době podle Střediska výcviku vodících psů SONS ČR činí náklady na výcvik vodícího psa až 250 000,- Kč.⁶³ Výše nákladů se u jednotlivých výcvikových organizací liší. Vždy záleží na konkrétních podmínkách dané organizace, délce výcviku a potřebách asistenčního psa. Obecně náklady zahrnují: nákup zvířete, výživu, doplňky stravy, hygienu, veterinární péči, výcvikové pomůcky, vzdělávání zaměstnanců, platy pracovníků organizace a další výdaje spojené s chodem organizace a péčí o psy v době předvýchovy a ve výcviku.

Většina výcvikových subjektů uvádí jako vhodná plemena Zlaté retrívry, Labradorské retrívry, Flatcoated retrívr, Border kolie, Německé ovčáky či Velké královské pudly. Vždy záleží na konkrétní povaze zvířete a požadavcích budoucího majitele psa. Nelze vyloučit ani křížence či jiné rasy. Vyjma honičů. Ti se zpravidla nepoužívají z důvodu silných pudových reakcí k honu.

Asistenční terapeutický pes je speciálně vycvičený pes, který napomáhá postiženému klientovi metodou canisterapie a zároveň také funguje jako šikovný pomocník osobě, která o postiženého pečuje. Velmi často touto pečující osobou bývá rodič, kterému pes asistuje při obsluze těžce mentálně či kombinovaně postiženého dítěte: přináší předměty, otevírá a zavírá dveře, rozsvěcí a zhasíná světlo apod. Při rehabilitaci

⁶¹ Zákon pro lidi. *Zákon č. 329/2011 Sb. o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů.* [online]. [2014-03-01]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-329#cast1>

⁶² GALETOVÁ, Z. *Problematika asistenčních psů v ČR.* Praha: VÚPSV, v.v.i. 2008. ISBN 978-80-7416-015-8

⁶³ Středisko výcviku vodících psů SONS ČR. *Jak získat psa.* [online] [2014-03-01]. Dostupné z: <http://www.vodicipsi.cz/jakziskatpsa.htm>

s klientem provádí terapeutický pes metodu polohování, pomocí níž se dítěti zlepšuje rozvoj hrubé a jemné motoriky, trénuje paměť, rozvíjí orientaci v čase a prostoru, verbální i neverbální komunikaci a je motivuje její při učení se sociálních dovedností.

Asistenční signální pes pro osoby se záchvatovými onemocněními pomáhá lidem trpící epilepsií nebo jiným onemocněním provázeným náhlými záchvaty, jako diabetem, narkolepsií či kardiovaskulárním onemocněním. Signální pes přináší takto postiženým lidem velkou úlevu v životě. Při záchvatech dochází ke ztrátě vědomí a takto postižený člověk mnohdy ztratí vědomí v nejméně vhodný okamžik, např. na veřejnosti, při konání pracovní nebo jiné činnosti. Ztráta vědomí pro něho může znamenat i život ohrožující následky.

Nejvíce využívají pomoc signálních psů lidé s epilepsií. Epilepsie je onemocněním neurologického charakteru, provázené spontánně se opakujícími epileptickými záchvaty.⁶⁴

Signální pes má schopnost epileptické i jiné druhy záchvatů rozpoznat dříve než se záchvat dostaví. Odborníci se domnívají, že schopnost psa vycítit blížící se záchvat, souvisí pravděpodobně s nepatrnou změnou v chování psovoda a také se změnou jeho tělesného pachu. Těmito znamením předcházejí chemické a metabolické změny v lidském těle, které se dějí v době, než se záchvat objeví. Projevy psů byly pozorovány v domácnostech epileptiků, jejichž psi neprošli žádným ze speciálních výcviků a bylo zjištěno, že pes opravdu dokáže moment blížícího se záchvatu rozpoznat.⁶⁵ Téměř každý pes má tuto schopnost. Ne každý však vnímá změny v lidském organismu dostatečně silně a následně je dokáže svým chováním dát najevo.

K tomu, aby trenér dokázal signálního psa pro člověka se záchvatovým postižením připravit, je zapotřebí pevného pouta mezi psem a jeho pánem a také soustředění ze strany psovoda na změny v chování svého psa. Vhodnou pomůckou může být jak pro trenéra, tak pro majitele psa natáčecí zařízení, pomocí kterého lze zaznamenávat chování psa za běžného chodu domácnosti. Z kamerového záznamu lze lépe poznat změny v psím chování a také dobu, kdy pes reaguje. Pes např. před blížícím

⁶⁴ VÍTKOVÁ, M. *Somatopedické aspekty*. 2. vyd. Brno: Paido. 2006. ISBN 80-7315-134-0

⁶⁵ TICHÁ In. VELEMÍNSKÝ, M. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. Nakladatelství DONA. 2007. ISBN 978-80-7322-109-6

se záchvatem začne štěkat, vrážet čenichem do svého majitele, nebo jej nechce pustit z místa. Snaží se na sebe nějakým způsobem upoutat pozornost, aby upozornil na přicházející nebezpečí. Častou variantou bývá, že si majitel psa změny v chování vůbec nevšimne, protože je velmi nenápadná a nejasná (dlouhé pozorování pána, olizování, aport apod.). Proto je za potřebí pomoc druhé osoby, která zvláštní chování psa odhalí nebo použití nahrávacího zařízení. V Čechách metoda kamerového systému není zatím rozšířena, ale v zahraničí je běžnou součástí výcviku signálních psů pro osoby se záchvatovým postižením.⁶⁶

Signální psy pro osoby se záchvatovým onemocněním bohužel nelze naučit schopnosti detekovat blížící se záchvat. Lze je ale naučit, aby své instinktivní chování opakovali stejným způsobem a viditelně před každým záchvatem. Je také cvičen, aby poskytl postiženému pomoc v krizové situaci, když dojde k záchvatu. Dokáže jej přikrýt dekou, přinést léky, telefon a dojít pro pomoc či otevřít dveře přivolanému lékaři nebo jiné osobě. K přivolání pomoci slouží speciální signalizační tlačítko nebo konkrétní tlačítko na telefonu, které pes dokáže stlačit. Pokud k záchvatu dojde na frekventovaném místě, pes zalehne u svého pána, hlídá jej a zahřívá do doby, než záchvat pomine nebo do doby než dorazí lékařská pomoc.

Signální pes je také užitečným pomocníkem v rodině s dítětem se záchvatovým onemocněním. Zde je důležité vzít v úvahu věk dítěte, typ postižení a další možnosti využití asistenčního psa. Pes může přivolávat rodiče, než se dítěti dostaví záchvat, pomáhat matce při péči o dítě a zároveň fungovat jako canisterapeutický pes. V pozdějším věku dítěte lze u psa doplnit výcvik a pes může dále fungovat jako klasický signální pes pro osoby se záchvatovým onemocněním.⁶⁷

Při výběru plemene signálního psa nedochází k upřednostňování konkrétních ras. „Spíše než typ plemene je nutné posuzovat individuální dispozice psa a jeho citlivost na rozpoznání záchvatu. Úspěšní signální psi jsou ti, kteří jsou silně orientováni a vázáni na člověka a jsou citliví a empatičtí k lidským pocitům a potřebám.“⁶⁸

⁶⁶ SHELDRAKE, R. *Váš pes to ví. Jak psi poznají, kdy se jejich pán vrací domu a další neobjasněné schopnosti zvířat*. Rybka Publishing. 2001. ISBN 80-86182-50-9

⁶⁷ TICHÁ In. VELEMÍNSKÝ, M. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. Nakladatelství DONA. 2007. ISBN 978-80-7322-109-6

⁶⁸ Tamtéž. s. 160. 2007

Asistenční signální psi pro osoby se sluchovým postižením obecně pomáhají osobám se sluchovým postižením při orientaci ve světě. Signální pes upozorňuje sluchově postiženého na přicházející zvuky z okolí, jako je zvonění telefonu, faxu, sms zprávy, budíku, dveřního zvonku či pláč miminka. Dále signalizuje postiženému, když na něho někdo mluví nebo volá. Pokud pes slyší zvonit telefon, přinese jej a podá svému pánovi do ruky. Také je vycvičen k signalizování tekoucí vody do vany či umyvadla a upozorňování na zvuky kuchyňských spotřebičů při dokončení práce (mikrovlnná trouba, rychlovarná konvice, pečící trouba, apod.). V neposlední řadě upozorňuje na houkání sanitky, policie, poplašného zařízení a jiných sirén.

Všechny druhy asistenčních psů včetně psů signálních také poskytují lidem s postižením psychickou podporu, pocit bezpečí a nezávislost. Přítomnost psa obecně snižuje úroveň stresu a stresových reakcí.

Signální pes pro osoby se sluchovým postižením, stejně jako signální pes pro osoby se záchvatovým onemocněním a ostatní asistenční psi, nosí speciální psí dečku, která jasně značí okolí, že psovod je osoba se zdravotním postižením. Funkce dečky má své opodstatnění zejména u obou druhů signálních psů. Lidé většinou na první pohled poznají člověka s tělesným handicapem či člověka nevidomého, ale člověka neslyšícího nebo se záchvatovým onemocněním bohužel na první pohled nerozpoznají.

Ve světě, hlavně ve Spojených státech amerických, Kanadě a Velké Británii zaujímá výcvik signálních psů pro sluchově postižené mnohem pevnější místo než v České republice. U nás dochází teprve k rozvoji této metody a k jejímu šíření jak mezi veřejnost, tak mezi samotné neslyšící.

2.2.2 Historický vývoj využití psů v zoorehabilitaci ve světě

Archeologické nálezy a pozůstatky starých civilizací dokazují, že lidé využívali pomoci psů již v dávných dobách. Nejstarším dochovaným objevem zobrazujícím pomáhajícího psa ukazuje nástěnná freska z 1. století n. l. nalezena v troskách římského města Herculaneum. Malba představuje slepce vedeného psem.

Pozdější důkazy pochází z období 13. století ze zápisků cestovatele Marca Pola, který na svých výpravách napříč Asií potkal slepce v doprovodu psů nesoucí speciální madla. Přibližně ze stejného období pochází rytina objevena v Číně, která zobrazuje muž s holí vedeného psem. (viz. Příloha I. Obrázek č. 10).

Na středověkých rytinách jsou často zobrazováni nevidomí žebráci v doprovodu svých psů, kteří jim pomáhali lépe se orientovat v prostoru a přežít i s tímto závažným handicapem.⁶⁹

Poprvé se pokusili cíleně cvičit vodící psy roku 1780 ve Francii v nemocnici pro nevidomé Les Quinze – Vingts. Záznamy z tohoto pokusu bohužel neexistují. Prvním vycvičeným slepeckým psem se stal roku 1788 špic Rakušana Josefa Riesingera, který si svého psa dokázal také sám vycvičit. Údajně, když se procházel v doprovodu svého špice po ulici, kolemjdoucí lidé nepoznali, že jde o nevidomého člověka.

V roce 1819 napsal zakladatel Institutu pro vzdělávání nevidomých ve Vídni, Johann Wilhelm Klein, učebnici zabývající se vzděláváním nevidomých, kde také věnoval část textu problematice vodících psů. Není ale známo, zda Klein výcvik psů opravdu provozoval.

První dostatečně zdokumentovaný případ výcviku vodícího psa se objevil ve Švýcarsku, kdy si Jakob Birrer vycvičil svého psa, aby sloužil jeho potřebám jako vodící pes. Po dobu pěti let, kdy mu pes pomáhal, si své poznatky zaznamenával. Z výše uvedeného je patrné, že vodící psi byli prvními asistenčními psy, které člověk začal speciálně trénovat.⁷⁰

Největším rozmachem ve speciálním výcviku psů došlo v období po první světové válce. V důsledku užívání jedovatých plynů k boji, přišlo mnoho německých vojáků o zrak. Na pomoc takto postiženým vojákům byla v německém Oldenburgu založena první škola výcviku vodících psů na světě. Fungovala od roku 1916 do roku 1926. Následovalo vybudování škol tohoto typu v Postupimi a v jiných zemích po celém světě.

⁶⁹ iFauna. *Výcvik vodících psů od historie až po současnost*. [online] [2014-02-14] Dostupné z: <http://www.ifauna.cz/psi/clanky/r/detail/7428/vycvik-vodicich-psu-od-historie-az-po-soucasnost/>

⁷⁰ Po stopách psích pomocníků. *Časopis Psi kusy*. 2011. č. 4, s. 11-12.

Na americkém kontinentě je znám příběh nevidomého Američana Morrisa Franka, který si přečetl roku 1927 článek o výcviku vodících psů, jehož autorkou byla Dorothy Eustisová, rodilá Američanka žijící a pracující ve Švýcarsku jako cvičitelka armádních, policejních a také vodících psů.⁷¹ Eustisová vycvičila Frankovu fenku Buddy, a tím udělala průlom ve výcviku vodících psů v Americe. Buddy se stala prvním vodícím psem ve Spojených státech amerických. Po velkém úspěchu s fenkou Buddy založila Eustisová ve Švýcarsku a také v USA výcvikovou školu The Seeing Eye (Vidoucí oko), která se stala celosvětovým průkopníkem ve výcviku vodících psů. Její práci se inspirovali ve Velké Británii a v roce 1934 založili první britskou organizaci tohoto charakteru s názvem The Guide Dogs for Blind Association (Vodící psi pro sdružení nevidomých).⁷²

V roce 1942 začali ve Spojených státech amerických cvičit psy na pomoc při rehabilitaci zraněných vojáků a válečných letců. Později, následovaly v 70. letech první speciální výcviky asistenčních psů pro tělesně postižené osoby.

Během soužití se zvířaty lidé zjistili, že zvířata lze využívat mimo jiné také k léčebným účelům. Kromě jejich příznivého fyzického působení na lidský organismus, např. živočišné teplo nebo i antibiotika obsažená v psích slinách, také velmi pozitivně ovlivňují lidskou psychiku (antidepresivní a antistresové účinky). Díky výše uvedeným vlastnostem je podle Jiřiny Lacinové každý živý organismus jakožto bioenergetický zdroj schopen probouzet samoléčitelé schopnosti v jiném živém organismu.⁷³ Později se psi pomoci využívali také v psychoterapeutické praxi.

Prvním psychiatrem, kterému se podařilo zařadit terapeutické působení psa do klinické psychologie, byl Boris M. Levinson. V roce 1969 při svých sezeních s klienty dospěl k zjištění, že pacient, který trpěl dlouhodobou ztrátou řeči, při náhodném setkání se psem, začal mluvit. Tímto objevem položil Boris M. Levinson v roce 1982 oficiálně základy nové vědní disciplíny – pet-facilitated therapy („zvířaty podporovaná terapie“).

⁷¹ Dorothy Eustisová cvičila původně psy pro armádní a policejní účely. Absolvovala stádium na škole v Postupimí a začala sama praktikovat výcvik vodících psů. (Poznámka autora)

⁷² The Seeing Eye. *Our Mission and History*. [online] [2014-02-14] Dostupné z: http://www.seeingeye.org/aboutUs/default.aspx?M_ID=88

⁷³ LACINOVÁ In. VELEMÍNSKÝ, M. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. České Budějovice: Dona. 2007. ISBN978-80-7322-109-6

Na jeho výzkum začali reagovat jako první američtí a britští odborníci zabývající se člověkem z hlediska sociálního a psychologického.

Pod záštitou společnosti Delta Society (od roku 2012 Pet Partners) a ve spolupráci s veterinárními odborníky začal probíhat intenzivní výzkum pozitivního vlivu zvířat na psychický i zdravotní stav člověka. Delta Society vytvořila celosvětově uznávané dělení zoorehabilitace podle metod práce za pomoci zvířat. Tyto metody jsou popsány v kapitole 2.2.1 Základní pojmy a terminologie v zoorehabilitaci.

V roce 1992 vznikla mezinárodní asociace IAHAIO (International Association of Human-Animal Interaction Organisations). IAHAIO se zabývá výzkumem a praktickým využitím zvířat pro člověka. Každé tři roky pořádá celosvětovou konferenci, které se od roku 1995 účastní i Česká republika.⁷⁴ V roce 1998 se konala konference IAHAIO také v Praze. Tato významná událost položila základy vzniku tzv. pražské deklarace o terapeutických aktivitách za asistence zvířat. Podle MVDr. Hany Zertové, účastnice konference a odbornice v etologii zvířat, přinesla pražská konference IAHAIO mnoho nových zooterapeutických výzkumů, které byly následně přijaty také v českých zdravotnických zařízeních.⁷⁵

2.2.2.1 Historie výcviku asistenčních signálních psů pro osoby se sluchovým postižením ve světě

Historicky první oficiální signální pes pro neslyšícího člověka byl vycvičen v roce 1974 v americkém státě Minnesota cvičitelkou Agnes McGrath za finanční podpory místního Lions Clubu.⁷⁶ V roce 1976 převzala tento projekt asociace AHA (American Humane Association), přemístila jej do Denveru ve státě Colorado a 13. února téhož roku

⁷⁴ LACINOVÁ In. VELEMÍNSKÝ, M. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. České Budějovice: Dona. 2007. ISBN978-80-7322-109-6

⁷⁵ Můj pes. *Kamarádi lidí a zvířat*. [online]. [2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.mujs-pes.cz/aktuality/kamaradstvi-lidi-a-zvirat-545.html>

⁷⁶ Lions Club International je největší celosvětová humanitární organizace na pomoc lidem v nouzi. Vznikla v roce 1917 v USA a působí po celém světě ve 208 zemích se 46 000 lokálními kluby, které poskytují pomoc lidem v daném okolí.

byl oficiálně Minnesotskou vládou pojmenován a uznán jako „**Hearing Ear Program**“, jakožto první projekt svého druhu na světě. Následně AHA v čele s Marthou Foss, Emlynn Wood a Sandi Sterker společně s Agnes McGrath získaly grant na realizování čtyřleté studie výcviku signálních psů – „**Hearing Dog Program**“ (Program pro signální psy). Následně přizvaly do projektu také Roye Kabata, v té době známého trenéra psů pro filmový průmysl. Roy Kabat se této myšlenky ihned chopil a v roce 1977 založil vlastní výcvikové centrum **Dogs for the Deaf** („Psi pro neslyšící“) v Jacksonvillu v Oregonu, které dodnes provozuje svoji činnost a nabízí služby klientům na území USA a Kanady.⁷⁷

Studie „Hearing Dog Program“ byla dokončena v roce 1979 a téhož roku byl projekt transformován a uznán jako nezávislá nezisková organizace **Hearing Dog, Inc.** Agnes McGrath se stala prezidentkou nově vzniklé společnosti, Martha Foss více prezidentkou, Sandi Sterker trenérkou a asistentkou a Emlynn Wood účetní a provozním manažerem. Hearing Dog, Inc. později rozšířila své působení na celosvětovou úroveň a dodnes poskytuje pomoc lidem se sluchovým postižením po celém světě pod názvem **International Hearing Dog, Inc. – IHDI** (Mezinárodní organizace pro signální psi).⁷⁸

V roce 1978 navázala nezisková organizace **San Francisco SPCA** na projekt AHA Hearing Dog Program a vytvořila vlastní **SPCA Hearing Dog Program** zabývající se adopcí, výcvikem a umístováním signálních psů pro sluchově postižené ve státě California. San Francisco SPCA se do té doby primárně věnovala pouze ochraně práv zvířat, dobrému zacházení se zvířaty (welfare) a vytváření pevných pout mezi lidmi a zvířaty.⁷⁹

San Francisco SPCA Hearing Dog Program fungoval až do roku 2008, kdy byl po 35-ti letech činnosti náhle ukončen z důvodu personálních změn ve vedení organizace. V té době již bývalý ředitel a trenér, D. Glenn Martyn, založil v San Franciscu ihned novou organizaci se stejným názvem - Hearing Dog Program a stejným posláním - pomáhat lidem se sluchovým postižením prostřednictvím asistenčních signálních psů. Tento nový projekt zajišťující výcvik asistenčních signálních psů pro

⁷⁷ PRESNALL, J.,J. *Hearing dogs*. USA: Thomas Gale. 2005. ISBN 0-7377-1826-9

⁷⁸ Internation Hearing Dog, Inc. *Mission and history*. [online] [2015-02-24]. Dostupné z: http://www.hearingdog.org/mission_history.aspx

⁷⁹ HOFFMAN, M. *Lend me an Ear: the temperament, selection and training of the hearing dog*. Doral Publishing, Inc. 1999

sluchově postižené trvá dodnes a poskytuje své služby žadatelům o asistenční signální psy na území státu California a Nevada ve Spojených státech amerických.⁸⁰

Další organizací zabývající se výcvikem tzv. hearing dogs („slyšící psi“) se stala v roce 1976 v Princetonu v americkém státě Massachusetts **NEADS (National Education for Assistance Dog Services)**, jinak také známá pod názvem Dogs for deaf and Disabled Americans („Psi pro neslyšící a znevýhodněné Američany“). Kromě signálních psů vychovává NEADS také asistenční psy pro válečné veterány, tělesně postižené děti a dospělé, děti s autismem a také psy pomáhající psychoterapeutům a učitelům, kteří pracují s dětmi s jakýmkoli druhem znevýhodnění ve společnosti.⁸¹

NEADS jako první nezisková organizace svého druhu navázala roku 2010 v rámci programu „Prison PUP Partnership“ spolupráci s americkými věznicemi. Vězni v tomto projektu fungují jako dobrovolní předvychovatelé budoucích asistenčních signálních psů pro sluchově postižené a přispívají tak k rozvíjení sociálních služeb v oblasti výcviku asistenčních signálních psů. Tento program dává trestancům příležitost zapojit se do veřejně prospěšné činnosti, která na mnohé z nich může mít velmi pozitivní vliv v rámci jejich nápravné terapie. Štěně v předvýchově tráví společně s pověřeným vězněm 24 hodin denně, vyžaduje pozornost a péči, čímž předvychovateli tvoří každodenní program a vede jej k dodržování pravidel a řádu. Potenciální vězeňští zájemci musí nejprve splňovat určité podmínky, které jim umožní přijetí do „Prison PUP Partnership“ programu. Po úspěšném absolvování pohovoru, který ověřuje jejich psychickou způsobilost, jsou povinni se také zavázat ke dvanácti až osmnácti měsíční dobrovolné předvychovatelské činnosti.⁸²

Většina amerických výcvikových subjektů vychovává a cvičí psy pocházející z psích útulků. Snaží se tak pomoci oběma skupinám, lidem se sluchovými či jiným postižením a zvířatům bez domova. Tento systém vzájemné pomoci ve Spojených státech amerických velmi dobře funguje a americká veřejnost jej značně oceňuje a podporuje.

⁸⁰ Martin Canine Behavior, *Home*. [online] [2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.martincaninebehavior.com/glen-martyn/>

⁸¹ NEADS, *About us, what we do*. [online] [2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.neads.org/about-us/our-mission-and-services>

⁸² NEADS, *Training and placement*. [online] [2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.neads.org/training-placement/prison-pup-partnership>

V roce 1990 získali „hearingdogs“, na kongresu ve Spojených státech amerických - U.S. Congress, stejná práva na vstup do všech veřejných prostor jako vodící psi pro nevidomé. Tímto si signální psi pro sluchově postižené osoby upevnili právoplatnou pozici mezi ostatními druhy asistenčních psů na území USA.⁸³

Ve Velké Británii funguje od roku 1982 organizace **Hearing Dogs for Deaf People** („Signální psi pro neslyšící lidi“) poskytující výcvik signálních psů pro sluchově postižené na území Velké Británie. Hearing Dogs for Deaf People se začala utvářet již v roce 1979, kdy americký profesor Lee Bustad Dean z univerzity ve Washingtonu, přednášel na britském veterinárním symposiu – British Small Animal Veterinary Association International Symposium, kde zmínil své zkušenosti s výcvikem asistenčních signálních psů pro sluchově postižené ve Spojených státech amerických. Tato myšlenka velmi zaujala účastníka symposia, Dr. Bruce Fogla, britského veterinárního chirurga, který poté v roce 1981 společně s Lady Wright z Royal National Institute for Deaf navštívili výcviková střediska pro asistenční signální psy ve Spojených státech amerických. Zde se inspirovali a s podporou neziskové organizace PRO – Dogs, společnosti Pedigree Petfoods, vydavatelství Daily Mail, televizní stanice Pebble Mill at One a pojišťovny Mutual of New York převzali a rozvinuli americký model výcviku asistenčních signálních psů.⁸⁴

V roce 1982 byl na Cruft Dog Show v Londýně oficiálně představen první speciálně vycvičený „hearing dog“ ve Velké Británii. Jmenoval se Favour a jeho trenérem byl Tony Blunt, bývalý policejní psovod. Tato organizace se později stala jednou z nejvýznamnějších organizací svého druhu a během působení získala mimo jiné také podporu královské rodiny, konkrétně od Royal Princess Anne Elizabeth Alice Louise.⁸⁵

V australském Verdun, městě na jihu Austrálie funguje od roku 1982 **Lions Hearing Dogs**. Zakladatelé Lions Hearing Dogs programu se inspirovali k vytvoření svého programu v americkém centru pro výcvik asistenčních signálních psů, Hearing Dogs Training centre Colorado, když se zde v roce 1980 účastnili mezinárodní

⁸³ PRESNALL.J.J., *Animals with Jobs*. Tomson Gale. 2005 ISBN 0-7377-1826-9

⁸⁴ Hearing Dogs for Deaf People. *Our History*. [2014-02-24]. Dostupné z: <http://www.hearingdogs.org.uk/about-us/our-history>

⁸⁵ Pet Partners. *Hearing Dogs for Deaf People*. [online]. [2014-02-24]. Dostupné z: <http://www.petpartners.org>

konference Lions International Convention USA. Tato australská nezisková organizace dotovaná převážně australským Lions Clubem vycvičila od svého vzniku okolo pětiset asistenčních signálních psů.⁸⁶

V roce 1998 vznikla na Novém Zélandě organizace **Hearing Dogs for Deaf People New Zeland**. Zakladatelky této neziskové organizace, manažerka, Hannah Samuel a terapeutka Johanna Brens, vycházely z metod a postupů britské Hearing Dogs for Deaf People a australského Lions Hearing Dogs Programu, kde Johanna Brens v roce 1997 absolvovala intenzivní trenérské výcviky. V roce 2000 za pomoci Susan Broadhurst, členkou New Plymouth Hearing Association a jejího manžela Teda se podařilo vybudovat výcvikové středisko v New Plymouth, které si získalo mnoho příznivců a dodnes zde sídlí.⁸⁷

Asijský kontinent se problematice asistenčních psů z historického pohledu výrazně nevěnuje v porovnání s evropským nebo americkým kontinentem. První japonská organizace zabývající se výcvikem asistenčních signálních psů nese název **Japan Hearing Dogs for Deaf People**, byla založena roku 1981 a je členem mezinárodní International Association of Assistance Dogs. V Japonsku také vstoupilo od roku 2003 v platnost nové právo, které zahrnuje, které ve svém znění zahrnuje asistenční psy. Bohužel japonská legislativa zatím nepovoluje vstup asistenčních psů do veřejných prostor.⁸⁸

V roce 2011 začal první průlomový program zaměřený na výcvik asistenčních signálních psů v Číně pod záštitou **The China beijing Kennel Club**. Tento projekt se momentálně rozvíjí.⁸⁹

⁸⁶ Lions Hearing Dogs Program. *Our history*. [online] [2015-02-24]. Dostupné z: <http://hearingdogs.asn.au/about-us/our-history/>

⁸⁷ Hearing Dogs for Deaf People New Zeland. *About us*. [online] [2015-02-24]. Dostupné z: <http://hearingdogs.org.nz/About/0,272,1232,00.html>

⁸⁸ Japan Hearing Dogs for Deaf People. [online] [2015-02-24]. Dostupné z: http://goldendoodles.com/workingdoods/japan_hearing_dogs.htm

⁸⁹ Asia One News. *Hearing dogs a new concept in China*. [online] [2015-02-24]. Dostupné z: <http://news.asiaone.com/News/AsiaOne+News/Asia/Story/A1Story20120829-368293.html>

2.2.3 Historický vývoj využití psů v zoorehabilitaci u nás

V Československu se metoda zoorehabilitace v porovnání se Spojenými státy americkými nebo Velkou Británií objevila později a také ve značně omezeném měřítku.

První pokusy o výcvik vodících psů pro nevidomé v Československu probíhaly mezi léty 1922 – 1924. Zásahu za tento pokrok v rozvoji zoorehabilitace u nás nese Josef Podhůrský, průkopník tehdejšího kynologického oboru.

Na Podhůrského práci navázali v 60. letech minulého století M. Fišer, J. Dvořák, J. Skuhrovský a J. Ambruster, kterým se v roce 1974 podařilo založit ve spolupráci s Ústředním výborem svazu invalidů a chemickým podnikem Spolana Neratovice první výcvikové centrum vodících psů u nás.⁹⁰

V roce 1985 vybudovali M. Fišer a M. Podobský. Klub držitelů vodících psů. Po pádu komunistického režimu v roce 1989 vznikla Česká unie nevidomých a slabozrakých. Československo získalo přístup k užitečným informacím ze zahraničních výcvikových škol a za finanční podpory ministerstva práce a sociálních věcí bylo roku 1991 při České unii nevidomých a slabozrakých založeno výcvikové centrum vodících psů. Výstavba nového výcvikového střediska byla dokončena roku 1997 v Praze - Jinonicích. Tato výcviková škola se stala roku 1994 členem Mezinárodní federace škol výcviku vodících psů pro nevidomé (International Guide Dog Federation (IGDF)).⁹¹

Mezi další zařízení, kde v 90. letech použili metodu zoorehabilitace, patřily Ústav sociální péče Kociánka v Brně a pražská Psychiatrická léčebna Bohnice. V těchto ústavech využívali psy k pomoci duševně nemocným pacientům.

V roce 1995 vznikla v Praze AOVZ (Asociace zastánců odpovědného vztahu k malým zvířatům), jejímž hlavním cílem je prohlubování myšlenky pozitivního působení zvířat na člověka. Postupně vznikaly další neziskové organizace, převážně občanská sdružení. V letech 1997 a 2003 byly založeny Canisterapeutická společnost

⁹⁰ JASENOVCOVÁ, H. Historie výcviku vodících psů. *Svět psů*. 2007. roč. 14. č. 11 s. 60- 61

⁹¹ Klub držitelů vodících psů. *Z historie vodících psů u nás*. [online] [2014-02-24]. Dostupné z: http://kdvp.brailnet.cz/histor_cr.php

a Česká canisterapeutická asociace. Obě organizace po krátkém působení bohužel zanikly.⁹²

Dnes aktivně působí v oblasti výchovy a výcviku asistenčních psů řada neziskových organizací. Nejznámější a nejstarší jsou Pomocné tlapky, o.p.s., Helpes – centrum výcviku psů pro postižené, o.p.s., Pes pomůže, o. s., Pes pro tebe, o. s., založené v roce 2001. Představitelem mladé úspěšně fungující a rozvíjející se organizace je Pestrá společnost, o.p.s., která vznikla v roce 2009.

V Čechách bohužel stále neexistuje asociace, která by zaštiťovala všechny výcvikové subjekty provozující zoorehabilitační činnost.

Zoorehabilitace u nás stále nemá žádný řídicí a kontrolní orgán, který by udával závazná pravidla jejího poskytování, a proto také u nás dosud nebyla uznána jako léčebná metoda. Z tohoto důvodu její náklady nehradí žádná zdravotní pojišťovna a profesně se jí zabývá jen malé množství odborníků ve spolupráci s dobrovolníky. Testování zoorehabilitačních psů provádějí některé výcvikové organizace. Pravidla testování ale nejsou jednotná pro celou Českou republiku. Každá výcviková organizace udává vlastní metodiku práce a tudíž ani získané zkoušky nejsou zárukou pro provozování zoorehabilitace. Rozhodnutí závisí vždy na vedení zdravotnického zařízení, kde se klient nachází.⁹³

2.2.3.1 Historie výcviku asistenčních signálních psů pro osoby se sluchovým postižením u nás

Signální psi jsou v současné době v České republice ojedinělým druhem asistenčních psů. Jejich výcvikem se u nás v praxi zabývá velmi málo odborníků z oblasti výcviku asistenčních psů. Organizace tento druh výcviku nabízejí, ale prakticky jej v současné době aktivně poskytuje Pestrá společnost, o.p.s. a Helpes – centrum výcviku

⁹² NERANDŽIČ, Z. *Animoterapie aneb Jak nás zvířata umí léčit*. Albatros. 2006. ISBN 80-00-01809-8

⁹³ SVOBODOVÁ a kol. *Praktické využití psů v zoorehabilitaci, pracovní sešit pro bakalářské stadium oboru Kynologie a Speciální výchovy*. Praha: Česká zemědělská univerzita. Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů. OPPA CZ.2.17/3.1.00/32105

psů pro postižené, o.p.s. založené Zuzanou Daušovou, která je od roku 1982 instruktor výcviku psů českého kynologického svazu a v současné době ředitelkou a metodikem výcviku v Helppes, o.p.s.

Pestrá společnost, o.p.s. od svého vzniku v roce 2009 až doposud vycvičila 4 asistenční signální psy pro sluchově postižené klienty a v současné době pracuje na výcviku jednoho signálního psa pro sluchově postiženého klienta.⁹⁴ V minulosti tento speciální výcvik aktivně vykonávala pouze obecně prospěšná společnost Helppes – centrum výcviku psů pro postižené, o.p.s., pod kterým byl vycvičen první signální pes pro sluchově postiženého klienta v roce 2003 a aktuálně poslední v roce 2014. Za tu dobu vycvičila Helppes – centrum výcviku asistenčních psů pro postižené, o.p.s. 9 signálních psů pro sluchově postižené klienty.⁹⁵

Historicky prvním v České republice vycvičeným asistenčním signálním psem pro neslyšící osobu byl v roce 2003 Zlatý retrívr Dali. Dali sloužil jako signální pes celé neslyšící rodině Čiperových z Hradce Králové. Příprava tohoto speciálně cvičeného psa byla z důvodu mnohočetného sluchového postižení v rodině velmi náročná. Výcvik Daliho zajistila Helppes, - centrum výcviku pro postižené, o.p.s.⁹⁶

Velmi známý je příběh z roku 2011 o neslyšící Kristině Kratochvílové a jejím signálním psovi Fido. Původním přáním Kristýny bylo, vycvičit si vlastního psa, aby jí sloužil jako asistenční signální pes. Kontaktovala proto v té době jednu z mála odbornic na výcvik signálních psů v České republice, Michaelu Perčinovou, spoluzakladatelku Pestré společnosti, o.p.s. M. Perčinová a Klára Pragerová, tehdejší ředitelka a spoluzakladatelka Pestré společnosti, o.p.s. pomáhaly dle přání K. Kratochvílové s Fivodo výcvikem formou individuálních konzultací. Výcvik signálního psa byl velmi náročný, a proto jeho další průběh svěřila K. Kratochvílová odborníkům z Pestré společnosti, o.p.s. Na konci roku 2011 Fido úspěšně složil zkoušku asistenčního signálního psa a od té doby pomáhá své majitelce při každodenních činnostech jako asistenční signální pes. Navíc Fido dokáže reagovat na pláč pouze Kristinina miminka, což není pro cvičeného asistenčního signálního psa typické. Většina vycvičených

⁹⁴ Pestrá společnost, o.p.s. *Předání psi*. [online] [2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.pestraspolecnost.cz/predani-psi-2014.html>

⁹⁵ Helppes – centrum výcviku psů pro postižené, o.p.s. *Psi našich klientů*. [online] [2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.helppes.cz/psi-pomocnici/psi-nasich-klientu/>

⁹⁶ Tamtéž

asistenčních signálních psů dokáže primárně reagovat na jakýkoli dětský pláč v okolí, bez rozlišení, zda se jedná o pláč dítěte, se kterým žijí ve společné domácnosti.⁹⁷

2.2.4 Současné významné mezinárodní a národní organizace působící v oblasti zoorehabilitace

Mezinárodní asociace **IAHAIO** - International Association of Human-Animal Interaction Organisations (Mezinárodní asociace interakcí mezi lidmi a zvířaty) zastřešuje organizace po celém světě, jejichž posláním je zajišťovat rozvoj vztahů mezi lidmi a zvířaty. Hlavními cíli asociace je podpora výzkumu, vzdělávání a rozvoje praxe v oblasti lidsko-zvířecí interakce. IAHAIO udává mezinárodní standardy pro obor zoorehabilitace a aktivně usiluje o šíření informací mezi odbornou i laickou veřejností. Každý rok pořádá valnou hromadu a také udílí ocenění institucím i jednotlivcům, kteří výjimečně přispěli oboru. Jednou za tři roky koná mezinárodní konferenci, kde dává prostor vědcům z různých zemí, aby zde prezentovali své poznatky a nové objevy v oblasti vztahů mezi lidmi a zvířaty. V roce 1998 proběhlo toto sympozium také v Praze, jak již bylo zmíněno v kapitole 2.2.2 Historický vývoj využití psů v zoorehabilitaci ve světě. Tato konference byla osmá v pořadí od vzniku asociace. Letošní symposium se uskuteční 28. – 30. 5. 2015 v Kodani.⁹⁸

IEMT (Institut für Interdisziplinäre Erforschung der Mensch-Tier-Beziehung) Ústav pro interdisciplinární zkoumání vztahu člověka a zvířat sídlící v Rakousku je členem IAHAIO. Zakladatelem toho soukromého institutu byl roku 1977 etolog Konrad Lorenz nositel Nobelovy ceny za biologii. Předmětem zkoumání na IEMT jsou vztahy mezi lidmi a zvířaty. Lorenz vycházel z vlastního poznání, které načerpal v průběhu svého soužití se zvířaty. Upozorňoval na výhody, které lidem přináší soužití s jinými tvory než je on sám. Zvlášť pro správný dětský vývoj doporučoval chování zvířat

⁹⁷ Pestrá společnost, o.p.s. *Signální pes Fido*. [online] [2014-02-24]. Dostupné z: http://www.pestraspolecnost.cz/tisk/10-2011-listy_prahy14-signalni_pes_fido.pdf

⁹⁸ International Association of Human-Animal Interaction Organisations. [online] [2014-02-24] Dostupné z: www.iahaio.org

v domácnosti. Podle Lorenze slouží zvíře v rodinách jako integrační faktor. Děti se učí jak se zvířaty zacházet a dochází tak k podpoře sociálního chování, jak mezi člověkem a zvířetem, tak mezi lidmi navzájem.⁹⁹

Pet Partners, dříve Delta Society je mezinárodní nadace na ochranu přírody a vztahy mezi zvířaty a lidmi. Jejimi standardy a metodikou se řídí organizace po celém světě, které poskytují zoorehabilitaci, včetně subjektů v České republice. Pet Partners sídlí v USA a je největší neziskovou organizací svého druhu na světě. Usiluje o zlepšení lidského fyzického i psychického zdraví prostřednictvím pozitivní interakce se zvířaty. Řídí se vizí, že lidé mohou být zdravější a šťastnější díky společnosti asistenčních a terapeutických zvířat, které svou přítomností obohacují a pozitivně ovlivňují jejich každodenní životy. Sleduje tyto stěžejní cíle:

1. Vzdělávání zdravotních pracovníků a ostatních profesionálů podílejících se na zlepšování zdravotního stavu klientů, kteří pomoc zvířat potřebují.
2. Zajišťování nejvyššího standardu a osnov v zoorehabilitaci.
3. Získávat a inspirovat nové dobrovolníky, kteří by se svými domácími zvířaty poskytovali zoorehabilitaci.
4. Snaží se co nejvíce pomáhat jednotlivcům s postižením tím, že jim poskytuje informace o možnostech využití zvířat při rehabilitaci.
5. Shromažďuje pokrokové informace o výzkumech věnovaných pozitivnímu působení zvířat na člověka.¹⁰⁰

AFIRAC Services (Association Française d' Information et de Recherchesurl' Animal de Compagnie) je francouzská obdoba české asociace AOVZ. Funguje od roku 1977 a zabývá se studií společenského soužití člověka a zvířat. Pracuje na rozvoji třech hlavních oblastí: informační, vzdělávací a oblast žití zvířat ve městě.¹⁰¹

ESAAT - European Society for Animal Assisted Therapy (Evropská společnost pro zvířecí terapii) je společnost, která zastřešuje evropské organizace v oboru zoorehabilitace. Byla založena roku 2004 ve Vídni a zabývá se výzkumem a rozvojem

⁹⁹ Institut für Interdisziplinäre Erforschung der Mensch-Tier-Beziehung. [online] [2014-02-24] Dostupné z: www.iemt.at

¹⁰⁰ Pet Partners. [online]. [2014-02-24]. Dostupné z: <http://www.petpartners.org>

¹⁰¹ Afirac Services. [online]. [2014-02-24]. Dostupné z: <http://www.afiracservices.com>

asistování zvířat při terapii. Stanovuje předpisy pro vzdělávání a odbornou přípravu pracovníků zoorehabilitace v rámci Evropské Unie.¹⁰²

ADI - Assistance Dog International (Mezinárodní asistenční psi) je koalice neziskových organizací zabývajících se výcvikem asistenčních psů. Pod názvem ADI funguje od roku 1987 a v současné době sídlí v Santa Rosa, California. Stanovuje standardy pro výcvik a chov asistenčních psů. Jejimi hlavními úkoly jsou zdokonalování vzdělávání odborníků, dobrovolníků a také veřejnosti v oblasti výcviku asistenčních psů a obhajování práv osob se zdravotním postižením, kterým asistenční psi pomáhají.¹⁰³

ADEu – Assistance Dogs Europe (Asistenční psi v Evropské unii) je koalice sdružující evropské organizace, které se zabývají výcvikem asistenčních psů. Svou činnost provozuje pod záštitou ADI. Poskytuje stejné služby jako ADI s omezenou působností v Evropě.¹⁰⁴

IGDF - International Guide Dog Federation (Mezinárodní federace vodících psů) je mezinárodní organizace se sídlem ve Velké Británii, která poskytuje lidem se zrakovým postižením péči a vycvičené vodící psy.¹⁰⁵

AOVZ (Asociace zastánců odpovědného vztahu k malým zvířatům) je česká organizace, pod kterou se sdružují odborníci z různých vědních oborů, týkající se ochrany zdraví člověka a zvířat. Patří sem odborníci z oblasti pedagogiky, psychologie, psychiatrie, gerontologie, zoologie, veterinárního lékařství a jiné. Za primární cíl si klade přispívat ke kvalitnímu a správnému chovu malých zvířat v domácnostech a jiných zařízeních. Snaží se o šíření osvětové činnosti v přístupu k chovu a péči o malá zvířata. Každoročně se podílí na přípravě Světového dne zvířat k datu 4. října.¹⁰⁶

ÚKOZ (Ústřední komise pro ochranu zvířat) je odborný poradní orgán zřízený při ministerstvu zemědělství, který má za úkol chránit práva zvířat proti jejich týrání podle zákona č. 246/1992 Sb.¹⁰⁷

¹⁰² European Society for Animal Assisted Therapy. [online]. [2014-02-24]. Dostupné z: <http://www.esaat.org>

¹⁰³ Assistance Dogs International. [online]. [2014-02-24]. Dostupné z: <http://www.assistancedogsinternational.org>

¹⁰⁴ Assistance Dogs Europe. [online]. [2014-02-24]. Dostupné z: <http://www.assistancedogseurope.org/>

¹⁰⁵ International Guide Dog Federation. [online]. [2014-02-24]. Dostupné z: [Igdf.org.uk](http://igdf.org.uk)

¹⁰⁶ AOVZ. [online]. [2014-02-24]. Dostupné z: <http://www.aovz.cz>

¹⁰⁷ Ministerstvo zemědělství. eAgri. *Ústřední komise pro ochranu zvířat*. [online]. [2014-02-24]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/ochrana-zvirat/ustredni-komise-pro-ochranu-zvirat/>

Pomocné tlapy, o.p.s. byla založena v únoru roku 2001, jako úplně první obecně prospěšná společnost poskytující služby v oblasti výcviku asistenčních a canisterapeutických psů na území České republiky. Svou činnost převážně orientuje na pomoc tělesně postiženým klientům pohybujícím se pomocí invalidního vozíku, chodítka nebo hole. Dále také pomáhá nevidomým, lidem se záchvatovými onemocněními a klientům s kombinovaným postižením. Od roku 2001 školí canisterapeutické teamy, které poskytují služby celorepublikově, jak individuálním klientům, tak institucím nebo organizacím, kde canisterapii potřebují. Tyto teamy poskytují své služby ambulantně nebo docházením k individuálním klientům i organizacím.

Helppes, o.p.s. – centrum výcviku psů pro postižené se stala jednou z prvních, které poskytují osobám se zdravotním postižením výcvik asistenčních, vodících, signálních a canisterapeutických psů. Jako jedna z prvních získala akreditaci pro členství v mezinárodních organizacích – AssistanceDogsEurope a AssistanceDogs International a jako jediná je držitelem certifikátu světové organizace Delta Society. V rámci osvětové činnosti nabízí veřejnosti kurzy zvládnání základní poslušnosti a canisterapie.¹⁰⁸

Pes pro tebe, o. s. vzniklo v roce 2001 a primárně se zabývá bezkotcovým výcvikem vodících a asistenčních psů pro klienty s tělesným postižením. Stala se členem mezinárodní organizace ADEu.

Pestrá společnost, o.p.s. fungující od roku 2009 jako člen mezinárodní organizace ADEu poskytuje lidem s různým typem zdravotního postižení služby v oblasti bezkotcového výcviku asistenčních, vodících, signálních a canisterapeutických psů. V současné době je jediným výcvikovým subjektem, který aktuálně spolupracuje se sluchově postiženým klientem na výcviku jeho budoucího signálního psa. Vlastní také akreditovanou ochrannou známku Práce postižených v rámci programu Česká kvalita, neboť aktivně zaměstnává více jak 50% spolupracovníků s tělesným postižením.

Unikátním projektem této organizace je sociální firma, cestovní agentura CA Bezbatour, která umožňuje tělesně postiženým lidem cestovat bez bariér. Pestrá společnost, o.p.s. se věnuje podobně jako všechny výše uvedené výcvikové organizace osvětové činnosti v oblasti speciálního výcviku asistenčních psů, dále poskytuje široké

¹⁰⁸ Helppes, o.p.s. – centrum výcviku psů pro postižené. [online]. [2014-02-24]. Dostupné z: <http://www.helppes.cz>

veřejnosti kynologické služby a semináře věnující se následujícím tématům: Pes a člověk, Pes jako pomocník lidem s postižením, Jak přistupovat k lidem s postižením.

Každý výcvikový subjekt se řídí podle vlastních norem a zkušebního řádu. Např. Pes pro tebe, o.s. a Pestrá společnost, o.p.s. inovativně přistupují k výcviku asistenčních psů a používají welfare metodu bezkrotcového výcviku. Všechny výcvikové subjekty v České republice musí splňovat požadavky zaštiťujících nadnárodních organizací.

2.3 Vliv asistenčního signálního psa na kvalitu života člověka se sluchovým postižením

V 80. a 90. letech proběhla ve Velké Británii celá řada výzkumů orientujících se na zachycení a popsání vlivu asistenčních psů, včetně psů signálních na sociální a psychický stav postiženého člověka. Nejnovější studie zabývající se ryze kvalitou života osob se sluchovým postižením užívajících asistenčního signálního psa, v originálním znění **Hearing Dogs: A Longitudinal Study of Social and Psychological Effects on Deaf and Hard-of-Hearing Recipients**, proběhla v roce 2005 pod záštitou britské organizace Hearing Dogs for Deaf people.

Skupina jednapadesáti respondentů, zájemců o speciálně cvičeného signálního psa, se účastnilo výzkumného šetření, jehož cílem bylo porovnat vývoj kvality života sluchově postižených respondentů v době před příchodem signálního psa do jejich života a obdobím, kdy již po dobu osmnácti měsíců signálního psa využívali. Hlavním úkolem šetření bylo upozornit na změnu sociálních a psychologických aspektů skupiny dotazovaných.

Tvůrci studie, C. M. Guest, G. M. Collis a J. McNicholas, použili k získání odpovídajících informací tři druhy dotazníkového šetření – “The Profile of Mood State (POMS) questionnaire“ dotazník, který vypovídal o aktuálním duševním stavu dotazovaného a „General Health Questionnaire (GHQ)“, dotazník zjišťující aktuální zdravotní stav dotazovaného. Získané informace z těchto dotazníkových šetření

doplňoval „Hearing Dog Questionnaire (HDQ)“, dotazník týkající se asistenčního signálního psa. Tento druh dotazníku byl vyvinut speciálně pro účely této studie. Pro případné zájemce je celé originální znění dotazníku umístěno v Příloze I.

Výzkumný vzorek obsahoval 40 žen a 11 mužů ve věku od 22 do 87, kteří trpěli těžkým sluchovým postižením až hluchotou.

Výsledky šetření ukázaly, že přítomnost signálního psa výrazně zlepšuje sociální interakci sluchově postižených s okolím. Až 92% respondentů se shodlo, že prostřednictvím psa snáze navazují mezilidské vztahy a dokonce 73% dotazovaných uvedlo, že díky asistenčnímu psovi získali nové přátele. Za největší přínos považují tvůrci studie skutečnost, že dotazovaní uvedli v době, kdy již využívali signálního psa, že pociťují celkové zlepšení svého zdravotního stavu, zvýšení sebedůvěry, snížení finančních nákladů na kompenzaci svého postižení a také snížený pocit vědomí o vlastním handicapu.¹⁰⁹

Uvedenou studii doplňují datově starší výzkumy věnované pozitivnímu působení asistenčních psů na duševní i fyzický stav člověka. Níže uvedený výčet těchto studií slouží jako návod k jejich prostudování. Hart, Hart a Bergin představili v roce 1987 „Retrospektivní studii o asistenčních psech“,¹¹⁰ O rok později zjišťovali Eddy, Hart a Boltz „Jak asistenční psi eliminují tendenci zdravých jedinců přehlížet postižené“,¹¹¹ v roce 1994 Mowry, Carnaham a Watson provedli „Retrospektivní studii o benefitech asistenčních a signálních psů“¹¹², v roce 1996 publikoval Hart, Zasloff a Benfatto studii s názvem „Vztah mezi asistenčním psem a postiženým“¹¹³ a v témže roce Allen

¹⁰⁹ GUEST, M.C, GLYN, M.C., McNICHOLAS, J. *Hearing Dogs: A Longitudinal Study of Social and Psychological Effects on Deaf and Hard-of-Hearing Recipients*. Hearing dogs for Deaf. UK. 2005. [online]. [2015-02-24]. Dostupné z: <http://jdsde.oxfordjournals.org/content/11/2/252.full>

¹¹⁰ HART, L. A., HART, B. L., BERGIN, B. *Socializing effects of service dogs for people with disabilities*. Anthrozoos, 1987. s. 41–44.

¹¹¹ EDDY, J., HART, L. A., BOLTZ, R. P. *The effects of service dogs on social acknowledgements of people in wheelchairs*. Journal of Psychology. 1988, 12(1), s. 39–45.

¹¹² MOWRY, R. L., CARNAHAM, S., WATSON, D. *A national study on the training, selection and placement of hearing dogs*. Unpublished master's thesis, University of Arkansas, Fayetteville, Arkansas. 1994

¹¹³ HART, L. A., ZASLOFF, R. L., BENFATTO, A. M. (1996). *The socializing role of hearing dogs*. Applied Animal Behaviour Science. 1996. 47, s. 7–15.

a Blascovich věnovali svou studii výzkumu „Jak asistenční psi zmírňují symptomy nemocí.“¹¹⁴

Studie Claire M. Guest, Glyn M. Collis a June McNicholas jasně potvrzuje, že asistenční signální psi pozitivně přispívají duševnímu a fyzickému stavu člověka se sluchovým postižením.

Pilotní studie otištěna roku 2008 v *Journal of Rehabilitation Research & Development*, zabývající se vlivem asistenčních psů na tělesně a sluchově postižené osoby, v originálním znění „**Effects of assistance dogs on persons with mobility or hearing impairments**“, také potvrzuje význam, jak asistenčních, tak asistenčních signálních psů pro sluchově postižené. Autoři studie, Diana H. Rinatala, PhD, Rebeca Matamoros, BS a Laura L. Seitz, MA z Michael E. působící v DeBakey Department of Veterans Affairs Medical Center, Houston ve státě Texas a spolupracující s Departments of Physical Medicine and Rehabilitation and Otorhinolaryngology na Baylor College of Medicine Houston ve státě Texas, zjišťovali za pomoci dotazníkového šetření a metodou rozhovoru spokojenost respondentů s asistenčními a asistenčními signálními psy.

Účastníci výzkumného šetření byli dospělí, starší osmnácti let s poruchami hybnosti či poruchou sluchu, kteří zažádali a následně získali speciálně vycvičeného asistenčního psa z neziskových organizací Texas Hearing and Service Dogs (THSD) nebo National Education for Assistance Dog Service (NEADS) v období od února 2004 do dubna 2005. Respondenti byli nejprve povinni splnit předepsané požadavky dané organizace, která jejich asistenčního psa vycvičila, a po šestiměsíčním soužití s asistenčním nebo asistenčním signálním psem spolupracovali na rozhovoru.

Studie přinesla následující výsledky. Obě skupiny respondentů byly se svými asistenčními psy spokojené a upozornily na fakt, že oba druhy asistenčních psů snižují závislost postiženého na svém okolí. Signální psi upozorňují sluchově postižené na zvuky přicházející z okolí. Tím přispívají ke snižování případného blížícího se nebezpečí a také svou přítomností zlepšují interakci postiženého s okolím. Psi jsou cvičeni, aby dokázali

¹¹⁴ ALLEN, K., BLASCOVICH, J. *The value of service dogs for people with severe ambulatory diseases—a randomized controlled trial*. *Journal of the American Medical Association*. 1996. 275, 1001–1006.

signalizovat kuchyňskou minutku, vařící rychlovarnou konvici, domovní zvonek, klepání na dveře, příchod druhé osoby, volání jména sluchově postižené osoby, protipožární hlásič a blížící se dopravní prostředek. Nejčastěji upozorňují asistenční signální psi na zvonící domovní zvonek, klepání na dveře či na sirénu požárního hlásiče. Další nejběžnější schopností, kterou asistenční signální psi ovládají je štěkání na povel (viz. Příloha R). Uživatelé asistenčních signálních psů se v této studii shodují, že za přítomnosti signálního psa došlo ke zlepšení jejich sociálního života, zejména stoupla jejich schopnost adaptability v sociálních situacích a zdokonalili se v rozvoji sociální interakce se slyšícím okolím. Celá studie je k dispozici online ve zdrojích této práce.¹¹⁵

2.4 Postup získání, vycvičení a předání asistenčního signálního psa klientovi se sluchovým postižením

Postup získání asistenčního psa začíná kontaktováním výcvikového subjektu klientem, který má zájem o speciálně vycvičeného psa. Klient se musí prokázat průkazem OZP (Osoba zdravotně postižená) nebo průkazem ZTP (zdravotní tělesné postižení). Následně jej výcviková organizace přizve k pohovoru, na jehož základě zjišťuje představu, potřeby, schopnosti a zázemí klienta.

Osoba žádající o asistenčního psa nebo jeho zákonný zástupce sdělí komisi, kterou tvoří ředitel dané instituce, metodik výcviku (trenér psů) a sociální pracovník, svou základní představu o budoucím psím pomocníkovi (např. rasa, povaha, dovednosti, velikost psa apod.). Dále komise zkoumá vhodné zázemí pro život asistenčního psa v rodině postiženého, jako je schopnost klienta či jeho rodiny postarat se o základní potřeby psa (krmivo, veterinární péče, péče o srst, venčení, odpočinek apod.), jeho vztah ke zvířatům a duševní rovnováhu. Výcviková organizace nesvěří asistenčního psa člověku, který by vykazoval známky deviantního chování v jakémkoliv smyslu.

¹¹⁵ Journal of Rehabilitation Research & Development, *Effects of assistance dogs on persons with mobility or hearing impairments: A pilot study*. Volume 45, Number 4, 2008. [online] [2014-02-24] Dostupné z: <http://www.rehab.research.va.gov/jour/08/45/4/pdf/rintala.pdf>

Na základě pozitivního výstupu pohovoru a dalšího šetření se s žadatelem uzavře smlouva o výcviku asistenčního psa. Důvodem pro zamítnutí je především špatné životní zázemí, závislost na alkoholu nebo tendence klienta vedoucí k týrání zvířat (psychickému či fyzickému).

Proces výchovy začíná zakoupením psa od chovatele nebo výběrem psa pocházejícího z vlastního chovu. Finanční náročnost vlastních chovů způsobuje, že ne všechny výcvikové organizace si mohou vlastní chov dovolit. Před samotným výcvikem je štěně podrobeno výchově, o kterou se starají většinou dobrovolní spolupracovníci, kteří mají štěně v péči do jednoho roku věku. V tomto roce života štěněte je výchova nejdůležitější.

První předvýběr štěňat probíhá již před samotným zařazením do výchovy. Příliš temperamentní, agresivní či bázlívní jedinci jsou vyloučeni již před začátkem procesu. Prvním předpokladem úspěšnosti je osobnost chovatele, který by měl být důsledný, citlivý, zodpovědný a vnímavý k potřebám štěněte. Výcviková organizace dohlíží nad výchovou štěněte pravidelnými konzultacemi a dává doporučení, úkoly a požadavky. Největší důraz bývá kladen zejména na rozvoj osobnosti psa, zahrnující socializaci s lidmi a jinými psy, hygienu, cestování, toleranci k rušivým elementům (rušné prostředí a nenadálé zvuky) a schopnost samostatnosti (být sám). Mimo výše uvedeného má předvychovatel za úkol odstranit nežádoucí zvyky psa jako je např. ničení, lovení, lezení do postele a osvojení základních povelů (přivolání, sedni, lehni, apod.). Osoba mající psa v předvýchově by za žádných okolností neměla zatajovat informace týkající se negativních projevů psa, které by mohly vést k vyloučení psa z výcvikového programu. Nevyhovujícím psům je zajištěn důstojný život a nový domov. Většinou je pes nabídnut předvychovateli z důvodu již existující citové vazby. Nicméně včasné rozeznání nevhodného chování štěněte a jeho vyřazení z výcviku je velkou finanční úsporou výcvikové organizace. Z těchto důvodů některé organizace nevychoávají psi od štěněčího věku, nýbrž je kupují od spřátelených chovatelů ve stáří jednoho roku věku. Mají tak možnost psa, který nějakým způsobem nesplňuje požadované podmínky, vrátit zpět k původnímu chovateli.¹¹⁶

¹¹⁶ SVOBODOVÁ a kol. *Praktické využití psů v zoorehabilitaci, pracovní sešit pro bakalářské studium oboru Kynologie a Speciální výchovy*. Praha: Česká zemědělská univerzita. Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů. OPPA CZ.2.17/3.1.00/32105

Psi, které výcvikový subjekt shledá jako vhodné adepty pro výcvik, procházejí přísným zdravotním a povahovým testováním. Test povahových vlastností obsahuje reakce psa na různá prostředí, reakce na zvuky a pachy, odolnost vůči stresu a manipulace se psem, lovecké pudy, agresivita vůči lidem a zvířatům, agresivita při jídle, ochota ke spolupráci a ke hře.

Judith Janda Presnall při výběru vhodného plemene pro práci signálního psa záměrně nevolí plemena, která mají sníženou schopnost sluchu. Mezi tyto plemena patří např. Dalmatin, Australský honácký pes, Anglický bulteriér a kříženci těchto ras. Nedoporučuje také k výcviku plemena honičích psů z důvodu vrozených silných loveckých pudů.¹¹⁷

Současně se realizují i kompletní zdravotní testy: vyšetření EKG (Elektrokardiograf), interní vyšetření obsahující krevní testy, vyšetření očního pozadí pro vyloučení očních vad, RTG DKK (dysplazie kyčelního kloubu) a RTG DLK (dysplazie loketního kloubu).

V případě, že zvíře zdravotními a psychologickými testy projde, následuje u psů kastrace, která zabraňuje rozptylování psa s cílem rozmnožovacího pudu. Kastrace je jednou z podmínek všech tří mezinárodních organizací pro asistenční psy. Po splnění všech těchto předpokladů může být pes zařazen do samotného výcviku.

Výcvik asistenčního signálního psa probíhá 6 – 12 měsíců a provádí se podle individuálního plánu. Doba trvání závisí na potřebách, schopnostech, vyspělosti psa a zvolení vhodné metody. V České republice existují dva typy výcviku. Starším a častěji praktikovaným modelem bývá varianta, kdy jsou psi umístěni samostatně v prostorných kotcích, kde tráví velkou část dne, kromě doby pracující s trenérem. Tato metoda je pro psy velmi motivující, neboť se na trénink vždy těší. Zároveň je však nedokáže připravit na rušivé denní situace, které mohou nastat za běžného chodu v domácnosti (např. vysavač, zvonek, atd.). K těmto problémům nedochází při tzv. bezkotcovém

¹¹⁷ PRESNALL.J.J., *Animals with Jobs*. Tomson Gale. 2005 ISBN 0-7377-1826-9

výcviku, kdy pes sdílí domácnost s trenérem a přirozeně se stává její součástí. Každý pes žijící v bytě trenéra má své zázemí.¹¹⁸

Budoucí asistenční signální pes pro sluchově postižené je vystaven velké psychické a fyzické zátěži. I proto je velice důležité mu dopřát prostor a čas k odpočinku a regeneraci. Dále také kvalitní stravu, odpovídající péči a činnost, při které pes doplňuje vlastní energii. Trenér při výcviku volí metodu „škola hrou“ a používá vždy vhodné, bezpečné a povolené výcvikové pomůcky.

Speciální výcvik zakončuje asistenční signální pes zkouškou dle zkušebního řádu dané výcvikové organizace, který schvaluje Správní rada. Druh zkoušky je určován podle druhu klientova postižení.

Zkouška se skládá ze tří částí. První část je zaměřena na chování psa na různých místech, včetně frekventovaných míst a v různých situacích. V druhé části musí pes prokázat poslušnost a dovednost reagovat na povely. Třetí část zkoušky je věnována speciálním cvikům, které jsou zvoleny dle handicapu klienta.

Zkoušku vykonává pes s trenérem před nezávislým rozhodčím. Po předání psa klientovi následuje období tzv. sžívání s asistenčním signálním psem, které trvá šest až dvanáct měsíců. Po této periodě skládá pes s klientem závěrečný test – Test využívání, ovládání a chování asistenčního psa. Provádějí jej opět za přítomnosti nezávislého rozhodčího.¹¹⁹

Výcvik asistenčních signálních psů podrobně popisuje publikace od americké cvičitelky Marthy Hoffman, která se výcviku asistenčních signálních psů věnuje přes dvacet pět let. Její kniha *Lend me an Ear* (nové vyd. 2013), podrobně a srozumitelně popisuje temperament, výběr a testování budoucích asistenčních signálních psů. Přínosnou publikací je také kniha s názvem *Animal with Jobs* (2005) od autorky Judith Janda Presnall. Tato stručnější publikace podává základní přehled o funkci a výcviku asistenčních signálních psů. Odkazy na uvedené publikace jsou uvedeny v seznamu zahraničních literárních zdrojů této práce.

¹¹⁸ SVOBODOVÁ a kol. *Praktické využití psů v zoorehabilitaci, pracovní sešit pro bakalářské stadium oboru Kynologie a Speciální výchovy*. Praha: Česká zemědělská univerzita. Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů. OPPA CZ.2.17/3.1.00/32105

¹¹⁹ Pestrá společnost, o.p.s. *Zkušební řád Pestré společnosti, o.p.s.* [online] [2014-02-24] Dostupné z: http://www.pestraspolecnost.cz/ke_stazeni/zkusebni_rad.pdf

EMPIRICKÁ ČÁST

1 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ MAPUJÍCÍ POVĚDOMÍ ŠIROKÉ VEŘEJNOSTI O EXISTENCI SPECIÁLNĚ VYCVIČENÉHO ASISTENČNÍHO SIGNÁLNÍHO PSA A MOŽNOSTECH JEHO VYUŽITÍ PRO OSOBY SE SLUCHOVÝM POSTIŽENÍM

1.1 Vymezení výzkumného cíle

Hlavním cílem celé práce je seznámit čtenáře s možnostmi využití asistenčního signálního psa jako specifické formy kompenzační pomůcky pro osoby se sluchovým postižením. Tento speciálně cvičený asistenční signální pes pro sluchově postižené bývá zkráceně nazýván signální pes. Toto zjednodušené označení jsem pro přehlednost zvolila i v empirické části.

Empirická část této diplomové práce obsahuje dvě na sobě nezávislá empirická šetření; kvantitativní i kvalitativní formu empirického výzkumu.

Smyslem této části práce je zjistit, jaké má česká veřejnost povědomí o existenci speciálně vycvičeného signálního psa pro sluchově postižené, a jak sluchově postižení hodnotí kvalitu svého života se signálním psem.

Empirická část by měla upozornit na význam signálního psa v životě sluchově postiženého člověka a upevnit smysl jeho poslání.

Obě výzkumná šetření probíhala v odlišných časových horizontech. Jako první bylo realizováno kvalitativní výzkumné šetření zjišťující kvalitu života sluchově postižených využívajících speciálně cvičeného signálního psa. Až poté na základě zkušeností získaných v průběhu kvalitativního šetření, při kterém se prokázala častá neznalost pojmu „signální pes“, bylo sestaveno kvantitativní výzkumné šetření, jehož smyslem bylo ověřit znalosti české veřejnosti o speciálně cvičených signálních psech pro

sluchově postižené. Výzkumná šetření jsou z tohoto důvodu seřazena tak, aby nejprve čtenáře formou kvantitativního výzkumného šetření seznámila se signálním psem a poté podrobněji na konkrétních případech kvalitativního výzkumného šetření demonstrovala význam jeho využití pro osoby se sluchovým postižením.

1.2 Formulace problému, otázky a hypotézy

1.2.1 Kvantitativní empirické šetření

Využívání asistenčních signálních psů pro sluchově postižené není v České republice dostatečně rozšířeno. Široká veřejnost, ani samotní neslyšící, kterých se téma signálních psů značně dotýká, často nemají o činnosti takto vycvičených psů dostatečné množství informací. Na rozdíl od zahraničních států jako jsou USA a Velká Británie, kde tzv. „hearing dogs“ („slyšící psi“) zauímají pevné místo mezi asistenčními psy, lze říci, že se Česká republika v tomto ohledu zatím rozvíjí. Z tohoto důvodu lze předpokládat u široké veřejnosti částečnou neznalost pojmu „signální pes“ a také možnosti jeho pomoci pro sluchově postiženého či neslyšícího člověka.

Vyřčené předpoklady v tomto výzkumu vyplývají ze skutečnosti, že v České republice neexistuje dostatečné množství materiálů, ze kterých lze čerpat informace zabývající se tématem či problematikou využití signálních psů pro sluchově postižené. Doposud byly vydány pouze publikace popisující metodu využití psa v zoorehabilitaci či canisterapii.

Nabízí se otázky, které mohou přiblížit povědomí české veřejnosti o existenci speciálně vycvičených signálních psů a jejich možnostech využití pro lidi s nejrůznějším stupněm sluchového postižení.

„Co ví česká veřejnost o využití asistenčních signálních psů pro sluchově postižené, a jak rozumí pojmu signální pes?“

Z této otázky vyplývají další podotázky:

Znají respondenti průzkumu ve svém okolí člověka se sluchovým postižením?“
Znají respondenti výzkumu osobu se sluchovým postižením, která signálního psa vlastní?“ „A zná veřejnost subjekty poskytující výcvik těchto asistenčních psů?“

Výše uvedené otázky vyplývající z autorčiny studentské praxe v neziskové organizaci, zabývající se mimo jiné výcvikem signálních psů, vedou k následující hypotéze.

Hypotéza č. 1: Vzhledem k malému množství dostupných materiálů bude mít česká veřejnost velmi málo informací o zkoumaném problému či její povědomí bude velmi slabé.

1.2.2 Kvalitativní empirické šetření

Tento kvalitativní výzkum je z hlediska svého rozsahu malý. Vzhledem k tomu, že osob se sluchovým postižením, které vlastní signálního psa, je velmi málo. Nicméně autorka tento výzkum do své práce zařadila, protože se domnívá, že jednoznačně prokáže pozitivní soužití asistenčního signálního psa a sluchově postiženého člověka. Autorka je přesvědčena o potřebnosti i takovýchto malých výzkumů, které jednoznačně poukážou a prokážou smysl aktivit usilujících o zkvalitnění života sluchově postižených.

Empirická část směřující do oblasti kvalitativního výzkumu se zabývá čtyřmi konkrétními případy klientů, kterým signální psi pomáhají. Naskýtá se otázka: „Jak velký význam přikládají sluchově postižení lidé pomoci signálního psa ke zlepšení kvality jejich života?“

Na základě informací a výzkumných studií získaných ze zahraničních zdrojů, již popsanych v teoretické části práce, lze stanovit tuto výzkumnou otázku: „Jak hodnotí sluchově postižený člověk soužití s asistenčním signálním psem?“

Hypotéza č. 1: Člověk se sluchovým postižením bude popisovat vlastní zkušenost se soužitím s asistenčním signálním psem jako vysoce pozitivní a výrazně přispívající ke zvýšení kvality jeho života.

K vyřčení této hypotézy vedly autorku práce také vlastní zkušenosti získané po dobu studentské praxe a dlouhodobé dobrovolnické činnosti v Pestré společnosti o.p.s.

1.3 Výzkumná metodika

Pro shromažďování kvantitativních informací z proběhlého výzkumu veřejného mínění o existenci signálních psů pomáhajících sluchově postiženým, byla zvolena explorační metoda pokládání otázek prostřednictvím anonymního strukturovaného dotazníku. Tento dotazník (viz. Příloha M) obsahoval 6 uzavřených otázek a 1 otázku polootevřenou. V případě uzavřených otázek mohl respondent zvolit možnost jedné odpovědi nebo více vhodných odpovědí. Polootevřená otázka vedla respondenta k vyjádření vlastní myšlenky.

Mimo této kvantitativní techniky obsahuje empirická část i techniku kvalitativní – tři polostandardizované rozhovory, vedené elektronickou formou, popisující konkrétní případy zabývající se kvalitou života sluchově postiženého člověka a jeho signálního psa (viz Příloha N, O, P). Z důvodu nízkého počtu vycvičených signálních psů na území České republiky, bylo provedeno toto šetření na úzkém vzorku zkoumaných osob a zpracováno do podrobných popisů. Forma internetové emailové komunikace byla zvolena také z důvodu usnadnění komunikace se sluchově postiženými respondenty.

1.4 Výzkumný vzorek, popis vzorku zkoumaných osob

1.4.1 Kvantitativní výzkumné šetření

Vzorek zkoumaných osob v rámci kvantitativního výzkumného šetření byl vybrán ze základního souboru, populace pohybující se v daném období průběhu výzkumného šetření na internetové síti. Jedná se o prostý náhodný výběr zkoumaného vzorku. Znamená to, že každá osoba bez rozdílu pohlaví či věku pohybující se v daném období na internetové síti, měla volný přístup k vyplnění publikovaného dotazníku, který zároveň

mohla dále prostřednictvím sociálních internetových sítí sdílet s ostatními uživateli internetu.

Výběrový soubor pro tento kvantitativní výzkum se skládá z mužů a žen všech věkových kategorií pohybující se v období průběhu výzkumného šetření na internetu. Celkový počet respondentů činí 257. Zkoumaný vzorek byl rozdělen podle pohlaví (viz. Tabulka 1), věku (viz. Tabulka 2) a vzdělání (viz. Tabulka 3). Nejvyšší počet zkoumaných osob je zastoupen ve skupině mladých do 25 let s převážně vysokoškolským vzděláním.

Tabulka 1: Procentuální rozdělení respondentů podle pohlaví

Ženy	65,37 % (168 osob)
muži	34,63 % (89 osob)

Zdroj: autorka práce, 2015 (vlastní šetření)

Tabulka 2: Procentuální rozdělení respondentů podle věku

15 – 18 let	1,17 % (3 osoby)
19 – 25 let	54,47 % (140 osob)
26 – 50 let	38,13 % (98 osob)
nad 50 let	6,23 % (16 osob)

Zdroj: autorka práce, 2015 (vlastní šetření)

Tabulka 3: Procentuální rozdělení respondentů podle vzdělání

základní	0,78 % (2 osoby)
střední	42,8 % (110 osob)
vysokoškolské	56,42 % (145 osob)

Zdroj: autorka práce, 2015 (vlastní šetření)

1.4.2 Kvalitativní výzkumné šetření

Výzkumný vzorek empirické části opírající se o kvalitativní techniku výzkumu tvoří 4 osoby záměrně vybrané z velmi úzké skupiny sluchově postižených vlastníčích signálního psa a ochotných účastnit se výzkumného šetření.

Základní soubor, ze kterého byl vybírán výzkumný vzorek pro tento výzkum, se skládá pouze z osob sluchově postižených, které využívají asistenčního signálního psa jako druh kompenzační pomůcky a jejichž asistenční signální pes absolvoval speciální výcvik ve výcvikovém subjektu Pestrá společnost, o.p.s. v období mezi roky 2009 – 2015.

Všichni účastníci kvalitativního výzkumného šetření přicházeli do kontaktu s autorkou výzkumného šetření, která působila v dané době v Pestré společnosti, o.p.s. jako dobrovolný pracovník.

Respondentka A – žena ve věku 25 let trpící praktickou hluchotou způsobenou encefalitidou a následným poškozením sluchově rovnovážného centra v mozku. Se signálním psem žije 3 měsíce.

Respondentka B – žena ve věku 32 let, jejíž praktická hluchota je vrozená. Se signálním psem žije již 3 roky.

Respondentka C – žena ve věku 51 let, trpící nedoslýchavostí způsobenou úrazem v roce 1996. Kromě sluchového postižení jí byla diagnostikována svalová dystrofie. Její pes je momentálně ve speciálním výcviku pro klienta s kombinovaným postižením.

Respondentka D - žena ve věku 36 let trpí vrozenou střední až těžkou nedoslýchavostí. Její zdravotní stav je v pořádku, netrpí žádnou další přidruženou vadou. Vzhledem k tomu, že se se sluchovým postižením již narodila, užívá jako kompenzační pomůcku kochleární implantát. Se signálním psem žije od března roku 2015.

1.5 Časová organizace výzkumu podle jeho fází

1.5.1 Kvantitativní výzkumné šetření

Kvantitativní výzkumná část byla prováděna za pomoci sociálních sítí a serveru www.vyplnto.cz, kde respondenti vyplňovali dotazník. Dotazník byl k dispozici respondentům od 25.9. – 23.10.2014. Následoval sběr dat a vyhodnocení získaných informací z dotazníků.

1.5.2 Kvalitativní výzkumné šetření

Kvalitativní výzkumné šetření popisující život sluchově postiženého, kterému pomáhá speciálně vycvičený asistenční pes, proběhlo za pomoci neziskové organizace Pestrá společnost, o.p.s. v období let 2013 – 2015. Respondenti byli prostřednictvím organizace osloveni a formou emailové komunikace spojeni s autorkou výzkumného šetření.

Následně jim byly v rámci polostandardizovaného rozhovoru položeny otázky elektronickou poštou.

1.6 Výsledky výzkumu

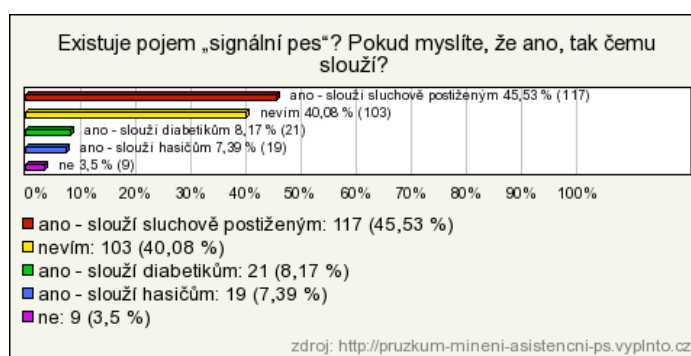
1.6.1 Kvantitativní výzkumné šetření

Kvantitativní výzkumné šetření dotazníkovou metodou zjišťovalo celkové povědomí laické veřejnosti o možných typech asistenčních psů, jejich významu a činnosti pro osoby se zdravotním postižením. V následujících rozborech jednotlivých otázek se autorka zaměřuje pouze na otázky týkající se asistenčních signálních psů pro osoby se sluchovým postižením.

Následující informace vyplývají z uvedené analýzy a prezentují svůj obsah formou tabulek a grafů. Otázky 1 – 3 zde nejsou popsány, byly již charakterizovány ve vzorku zkoumaných osob. Všechny následující otázky jsou vyhodnoceny v procentech, včetně počtu respondentů.

Otázka č. 4: Existuje pojem „signální pes“? Pokud myslíte, že ano, tak k čemu slouží?

Graf 1: Procentuální grafické znázornění odpovědí na otázku č. 4: Existuje pojem „signální pes“? Pokud myslíte, že ano, tak k čemu slouží?



Zdroj: autor práce, 2015 (vlastní šetření)

Výše uvedená tabulka udává, že pojem signální pes není veřejnosti spíše znám. Ani ne polovina dotazovaných (45,53 %) odpověděla správně, že se jedná o psa sloužícího sluchově postiženým a 8,17 % respondentů správně odpovědělo, že se jedná o asistenčního psa pro diabetiky. 40,08 % dotazovaných respondentů tento pojem nezná a zbylých cca 10 % si pojem signální pes spletlo nebo se domnívalo, že neexistuje.

Otázka č. 5: Znáte někoho se sluchovým postižením?

Graf 2: Procentuální grafické znázornění odpovědí na otázku č. 5: Znáte někoho se sluchovým postižením?



Zdroj: autor práce, 2015 (vlastní šetření)

Téměř $\frac{3}{4}$ dotázaných respondentů nezná ve svém okolí člověka se sluchovým postižením. Většina dotázaných, kteří odpověděli, že znají sluchově postiženou osobu, jsou ženy ve věku 26 – 50 let.

Otázka č. 6: Znáte neslyšícího, který používá tzv. signálního psa?

Graf 3: Procentuální grafické znázornění odpovědí na otázku č. 6: Znáte neslyšícího, který používá tzv. signálního psa?



Zdroj: autor práce, 2015 (vlastní šetření)

Z výše uvedeného grafu jasně vyplývá, že velká většina dotazovaných (98%) nezná neslyšícího, kterému by signální pes pomáhal v běžném životě. Zbývá menšina (2%) dotazovaných zná sluchově postiženého, který takto speciálně vycvičeného psa využívá.

Otázka č. 7: Znáte nějakou neziskovou organizaci, která se zabývá výcvikem signálních psů? Pokud ano, kterou?

Tabulka 4: Odpovědi respondentů na otázku č. 7: Znáte nějakou neziskovou organizaci, která se zabývá výcvikem signálních psů? Pokud ano, kterou?

Organizace	Neznám	Pestrá Společnost, o.p.s.	Helppes, o.p.s.	Pomocné tlapky, o.p.s.	Ostatní
Počet respondentů (%)	231 (90 %)	11 (4,1%)	10 (3,9 %)	3 (1,2 %)	2 (0,8 %)

Zdroj: autor práce, 2015 (vlastní šetření)

Z tabulky lze vyčíst, že v naprosté většině (90%) dotazovaní respondenti neznají výcvikovou organizaci zabývající se výchovou signálních psů. Menšina respondentů, kteří znají výcvikový subjekt poskytující výcvik asistenčních signálních psů, udává Pestrou společnost, o.p.s. nebo Helppes, o.p.s. – centrum výcviku psů pro postižené.

1.6.2 Kvalitativní výzkumné šetření

Výsledky kvalitativního výzkumného šetření se dají shrnout do následující deskriptivní zprávy.

Popis případu č. 1 – respondentka A

Žena ve věku 25 let, vystudovala vysokou školu, obor speciální pedagogika. V současné době žije s přítelem a signálním psem T. a pracuje jako lektorka znakového jazyka.

Ve třech letech onemocněla encefalitidou. Jelikož byla nemoc rozpoznána pozdě, došlo k závažnému poškození sluchově-rovnovážného centra v mozku. Trpí praktickou hluchotou, která hraničí s úplnou hluchotou. Také z tohoto důvodu ji trápí potíže s rovnováhou.

V běžném životě nejraději komunikuje znakovým jazykem, ale zvládá také odezírání. Mluví zřetelně. Jako kompenzační pomůcky jí slouží dvě naslouchadla. Předtím než získala signálního psa, používala vibrační budík. V televizním pořadu na téma asistenčních psů se dozvěděla o možnosti speciálního výcviku signálního psa. Navázala kontakt s výcvikovou organizací Pestrá společnost, o.p.s., která jí vycvičila jejího vlastního psa T. pořízeného z útulku.

Signální pes jí upozorňuje na přicházející zvuky z okolí, jako je zvuk sms zprávy, klepání na dveře, zvonění zvonku, telefonu, blížící se automobil nebo volání jejího jména jinou osobou. Je jí nepřetržitě k dispozici. Díky psovi lépe navazuje kontakt s novými lidmi, získává nové přátele a celkově pokládá příchod psa do svého života za obohacující skutečnost. S výcvikem je spokojena a má v plánu svého psa naučit další dovednosti. Signálního psa by určitě každému neslyšícímu doporučila.

Popis případu č. 2 – Respondentka B

Žena ve věku 32 let momentálně na mateřské dovolené, žije se svým partnerem a dvěma dětmi. S praktickou hluchotou se narodila a jiná zdravotní postižení se u ní neprojeví.

Její čtyřletý pes F., kterého vlastní již třetím rokem, jí umí upozornit na zvonící telefon, budík, klepání na dveře, zvuk zvonku, volání jejího jména a další. Za nejdůležitější dovednost svého psa považuje rozpoznání pláče jejich malých dětí, na které ji pes názorně upozorní dotykem tlapky. Její pes F. dokáže dokonce rozlišit pláč jejich dětí od pláče dětí ostatních. Znamená to tedy, že na cizí plačící dítě nereaguje.

Respondentka si původně přála vycvičit svého vlastního psa sama. Docházela tedy do Pestré společnosti, o.p.s. na konzultace a trénovala se psem doma. Časem zjistila, že výcvik signálního psa je velmi náročný. Požádala tedy Pestrou společnost o jeho vycvičení.

Díky svému psovi, který nosí označenou dečku (obrázek ušního boltce) a smí s ní vstoupit prakticky kamkoliv, získává okolí jasnou informaci o jejím sluchovém postižení. Nedochází tak k nedorozumění v případech, kdy s ní potřebuje okolí komunikovat.

Popis případu č. 3 – Respondentka C

Žena ve věku 51 let, vzděláním ošetrovatelka, v současné době nezaměstnaná, pobírající invalidní důchod čeká na dokončení výcviku svého prvního asistenčního signálního psa.

Respondentka C trpí kombinovaným postižením – svalovou dystrofií v kombinaci s nedoslýchavostí. Ke svému sluchovému postižení přišla v důsledku úrazu v roce 1996. Jelikož se sluchové postižení objevilo až v pokročilejším věku, zvládá bez problému používat běžnou mluvu za pomoci naslouchátka a zřetelné artikulace. Příjem zvukových signálů jí ztěžuje zejména hlučné prostředí či zvuková bariéra.

Respondentka C žije momentálně sama, ale celý život byla zvyklá na psiho společníka. Po smrti svého posledního psa, kdy se cítila osamocena, se na radu své dcery rozhodla pořídit si nového, který jí bude sloužit jako signální i asistenční pes pro vozičkáře. Zvolila si malé plemeno, Trpasličího pudla, aby ji mohl doprovázet téměř kamkoli.

Momentálně je pes F. již ve výcviku, který zajišťuje Pestrá společnost, o.p.s.. Pracovníci z obecně prospěšné společnosti pravidelně spolupracují s klientkou, aby jejího psiho pomocníka připravili přesně na míru dle jejího zdravotního stavu a potřeb. Společně také vyhledávají způsoby a příležitosti k získávání finančních prostředků pro tento speciální výcvik, který je velmi nákladný a stát na jeho zajištění v současné době nepřispívá žádnou finanční částkou.

Jelikož respondentka C z důvodu postižení svalovou dystrofií užívá elektrický vozík, bude jí pes F. podávat spadlé předměty, zhasínat světla a v případě nutnosti

přinášet léky či přivádět pomoc dostupné osoby v okolí. Jako signální pes ji bude upozorňovat na zvuky z okolí, jako např. zvonící telefon, klepání na dveře, volání jiné osoby, zvonění zvonku apod. Respondentka uvádí, že všechny úkony, které se pes v době výcviku naučí, pro ni budou důležité a upozorňuje také na skutečnost, že přítomnosti zvířete v krizové situaci ji velmi uklidňuje, neboť se na svého psa bude moci spolehnout a nebude v těžké chvíli sama. Rozhodně se už teď díky psovi cítí samostatnější a jistější. Shledává velmi pozitivní také fakt, že díky asistenčnímu psovi se dostane častěji do společnosti. Na svých procházkách potkává další majitele psů, se kterými má možnost komunikovat a navazovat nové sociální vazby. V tomto ohledu považuje přítomnost asistenčního psa za velmi přínosnou pro její osobní rozvoj v oblasti komunikace a socializace.

Popis případu č. 4 – Respondentka D

Žena ve věku 36 let trpí vrozenou střední až těžkou nedoslýchavostí. Domácnost sdílí se svým partnerem, půl ročním dítětem a nyní také signální Čivavou A. Její zdravotní stav je v pořádku, netrpí žádnou další přidruženou vadou. Vzhledem k tomu, že se se sluchovým postižením již narodila, užívá jako kompenzační pomůcku kochleární implantát. Kochleární implantát ji napomáhá v odezírání při komunikaci se svým okolím, ale s jeho pomocí není schopna vždy rozpoznat konkrétní zvuky, které přichází ze vzdáleného okolí jako např. zvuk zvonku, zvonící telefon, oslovení či pláč dítěte. Sluchově postižení mohou mít problém se s kochleárním implantátem plně sžít, což je také případ respondentky D. K běžné komunikaci využívá znakový jazyk v kombinaci s odezíráním.

Pes A. je vlastním psem respondentky D. Je dva a půl roku starý a jako asistenční signální pes pracuje od začátku roku 2015, po úspěšném složení zkoušek. Respondentka D se o možnosti speciálního vycvičení svého vlastního psa dozvěděla prostřednictvím internetu a od přátel. Měla obavy, zda Čivava může být vycvičena jako asistenční signální pes. V Pestré společnosti, o.p.s., kterou si také na doporučení vybrala, ji odborníci ujistili, že Čivava je vhodným plemenem pro konání činnosti asistenčního signálního psa a v žádném případě není překážkou malý vzrůst této rasy. Mezi nejběžnější činnosti, kterými pes A. své majitelce pomáhá, jsou upozorňování na klepání nebo zvonění

zvonku, zvonění telefonu, volání jejího jména a pláč jejího dítěte. Díky malému vzrůstu může respondentka D vodit svého signálního psa téměř na všechna veřejná místa a doposud se nesečkala s negativní reakcí okolí na jeho přítomnost. Naopak, asistenční signální pes v pozitivním slova smyslu pozornost okolí přitahuje. Respondentka díky tomu komunikuje mnohem častěji se svým okolím, do kterého patří obě skupiny, slyšící i sluchově postižení.

Částečně negativně hodnotí respondentka D omezení, která péče o asistenčního psa přináší. Pravidelné tréninky a udržování psa v pracovní kondici ji zamezují účastnit se pravidelných lekcí fitness cvičení, které dříve navštěvovala. Zároveň jako pozitivní udává, že vzhledem k potřebám, které pes má, tráví více času venku, na procházkách, tréninkem poslušnosti nebo obediencie. Během těchto aktivit se setkává s lidmi, kteří se věnují stejnému nebo podobnému koníčku. Získává tak mnohem více příležitostí k navazování nových vztahů a přátelství a sledává svůj život s asistenčním psem jako veselejší a obohacnější. Určitě by asistenčního signálního psa doporučila dalším sluchově postiženým.

1.7 Interpretace, diskuse výsledků a závěr výzkumu

1.7.1 Kvantitativní výzkumné šetření

Vzhledem k minimálnímu množství dostupných informací o využití signálních psů pro sluchově postižené, předpokládá autorka výzkumu, že široká česká veřejnost bude mít velmi nízké povědomí o možnostech využití takto vycvičených psů.

Kvantitativní výzkumné šetření ukázalo, že laická veřejnost ve většině případů nezná pojem signální pes a ani nezná žádného sluchově postiženého, který by takto speciálně vycvičeného psa využíval.

Výsledky odpovědí na otázku č. 4, zda znají respondenti pojem signální pes, a pokud ano, k čemu tento pes slouží, ukázaly, že 45,5% dotazovaných zná pojem signální pes a dokáže jej správně zařadit mezi asistenční psy, 40,08% dotazovaných tento pojem nezná, 10% si pod pojmem signální pes představuje psa sloužícího hasičům, či se

domnívá, že takový druh asistenčního psa neexistuje. Překvapivě 8,17% dotazovaných správně odpovědělo, že se může jednat o psa sloužícího osobám trpícím diabetem.

Z odpovědí na otázku č. 5 vyplynulo, že většina (74%) respondentů během svého dosavadního života nepřišla do styku se sluchově postiženým člověkem. Zbýlých 26% respondentů se během svého dosavadního života setkali se sluchově postiženou osobou, avšak pouze 2% z celkového množství respondentů zná sluchově postiženého, který by využíval asistenčního signálního psa.

Tuto skutečnost lze vysvětlit domněnkou, že sluchově postižení jsou v České republice malou skupinou, která se převážně stahuje do komunity. Laická veřejnost dle tohoto výzkumu neměla během života dostatek příležitostí přijít do styku se sluchově postiženým člověkem.

Z výzkumu také vyplývá, že česká veřejnost se v naprosté většině neorientuje ve znalosti subjektů poskytující výcvik asistenčních signálních psů. Na druhé straně mizivé množství respondentů znající subjekt zabývající se výcvikem asistenčních signálních psů odpovědělo správně, že se jedná o dva výcvikové subjekty, které se v současné době aktivně výcviku asistenčních signálních psů věnují. Jsou jimi Pestrá společnost, o.p.s. a Helppes, o.p.s. centrum výcviku psů pro postižené.

Z výše uvedeného vyplývá, že stanovená Hypotéza č.1 byla potvrzena a výzkumné otázky zodpovězeny.

1.7.2 Kvalitativní výzkumné šetření

Kvalitativní výzkumné šetření potvrdilo vyřčený předpoklad, že asistenční signální pes by mohl člověku se sluchovým postižením plnit určitou funkci kompenzační pomůcky. Toto tvrzení, podložené zahraničními studii uvedenými v teoretické části v kapitole 2.3. Vliv asistenčního signálního psa na kvalitu života člověka se sluchovým postižením, potvrdilo autorčino vlastní výzkumné šetření prováděné na konkrétních případech osob se sluchovým postižením, které využívají ke kompenzaci svého sluchového postižení asistenčního signálního psa.

Výsledky autorčina vlastního kvalitativního výzkumného šetření prokázaly, že asistenční signální pes plní důležitou funkci v životě člověka se sluchovým postižením.

Respondentky v polostandardizovaných rozhovorech, které jsou v původním znění k dispozici jako součást Přílohy N, O, P, Q, uvedly, že signální pes jim kompenzuje sluchovou vadu tím, že je za pomoci konkrétního naučeného gesta upozorňuje na konkrétní zvuky přicházející z okolí. Zároveň přítomnost signálního psa upozorňuje okolí na fakt, že psovod je osoba se sluchovým postižením, tudíž nedochází ke komplikacím při kontaktu s okolím. Umí-li asistenční signální pes plnit signalizační funkci, pomáhá sluchově postiženému být i plnohodnotným rodičem. Pes upozorňuje sluchově postiženého rodiče na pláč jeho dítěte, a tak může předejít nežádoucím, mnohdy i nebezpečným situacím.

Všechny respondentky se také jednoznačně shodují na skutečnosti, že asistenční signální pes přispívá nemalým dílem v navazování komunikace s novými lidmi, k tvorbě nových sociálních kontaktů a následném začleňování se do společnosti. Díky psovi mohou snáze budovat mezilidské vztahy, získávat nové přátele a životní příležitosti. V neposlední řadě jim pes dodává pocit bezpečí, opory a klidu. Další jeho výhodou je pevný denní režim a pravidelná fyzická aktivita, která je velmi prospěšná zejména u respondentky C.

Hypotéza stanovená na začátku kvalitativního výzkumu, že člověk se sluchovým postižením bude popisovat vlastní zkušenost se soužitím s asistenčním signálním psem jako vysoce pozitivní a výrazně přispívající ke zvýšení kvality jeho života, byla potvrzena.

Z realizovaného kvalitativního empirického šetření jednoznačně vyplynulo, že asistenční signální pes plní nejen dílčí funkce, ke kterým je odborně vycvičen, ale stává se cenným partnerem v každodenním životě sluchově postiženého.

ZÁVĚR

V této diplomové práci jsem se zaměřila na přínos speciálně vycvičených asistenčních signálních psů pro osoby se sluchovým postižením.

První kapitola diplomové práce se věnovala problematice osob se sluchovým postižením, definici sluchového postižení a běžně dostupným kompenzačním pomůckám pro osoby se sluchovým postižením.

Druhá kapitola se zaměřila na možnost využití signálního psa jako specifické kompenzační pomůcky pro sluchově postižené. V této části jsem nejprve přiblížila teoretické ukotvení oboru zoorehabilitace, který se tématu asistenčních signálních psů věnuje. Pokusila jsem se čtenáře seznámit s historickým a současným vývojem výcviku asistenčních signálních psů u nás a ve světě. Získat potřebné informace bylo v tomto případě složité, neboť většina doposud vydaných publikací byla věnována převážně obecné problematice asistenčních psů.

Z výzkumných studií, které jsou v této kapitole uvedeny, vyplývá, že tento asistenční signální pes by mohl splňovat určitý druh kompenzační pomůcky pro sluchově postižené. Takový pes je cvičen, aby dokázal upozornit sluchově postiženého na konkrétní zvuky v prostředí, ve kterém se nachází. Přítomnost vycvičeného psa napomáhá sluchově postiženému při orientaci v prostoru. Mimo plnění signalizační funkce velmi pozitivně přispívá ke spokojenému sociálnímu životu a duševnímu stavu člověka se sluchovým postižením. Využívání asistenčního signálního psa zvyšuje sebedůvěru a nezávislost postiženého na svém okolí.

Výše uvedené skutečnosti potvrdilo také vlastní výzkumné šetření zabývající se kvalitou života sluchově postižených užívajících asistenčního signálního psa. Účastníci kvalitativního výzkumného šetření ve svých odpovědích často uváděli, že zcela jistě považují přítomnost signálního psa za přínosnou, zejména v oblasti navazování komunikace a sociálních vztahů s druhými lidmi, a také v udržování jejich dobré fyzické i psychické kondice. Účastníci dále uvedli, že díky přítomnosti signálního psa se necítí osamoceni a pes jim dodává psychickou oporu.

Empirická část také kvantitativní formou dotazníkového šetření zjišťovala povědomí široké veřejnosti o existenci asistenčního signálního psa a znalosti laické veřejnosti o jeho způsobu využití pro člověka se sluchovým postižením. Kvantitativní

výzkumné šetření ukázalo, že laická veřejnost ve většině případů nezná pojem signální pes a ani nezná žádného sluchově postiženého, který by takto speciálně vycvičeného psa využíval. Toto zjištění poukazuje na nutnost informovat nejen sluchově postižené osoby, ale i širokou veřejnost o možnostech kompenzování sluchového postižení s pomocí speciálně vycvičeného asistenčního signálního psa.

Dále bych upozornila na skutečnost, že výcvik všech druhů speciálně cvičených asistenčních psů pro osoby se zdravotním postižením je finančně velice nákladný a mimo výcviku vodících psů, není státem finančně podporován. Veškeré náklady na financování výcviku asistenčních psů pro tělesně postižené, asistenčních canisterapeutických psů a všech druhů asistenčních signálních psů hradí výcvikový subjekt ze získaných grantů, sponzorských darů či veřejných sbírek. Tento problém by se dle mého názoru měl v budoucnu řešit a měly by se hledat cesty, jak všem zdravotně postiženým lidem, kteří projeví zájem o asistenčního psa, zpřístupnit nárok na státní příspěvek na jeho výcvik.

Závěrem bych chtěla říci, že tato práce se pokusila přinést v současnosti souhrnný materiál o možnosti využití asistenčních signálních psů jako kompenzační pomůcky pro sluchově postižené a o možnostech zlepšení kvality jejich života.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

- COREN, S. *Intelligence psů*. Práh: 2007. s. 29. ISBN 978-80-7252-186-9
- DLOUHÁ, O., ČERNÝ, L. *Foniatrie*. Praha: Karolinum. 2012. ISBN 978-80-246-2048-0
- DYLEVSKÝ, I. *Základy funkční anatomie*. s. 288. 1.vyd. Poznání. 2011. ISBN 978-80-87419-06-9
- DYLEVSKÝ, I. *Funkční anatomie*. 1.vyd. Praha: Grada. 2009. ISBN 978-80-247-3240-4
- EDELSBERGER, L. *Defektologický slovník*. Nakladatelství H&H. 2000. ISBN 80-86022-76-5
- FENCLOVÁ, J. *Ve světě sluchového postižení*. Praha: Federace rodičů a přátel sluchově postižených – Středisko rané péče Tamtam pro rodiny dětí se sluchovým nebo kombinovaným postižením. 2005. ISBN 80-86792-27-7
- GALAJDOVÁ, L., GALAJDOVÁ, Z. *Canisterapie: pes lékařem lidské duše*. 1.vyd. Praha: Portál. 2011. ISBN: 978-80-7367-879-1
- GALETOVÁ, Z. *Problematika asistenčních psů v ČR*. Praha: VÚPSV, v.v.i. 2008. ISBN 978-80-7416-015
- HARTL, P., HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. 1. Vyd. Praha: Portál. 2000. ISBN: 80-7178-303-X
- HAMADOVÁ, P., KVĚTOŇOVÁ, L., NOVÁKOVÁ, Z. et al. *Oftalmopedie: Texty k distančnímu vzdělávání*. 2.vyd. Brno: Paido. 2007. ISBN 978-80-7315-159-1
- HORÁKOVÁ, R. *Sluchové postižení: úvod do surdopedie*. 1.vyd. Praha: Portál. 2012. ISBN: 978-80-262-0084-0
- JASENOVCOVÁ, Hana. Historie výcviku vodících psů. *Svět psů*. 2007. roč. 14. č. 11 s. 60- 61

- JELÍNEK, J., ZICHÁČEK, V. *Biologie pro střední školy gymnazijního typu*. 1.vyd. Olomouc: Fin Publishing. 1996. ISBN 80-86002-01-2
- KŘIVÁNKOVÁ, M., HRADOVÁ, M. *Somatologie – Učebnice pro střední zdravotnické školy*. 1.vyd. Praha: Grada 2009. ISBN 978-80-247-2988-6)
- LEJSKA, M. *Poruchy verbální komunikace a foniatrie*. Brno: Paido. 2003. s. ISBN 80-7315-038-7
- LULLMANN-RAUCH, R. *Histologie*. 3.vyd. Praha: Grada. 2012, ISBN 978-80-247-3729-4
- MARTÍNEK, J., VACEK, Z. *Histologický atlas*. 1.vyd. Praha: Grada. 2009. ISBN 978-80-247-2393-8
- MERKUNOVÁ, A., OREL, M. *Anatomie a fyziologie člověka pro humanitní obory*. 1.vyd. Praha: Grada. 2008. ISBN 978-80-247-1521-6
- MILICHOVSKÝ, L. *Kapitoly ze somatopedie*. 1.vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komeského. 2010. ISBN 978-80-7452-001-3
- MUNTAU, A. *Pediatric*. 1.vyd. Praha: Grada. 2009. ISBN 978-80-247-2525-3
- MÜLLER, O., et al. *Terapie ve speciální pedagogice – teorie a metodika*. 1.vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 2007. ISBN: 80-244-1075-3
- NOVÁKOVÁ, I. *Ošetřovatelství ve vybraných oborech – Dermatovenerologie, oftalmologie, ORL, stomatologie*. 1.vyd. Praha: Grada. 2011. ISBN 978-80-247-3422-4
- NERANDŽIČ, Z. *Animoterapie aneb Jak nás zvířata umí léčit*. Albatros. 2006. ISBN 80-00-01809-8
- OREL, M., FACOVÁ, V. a kol. *Člověk, jeho smysly a svět*. 1.vyd. Praha: Grada. 2010. ISBN 978-80-247-2946-6
- PETROVICKÝ, P., DRUGA, R. X. *Zrakové a sluchové orgány, orgány s vnitřní sekrecí*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum. 1999. ISBN 80-7148-108-0
- PIPEKOVÁ, J., et al. *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. 3. vyd. Brno: Paido, 2010. ISBN: 978-80-7315-198-0
- Po stopách psích pomocníků. *Časopis Psí kusy*. 2011. č. 4, s. 11-12.

SLOWIK, J. *Speciální pedagogika*. 1.vyd. Praha: Grada. 2007. ISBN 978-80-247-1733-3

SHELDRAKE. R. *Váš pes to ví. Jak psi poznají, kdy se jejich pán vrací domů a další neobjasněné schopnosti zvířat*. Rybka Publishers. 2001. ISBN 80-86182-50-9

SOURALOVÁ, E., LANGER, J. *Surdopedie: Studijní opora pro kombinované studium*. 1.vyd. Olomouc: 2005. ISBN 80-244-1084-2

SOVÁK, M. *Logopedie předškolního věku*, Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1984

ŠLAPÁK, I., et al. *Základy otorinolaryngologie a foniatrie pro student speciální pedagogiky*. Brno: Klinika dětské ORL LF MU a FN Brno

SVOBODOVÁ a kol. *Praktické využití psů v zoorehabilitaci, pracovní sešit pro bakalářské studium oboru Kynologie a Speciální výchovy*. Praha: Česká zemědělská univerzita. Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů. OPPA CZ.2.17/3.1.00/32105

ŠMARDA, J. et al. *Biologie pro psychology a pedagogy*. 2. vyd. Praha: Portál. 2007. ISBN 978-80-7367-343-7

VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 3. vyd. Praha : Portál, 2004. 870 s. ISBN 80-7178-802-3.

VAŠEK, Š. *Základy Speciální pedagogiky*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola Jana Amose Komenského s.r.o., 2005. ISBN: 80-86723-13-5

VELEMÍNSKÝ, M., et al. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. České Budějovice: DONA 2007. ISBN: 978-80-7322-109-6

VOKURKA, M., HUGO, J. *Kapesní slovník medicíny*. 3.vyd. Praha: Maxdorf. 2013. ISBN 978-80-7345-369-5

WOLOY, E. M. *Pes a lidská duše*. Brno: Nakladatelství Tomáše Janečka. 2005. ISBN: 80-85880-42-3

Seznam použitých zahraničních zdrojů

- ALLEN, K., BLASCOVICH, J. *The value of service dogs for people with severe ambulatory diseases—a randomized controlled trial*. Journal of the American Medical Association. 1996. 275, 1001–1006. [online]. [2015-02-24]. Dostupné z: <http://jama.jamanetwork.com/article.aspx?articleid=399602>
- EDDY, J., HART, L. A., BOLTZ, R. P. *The effects of service dogs on social acknowledgements of people in wheelchairs*. Journal of Psychology. 1988, 12(1), s. 39–45.
- GUEST, M.C, GLYN, M.C., McNICHOLAS, J. *Hearing Dogs: A Longitudinal Study of Social and Psychological Effects on Deaf and Hard-of-Hearing Recipients*. *Hearing dogs for Deaf*. Journal of Deaf Studies and Deaf Education. UK. 2005. [online]. [2015-02-24]. Dostupné z: <http://jdsde.oxfordjournals.org/content/11/2/252.full>
- HART, L. A., ZASLOFF, R. L., BENFATTO, A. M. (1996). *The socializing role of hearing dogs*. Applied Animal Behaviour Science. 1996. 47, s. 7–15.
- HOFFMAN, M. *Lend me an Ear: the temperament, selection and training of the hearing dog*. Doral Publishing, Inc. 1999. ISBN: 0-9448-7556-4
- HOFFMAN, M. *Lend me an Ear: the temperament, selection and training of the hearing dog*. Dogwise Publishing, 2013. ISBN:978-1-61781-121-0
- PRESNALL, J.,J. *Hearing dogs*. USA: Thomas Gale. 2005. ISBN 0-7377-1826-9
- RINTALA, D.H., MATAMOROS, R. SEITZ, L.L. *Effects of assistance dogs on persons with mobility or hearing impairments: A pilot study*. Journal of Rehabilitation Research & Development. Volume 45, Number 4, 2008. [online] [2014-02-24] Dostupné z: <http://www.rehab.research.va.gov/jour/08/45/4/pdf/rintala.pdf>

Seznam použitých internetových zdrojů

- Afirac Services. [online]. [2014-02-24]. Dostupné z: <http://www.afiracservices.com>
- Animal Angels. Animal Assisted Education. [online]. [2014-02-24]. Dostupné z: <http://www.petpartners.org/AAA-Tinformation>.

AOVZ. [online]. [2014-02-24]. Dostupné z: <http://www.aovz.cz>

Assistance Dogs Europe. [online]. [2014-02-24]. Dostupné z:
<http://www.assistedogseurope.org/>

Assistance Dogs International. [online]. [2014-02-24]. Dostupné z:
<http://www.assistedogsinternational.org>

Assistance Dog International. *Types of Assistance dogs*. [online]. [2014-02-28].
Dostupné z: <http://www.assistedogsinternational.org/about-us/types-of-assistance-dogs/>

DAUŠOVÁ, Z. Závěrečná písemná práce. Kurz „posilování a rozvoj organizace I:“
Metodika praktického využívání asistenčních (včetně vodících) a canisterapeutických psů. 2007

European Society for Animal Assisted Therapy. Home [online]. [2014-02-24].
Dostupné z: <http://www.esaat.org>

GONG – časopis sluchově postižených. [online]. [2014-02-22]
<http://www.gong.cz/neco-o-me>

HART, L. A., HART, B. L., BERGIN, B. *Socializing effects of service dogs for people with disabilities*. *Anthrozoos*, 1987. s. 41–44.

Hearing Dogs for Deaf People New Zeland. *About us*. [online] [2015-02-24]. Dostupné
<http://hearingdogs.org.nz/About/0,272,1232,00.html>

Hearing Dogs for Deaf People. *Our History*. [2014-02-24]. Dostupné z:
<http://www.hearingdogs.org.uk/about-us/our-history>

Helppes, o.p.s. – centrum výcviku psů pro postižené. [online]. [2014-02-24]. Dostupné
z: <http://www.helppes.cz>

Helppes – centrum výcviku psů pro postižené, o.p.s. *Psi našich klientů*. [online] [2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.helppes.cz/psi-pomocnici/psi-nasich-klientu/>

Helppes, o.p.s. - Centrum výcviku psů pro postižené. *Psí pomocníci*. [online] [2014-03-01] Dostupné z: <http://www.helppes.cz/psi-pomocnici/psi-pomocnici-pro/asistencni-psi-pro-vozickare-a-telesne-postizene/>

Institut für Interdisziplinäre Erforschung der Mensch-Tier-Beziehung. [online] [2014-02-24] Dostupné z: www.iemt.at

International Association of Human-Animal Interaction Organisations. [online] [2014-02-24] Dostupné z: www.iahaio.org

International Hearing Dog, Inc. *Mission and history*. [online] [2015-02-24]. Dostupné z: http://www.hearingdog.org/mission_history.aspx

International Guide Dog Federation. [online]. [2014-02-24]. Dostupné z: Igdf.org.uk

Japan Hearing Dogs for Deaf People.[online] [2015-02-24]. Dostupné z: http://goldendoodles.com/workingdoods/japan_hearing_dogs.htm

JELÍNEK, R., et al. *Histologie embryologie*. [online] dostupné z <http://old.lf3.cuni.cz/histologie/materialy/doc/skripta.pdf>

Klub držitelů vodících psů. *Z historie vodících psů u nás*. [online] [2014-02-24]. Dostupné z: http://kdvp.brailnet.cz/histor_cr.php

KOHOUTEK, R. *ABZ Slovník cizích slov*. [online]. [cit. 2013-09-21]. Dostupné z <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/multidisciplinari.abz.cz/web.php/slovo/multidisciplinari>

Můj pes. *Kamarádi lidí a zvířat*. [online]. [2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.mujspes.cz/aktuality/kamaradstvi-lidi-a-zvirat-545.html>

Martin Canine Behavior, *Home*. [online] [2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.martyncaninebehavior.com/glen-martyn/>

MOWRY, R. L., CARNAHAM, S., WATSON, D. *A national study on the training, selection and placement of hearing dogs*. Unpublished master's thesis, University of Arkansas, Fayetteville, Arkansas.1994

NEADS, *About us, what we do*. [online] [2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.neads.org/about-us/our-mission-and-services>

NEADS, *Training and placement*. [online] [2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.neads.org/training-placement/prison-pup-partnership>

Pestrá společnost, o.p.s. *Předání psi*. [online] [2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.pestraspolecnost.cz/predani-psi-2014.html>

Pestrá společnost, o.p.s. *Signální pes Fido*. [online] [2014-02-24]. Dostupné z: http://www.pestraspolecnost.cz/tisk/10-2011-listy_prahy14-signalni_pes_fido.pdf

Pet Partners. [online]. [2014-02-24]. Dostupné z: <http://www.petpartners.org>

Pet Partners. Facilities. *Start a Program*. [online]. [2014-02-24]. Dostupné z: <http://www.petpartners.org/AAA-Tinformation>.

Středisko výcviku vodících psů SONS ČR. *Jak získat psa*. [online] [2014-03-01]. Dostupné z: <http://www.vodicipsi.cz/jakziskatpsa.htm>

Science Daily. *Genomes of modern dogs and wolves provide new insights on domestication* [online] [2014-01-16] Dostupné z: <http://www.sciencedaily.com/releases/2014/01/140116190137.htm>

ŠLAPÁK, I. et.al. *Základy Otorinolaringologie a foniatrie pro studenty speciální pedagogiky*. [online]. [2014-02-22]. Dostupné z: http://is.muni.cz/elportal/estud/pedf/js09/orl/web/pages/1_2_vysetrovaci_metody_ucha.html

The Seeing Eye. *Our Mission and History*. [online] [2014-02-14] Dostupné z: http://www.seeingeye.org/aboutUs/default.aspx?M_ID=88

WHO – Media centre. *Deafness and hearing loss*. [online]. © 2014 [2014-02-22]. Dostupné z: <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs300/en/>

WHO – *Grades of hearing impairment*. [online]. © 2014 [2014-02-22]. Dostupné z: http://www.who.int/pbd/deafness/hearing_impairment_grades/en/

WIDEX. *Sluchadla*. [online] [2014-03-01]. Dostupné z: <http://www.widex.cz/cs-cz/products/hearingaidtypes/cic/>

Pestrá společnost, o.p.s. *Zkušební řád Pestré společnosti, o.p.s.* [online] [2014-02-24]
Dostupné z: http://www.pestraspolecnost.cz/ke_stazeni/zkusebni_rad.pdf

Ostatní zdroje

Vyhláška č. 602/2006 Sb. ze dne 18. prosince 2006, kterou se mění vyhláška č. 137/2004 Sb. o hygienických požadavcích na stravovací služby a o zásadách osobní a provozní hygieny při činnostech epidemiologicky závažných. In: *Sbírka zákonů, Česká republika. 2006. Částka 189. § 51.* Dostupné z http://www.epravo.cz/_dataPublic/sbirky/archiv/sb189-06.pdf

Zákon č. 206/2009 Sb. ze dne 17. června 2009, kterým se mění zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. In: *Sbírka zákonů, Česká republika. 2009, částka 61, s. 2902 – 2913.* Dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/sb061-09-pdf.aspx

Zákon č. 101/2000 Sb. ze dne 1. června 2000 o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů, Česká republika. 2000.* Dostupné také z: http://www.mpsv.cz/ppropo.php?ID=z101_2000o

Zákon č. 77/2004 Sb. ze dne 1. března 2004, kterým se mění Zákon č. 246/1992 Sb. na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů, Česká republika. 2004.* Dostupné také z: http://www.cschms.cz/DOC_LEGISLATIVA_narodni/127_Zakon_na_ochranu_zvirat_proti_tyranu.pdf

Ostatní zdroje:

Ministerstvo zemědělství ČR. Státní veterinární správa ČR. *Metodika kontroly zdraví zvířat a nařízené vakcinace na rok 2013.* [online]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/226372/vestnik_2013_1.pdf

Ministerstvo zemědělství ČR. eAgri. *Ústřední komise pro ochranu zvířat*. [online]. [2014-02-24]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/ochrana-zvirat/ustredni-komise-pro-ochranu-zvirat/>

MPSV. *Vyhláška č. 359/2009 sb.* [online]. [2014-02-23] Dostupné z: http://www.cssz.cz/NR/rdonlyres/8000A7B2-7C7A-4C83-A6AF-5C941D68CEE5/0/359_2009_1.pdf

Příloha č. k vyhlášce č. 388/2011 Sb. o provedení zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením. Dovednosti vodícího psa. [online] [2014-03-01]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-388>

Zákon č. 384/2008 Sb. Ze dne 23. 9. 2008, kterým se mění zákon č. 155/1998 sb., o znakové řeči a o změně dalších zákonů a další související zákony. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 124, s. 5925. Dostupné také z: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?O=5&T=429>

Zákon pro lidi. *Zákon č. 329/2001 Sb. o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů*. [online]. [2014-03-01]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-329#cast1>

SEZNAM ZKRATEK

ATIC - Asociace turistických informačních center

WHO – World Health Organisation

CMV – Cytomegalovirová infekce

CNS – Centrální nervová soustava

MPSV ČR – Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky

ICQ – I seek you

AAA – Animal Assisted Activities

AAT – Animal Assisted Therapy

AAE – Animal Assisted Education

AAR – Animal Assisted Reaging

AACR – Animal Assisted Crisis Response

ZTP – Zvlášť tělesně postižený

TP – Zdravotní postižení

ZTP/P – Zvlášť tělesně postižený s průvodcem

OSVČ – Osoba samostatně výdělečně činná

SVOPAP – Vzdělávací centrum SVOPAP,s.r.o.

AOVZ – Asociace zastánců odpovědného vztahu k malým zvířatům

ADI – Assistance Dogs International

SONS – Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých

IAHAIO – International Association of Human – Animal Interaction Organisations

AHA – American Humane Association

IHDI – International Hearing Dog

SPCA – Society for the Prevention of Cruelty to Animals

NEADS – National Education for Assistance Dog Services

IGDF – International Guide Dog Federation

AOVZ – Asociace zastánců odpovědného vztahu k malým zvířatům

OPS – Obecně prospěšná společnost

OS – Občanské sdružení

IEMT – Institut für interdisziplinäre Erforschung der Mensch-Tier-Beziehung

AFIRAC – Association Française d'Information et de Recherche sur l'Animal de Compagnie

ESAAT – European Society for Animal Assisted Therapy

ADEu – Assistance Dogs Europe

ÚKOZ – Ústřední komise pro ochranu zvířat

CA – Cestovní agentura

OZP – Osoba zdravotně postižená

DKK – Dysplazie kyčelního kloubu

DLK – Dysplazie loketního kloubu

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Seznam obrázků

Obrázek 1: Schéma sluchových kůstek	I
Obrázek 2: Frontální řez sluchovým ústrojím	I
Obrázek 3: Kapesní sluchadlo model BW firmy Interton	IV
Obrázek 4: Závěsné sluchadlo (BTE) firmy Widex	IV
Obrázek 5: Sluchadlo s reproduktorem ve zvukovodu model RIC firmy Widex	V
Obrázek 6: Kanálové sluchadlo model CIC firmy Widex	V
Obrázek 7: Osobní zesilovač SET 900 firmy Anticer	VI
Obrázek 8: Sluchadlo ukotvené do kosti model BAHA firmy Aima.	VI
Obrázek 9: Kochleární implantát a jeho části	VII
Obrázek 10: Malba z Číny ze 13. Století s názvem “Jaro na Žluté řece”	VIII

Seznam tabulek

Tabulka 1: Rozdělení respondentů podle pohlaví.....	63
Tabulka 2: Rozdělení respondentů podle věku.....	63
Tabulka 3: Rozdělení respondentů podle vzdělání	63
Tabulka 4: Odpovědi respondentů	68
Tabulka 5: Stupně postižení sluchu podle WHO	II
Tabulka 6: Klasifikace sluchových vad podle vyhlášky MPSV ČR	III

Tabulka 7: Výsledky audiometrie.....	VII
--------------------------------------	-----

Seznam grafů

Graf 1: Grafické znázornění odpovědí	66
Graf 2: Grafické znázornění odpovědí.....	67
Graf 3: Grafické znázornění odpovědí.....	67

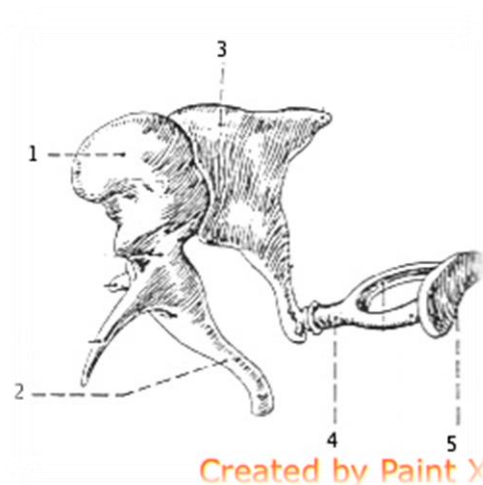
SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A - Obrázek 1: Schéma sluchových kůstek.....	I
Příloha A - Obrázek 2: Frontální řez sluchovým ústrojím.....	I
Příloha B - Tabulka 1: Stupně postižení sluchu podle WHO.....	II
Příloha C - Tabulka 2: Klasifikace sluchových vad podle vyhlášky MPSV ČR.....	III
Příloha D - Obrázek 3: Kapesní sluchadlo	IV
Příloha D - Obrázek 4: Závěsné sluchadlo	IV
Příloha E - Obrázek 5: Sluchadlo s reproduktorem ve zvukovodu.....	V
Příloha E - Obrázek 6: Kanálové sluchadlo.....	V
Příloha F - Obrázek 7: Osobní zesilovač	VI
Příloha F - Obrázek 8: Sluchadlo ukotvené do kosti.....	VI
Příloha G - Obrázek 9: Kochleární implantát a jeho části.....	VII
Příloha G - Tabulka 3: Výsledky audiometrie podle ztráty v decibelech.....	VII
Příloha H - Obrázek 10: Malba z Číny ze 13. stol.....	VIII
Příloha I - Dotazník: Hearing Dogs.....	IX
Příloha J - Dotazník žadatele o asistenčního psa.....	X
Příloha K - Zpráva o činnosti a chování signálního psa pro OSP.....	XVII
Příloha L - Smlouva o výcviku a předání asistenčního psa	XIX
Příloha M - Anketní dotazník z kvantitativního výzkumu.....	XXIV
Příloha N - Polostrukturovaný rozhovor respondentky A.....	XXV
Příloha O - Polostrukturovaný rozhovor respondentky B.....	XXXI
Příloha P - Polostrukturovaný rozhovor respondentky C.....	XXXVII
Příloha Q - Polostrukturovaný rozhovor respondentky D.....	XXXVIII
Příloha R - Procentuální znázornění frekvencovaných činností asistenčního signálního psa.....	XLII

PŘÍLOHY

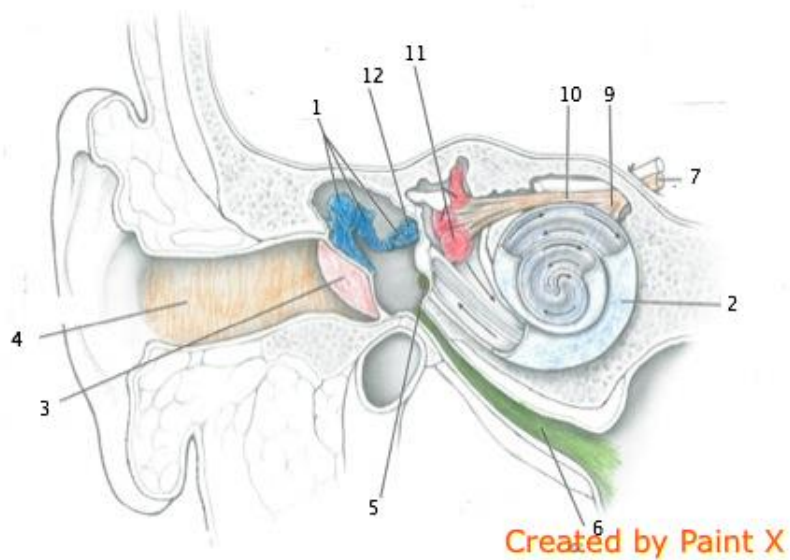
Příloha A

Obrázek 1: Schéma sluchových kůstek



Zdroj: PETROVICKÝ, P., DRUGA, R. X. Zrakové a sluchové orgány, orgány s vnitřní sekrecí. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum. 1999. s. 56. ISBN 80-7148-108-0

Obrázek 2: Frontální řez sluchovým ústrojím



Zdroj: HANSEN, J. Netterův vybarvovací anatomický atlas. s. 195 . 1.vyd. Praha: Albatros Media. 2013. ISBN 978-80-264-0187-2

Příloha B

Tabulka 5: Stupně postižení sluchu podle WHO

Velikost ztráty sluchu	Název stupně zhoršení sluchu	Popis a doporučení
0 – 25 dB	0 – žádné zhoršení (norma)	
26 – 40 dB	1 – nepatrné (lehké) zhoršení	<ul style="list-style-type: none">- schopnost slyšet a zopakovat slova vyřčená s běžnou intenzitou (vzdálenost 1 m)- kompenzační pomůcka není nutná
41 – 60 dB	2 – mírné (střední) zhoršení	<ul style="list-style-type: none">- schopnost slyšet a zopakovat hlasitě vyřčená slova (vz. 1 m)- kompenzační pomůcka doporučována
61 – 80 dB	3 – těžké zhoršení	<ul style="list-style-type: none">- schopnost slyšet některá slova při hlasitém mluvení do lepšího ucha- kompenzační pomůcka nebo znakový jazyk a odezírání
81 dB a více	4 – hluboké poškození sluchu až hluchota	<ul style="list-style-type: none">- neschopnost slyšet a porozumět nahlas řečenému- kompenzační pomůcka může pomoci společně se znakovou řečí a odezíráním

Zdroj: WHO – Gradesofhearingimpairment. [online]. □ 2014 [2014-02-22]. Dostupné z: http://www.who.int/pbd/deafness/hearing_impairment_grades/en/

Příloha C

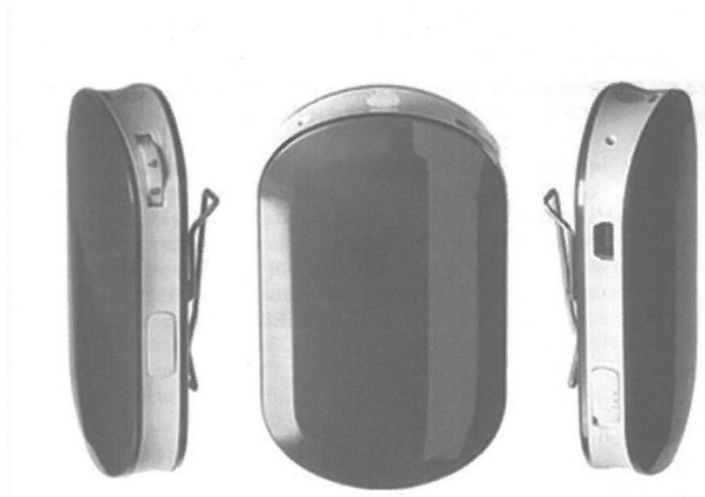
Tabulka 6: Klasifikace sluchových vad podle vyhlášky MPSV ČR č. 359/2009 sb. o posuzování invalidity

Velikost ztráty sluchu	Název stupně zhoršení sluchu
20 dB – 40 dB	1 - oboustranná lehká nedoslýchavost - ztráta slyšení 10 – 39%
41 dB – 55 dB	2 - oboustranná středně těžká nedoslýchavost - ztráta slyšení 40 – 64%
56 dB – 69 dB	3 - oboustranná těžká nedoslýchavost - ztráta slyšení 65 – 84%
70 dB – 90 dB	4 - oboustranná praktická hluchota - zbytkový sluch se ztrátou slyšení 85-90% - schopnost vnímat zvuk jen se sluchadlem, porozumění mluvené řeči minimální
nad 90 dB	5 - oboustranná úplná hluchota - neschopnost slyšet zvuky a rozumět řeči ani s nejvýkonnějším sluchadlem

Zdroj: MPSV. Vyhláška č. 359/2009 sb. [online].[2014-02-23] Dostupné z:
http://www.cssz.cz/NR/rdonlyres/8000A7B2-7C7A-4C83-A6AF-5C941D68CEE5/0/359_2009_1.pdf

Příloha D

Obrázek 3: Kapesní sluchadlo model BW firmy Interton – mikrofon, zesilovač a baterie jsou v pouzdu. Speciálně tvarovaný reproduktor je upevněn do konchy ušního boltce a zvukovodu a s baterií je spojen elektrickou šňůrkou. Tento typ sluchadla se používá zřídka (pro malé děti a seniory)



Zdroj: : DLOUHÁ, O., ČERNÝ, L. Foniatrie. Praha: Karolinum. 2012. s. 105. ISBN 978-80-246-2048-0

Obrázek 4: Závěsné sluchadlo (BTE) firmy Widex – klasický závěsný model pro těžké sluchové vady nebo pro klienty s příliš úzkým zvukovodem. Elektronické prvky jsou umístěny za uchem



Zdroj: Widex. [online] [2014-02-24]. Dostupné z:<http://www.widex.cz/cs-cz/products/hearingaidtypes/bte/>

Příloha E

Obrázek 5: Sluchadlo s reproduktorem ve zvukovodu model RIC firmy Widex – pro střední až těžké sluchové vady. Reproductor je umístěn přímo ve zvukovodu.



Zdroj: Widex. [online] [2014-02-24]. Dostupné z: <http://www.widex.cz/cs-cz/products/hearingaidtypes/ric>

Obrázek 6: Kanálové sluchadlo model CIC firmy Widex – nejmenší model pro lehčí až střední sluchové vady. Veškerá elektronika je umístěna ve skořepině, která se vyrábí na zakázku.



Zdroj: Widex. [online]. [2014-02-24]. Dostupné z: www.widex.cz/cs-cz/products/hearingaidtypes/cic/

Příloha F

Obrázek 7: Osobní zesilovač SET 900 firmy Anticer



Zdroj: Anticer, s.r.o. [online]. [2014-02-24]. Dostupné z:
http://anticer.cz/eshop/index.php?id_product=57&controller=product

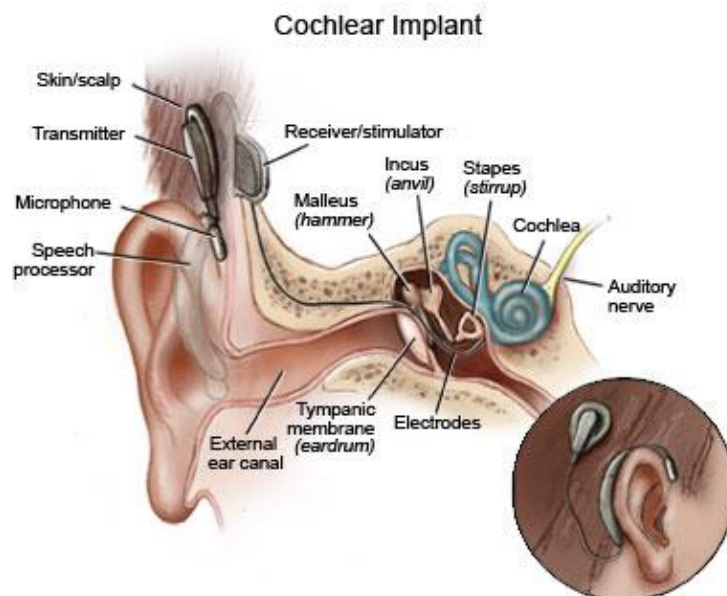
Obrázek 8: Sluchadlo ukotvené do kosti model BAHA firmy Aima – vibrátor přenáší vlny přímo do vnitřního ucha skrz titanový šroub upevněný do kosti. Model vhodný pro klienty s převodní vadou, astrezií zvukovodu nebo floridním chronickým zánětem středouší.



Zdroj: BAHA. [2014-02-23]. Dostupné z: http://www.baha.estranky.cz/fotoalbum/baha-_divino/baha-divino.html

Příloha G

Obrázek 9: Kochleární implantát a jeho části



Zdroj: CESPO, o.p.s. Centrum služeb pro sluchově postižené. [2014-02-23]. Dostupné z: <http://www.cespo.eu/inpage/kochlearni-implantat/>

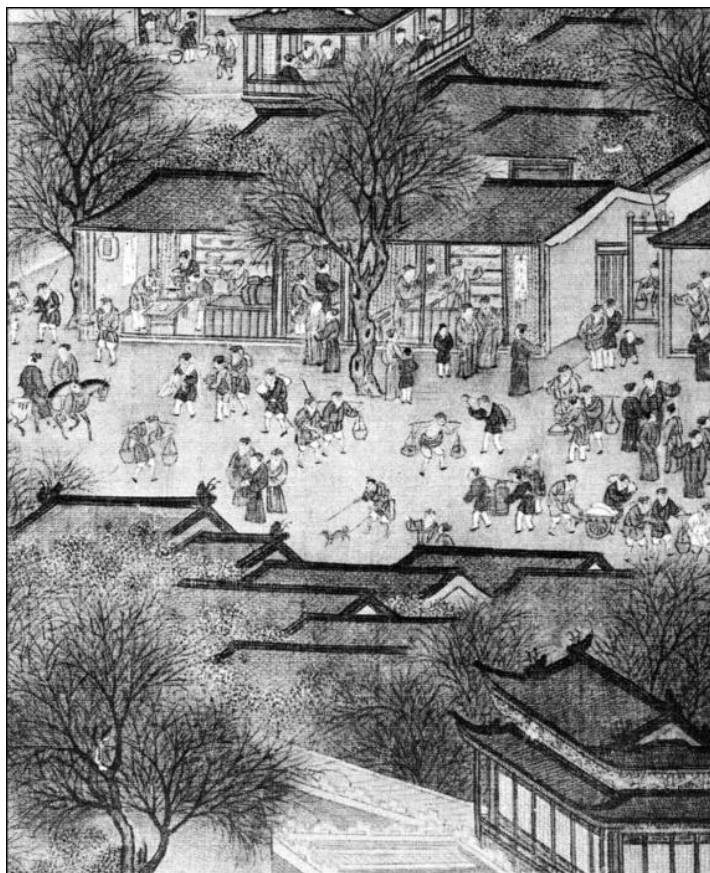
Tabulka 7: Výsledky audiometrie – stupně podle ztráty v decibelech pro vzdušné vedení v oblasti řečových frekvencí podle Lejska

0 dB – 20 dB	1 – normální stav sluchu
20 dB – 40 dB	2 – lehká vada sluchu
40 dB – 60 dB	3 – středně těžká vada sluchu
60 dB – 80 dB	4 – těžká vada sluchu
80 dB – 90 dB	5 – velmi těžká vada sluchu
90 dB a více	6 - hluchota komunikační (praktická) = zbytky sluchu
Bez audiometrické odpovědi	7 – hluchota úplná (totální)

Zdroj: LEJSKA, M. Poruchy verbální komunikace a foniatrie. Brno: Paido. 2003. s. 36. ISBN 80-7315-038-7

Příloha H

Obrázek 10: Malba z Číny ze 13. Století s názvem “Jaro na Žluté řece” zobrazuje muže s holí a se psem uprostřed



Zdroj: iFauna. Výcvik vodících psů od historie až po současnost. [2014-02-23]. Dostupné z:<http://www.ifauna.cz/galerie/detailcl/7428/54c01aa346cd0.jpg/>

Příloha I – Dotazník: Hearing Dogs: A Longitudinal Study of Social and Psychological Effects on Deaf and Hard-of-Hearing Recipients

Appendix: Questions in the Hearing Dog Questionnaire

- 1 Do you have difficulty responding to the environmental sounds of daily life?
- 2 Do you have difficulty responding to the sound of the Alarm Clock?
- 3 Do you have difficulty responding to the sound of the Doorbell/Door knock?
- 4 Do you have difficulty responding to the sounds of the Smoke Alarm?
- 5 Do you have difficulty responding to someone calling your name?
- 6 Do you feel unsafe when you are alone?
- 7 Are you dependent on others, parents, family members etc as your ears?
- 8 Do you avoid interactions with other people?
- 9 Are you fearful of leaving your home?
- 10 Are you fearful of cars when walking outdoors?
- 11 How much of the time do you feel lonely?

Response scores (and options) were 1 (*Never*), 2 (*25% of the Time*), 3 (*50% of the Time*), 4 (*75% of the Time*), and 5 (*Almost Always*).

Zdroj: GUEST, M.C, GLYN, M.C., McNICHOLAS, J. *Hearing Dogs: A Longitudinal Study of Social and Psychological Effects on Deaf and Hard-of-Hearing Recipients*. Hearing dogs for Deaf. UK. 2005. [online]. [2015-02-24]. Dostupné z: <http://jdsde.oxfordjournals.org/content/11/2/252.full>

Příloha J – Dotazník žadatele o asistenčního psa pro osobu se zdravotním postižením

Dotazník žadatele o asistenčního psa pro osobu se zdravotním postižením

(tělesným, zrakovým, sluchovým, záchvatovým, kombinovaným)



1. Osobní údaje:

Jméno..... Příjmení.....

Trvalé bydliště:.....

Kontaktní adresa:

Datum narození:..... Číslo OP:.....

Průkaz: TP ZTP ZTP/P Číslo průkazu:

Telefon: E-mail:

Zaměstnání/škola:

Kontakt do zaměstnání:

1.2 U dětí a nesvéprávných žadatelů uveďte prosím kontakt na zákonného zástupce:

Jméno..... Příjmení.....

Trvalé bydliště:.....

Kontaktní adresa:

Telefon: E-mail:

1.3 Kontakt na osobu blízkou:

(Osoba, kterou je možno kontaktovat při naléhavých situacích důvěrného charakteru)

Jméno..... Příjmení.....

Kontaktní adresa:

Telefon: E-mail:

Vztah k žadateli:

(rodič, bratr, sestra, manžel /ka, přítel /kyně, syn, dcera a podobně)

2. Údaje o zdravotním postižení žadatele:

2.1 Jsem osobou s:

- tělesným postižením - chodící - chodící s oporou - vozičkář
- zrakovým postižením - se zbytky zraku - pouze světlocit - nevidomý
- sluchovým postižením – se zbytky sluchu – zcela neslyšící – jednostranně – oboustranně
- se záchvatovým onemocněním
- vícečetným či kombinovaným postižením (*vyberte kombinaci z předchozích možností*)

Mé zdravotní potíže jsou způsobeny onemocněním/úrazem (*uved'te jakým*):

.....

Mé zdravotní potíže vznikly ve věku:

Můj zdravotní stav je: stabilizovaný zlepšuje se zhoršuje se

2.2 Mému zdravotnímu stavu pomáhají tyto terapie (*specifikujte jaké a jak často, bude při nich pes přítomen nebo využíván?*):

.....

.....

2.3 Vzhledem ke svému zdravotnímu stavu využívám tyto pomůcky a metody (*zaškrtněte a specifikujte*):

chodítka, mechanický vozík, elektrický vozík, hůl, francouzské hole, kočárek, zvedací zařízení lupu, bílou hůl, počítač s hlasovým výstupem, Brailovu abecedu naslouchátka, znakovou řeč červenobílou hůl, Lormovu abecedu další.....

2.4 Využívám tyto další sociální služby (*doplňte, např. asistence,...*). Kdo další bude manipulovat se psem?:

.....

2.5 Ke svému zdravotnímu stavu považuji za nutné dále uvést *(uveďte a popište veškeré skutečnosti, které by mohly být důležité - alergie, migrény, křeče, záchvaty, psychické problémy, deprese, křehké kosti, motorické potíže, bolesti, závratě a další):*



3. Rodinné zázemí a životní styl žadatele:

3.1 Bydlím:

- | | | |
|--|---|--|
| <input type="checkbox"/> Ve městě | <input type="checkbox"/> Na vesnici | |
| <input type="checkbox"/> Na ubytovně | <input type="checkbox"/> V bytě | <input type="checkbox"/> V rodinném |
| <input type="checkbox"/> S rodiči | <input type="checkbox"/> S rodinou | <input type="checkbox"/> S dětmi
<i>věk, počet?</i> |
| <input type="checkbox"/> S přítelem/kyní | <input type="checkbox"/> Jinak <i>(uved'te jak)</i> | |
-
-

3.2 Mám ve svém domově či blízkém okolí další zvířata *(uved'te jaká)*:

.....

3.3 Sám /a sebe bych charakterizoval /a jako člověka, který je *(zaškrtněte a specifikujte)* veselý - společenský - otevřený - uzavřený - osamělý - bojácný - podnikavý - deprimovaný - přemýšlivý - sportovně založený - líný - smutný - sklíčený - spokojený - u problémů

často pláče - podrážděný - má zájem o druhé lidi - rozhodný - nerozhodný - spokojený

lhostejný - pracovitý - unavený - plný energie - důsledný - nedůsledný

další...

3.4 Moje záliby, koníčky a aktivity *(uved'te, bude se jich pes také účastnit?)*:

.....

.....

3.5 Cestuji (jak, jak často, do zahraničí, budu brát psa sebou?):

.....

.....

3.6 Pracuji:

- ANO NE

Studuji:

- ANO NE

4. Asistenční pes

Žádám o přidělení psa

Plemeno:.....

Pohlaví:.....

Barva:

Žádám o výcvik vlastního psa

Jméno:.....

Chovatelská stanice:

Narozen:

Čip/tetování:

Plemeno:

Pohlaví:

Souhlasím s 30ti denním testováním (povahovým a zdravotním) mého vlastního psa a v případě, že můj pes bude vyhovovat, souhlasím se svěřením mého psa organizaci do speciálního výcviku.

4.1 Typ výcviku (*zaškrtněte*):

Asistenční vodící pes pro osoby se zrakovým postižením

Asistenční pes pro osoby s tělesným postižením

Asistenční canisterapeutický pes pro osoby s kombinovaným postižením

Asistenční signální pes pro osoby se sluchovým postižením

Asistenční signální pes pro osoby se záchvatovým onemocněním

4.2 Popište svou představu, jak Vám může asistenční pes pomáhat:

4.3 Můj asistenční pes mě bude provázet (*zaškrtněte a specifikujte, bude smět do práce/škol? Pokud ne, kde bude?*):

Neustále - často - méně často - málo

Do školy - do práce - na výlety - k lékaři - na nákupy - k přátelům - k příbuzným - jinde...

5. Ostatní

5.1 Čestné prohlášení

Plně si uvědomuji svou zodpovědnost za mého asistenčního psa - za jeho blaho, výživu, zdraví a veterinární péči, za jeho nerušený odpočinek, venčení, úklid po něm a za škody, které může svých chováním způsobit.

Uvědomuji si, že budu muset vynaložit finanční prostředky spojené s kvalitním a plnohodnotným životem mého asistenčního psa.

Uvědomuji si, že vlastnictví asistenčního psa ovlivní život mé rodiny a okolí (sousedé, škola zaměstnání apod.). Prohlašuji, že jsem prodiskutoval se svými blízkými porízení asistenčního psa a mám podporu rodiny a blízkého okolí.

Uvědomuji si, že někteří lidé mají ze psů strach nebo je nemají v oblíbě a prohlašuji, že si budu počínat tak, abych neomezoval ostatní v jejich právech a neobtěžoval je.

Uvědomuji si, že pokud nebudu schopen některých nutných úkonů při péči o psa musím zajistit, aby tyto úkony vykonala jiná osoba (venčení min.3x denně, krmení, péče o srst, veterinární péče apod.).

Uvědomuji si, že pomoc asistenčního psa mi přinese nejen užitek, ale i určitá omezení.

Uvědomuji si, že můj asistenční pes bude vycvičen za vysokých finančních nákladů a že budu asistenčního psa využívat v souladu s jeho posláním. V případě problémů budu neprodleně kontaktovat cvičitele či jiného pracovníka organizace.

Podpis žadatele:

Dne:

Podpis zákonného zástupce:

Dne:

Podpis pracovníka, který vedl pohovor:

Dne:

5.2 Vyjádření kompetentních pracovníků

a) Sociální pracovníka:

Podpis:

Dne:

b) Metodik výcviku:

Podpis:

Dne:

c) Ředitel:

Podpis:

Dne:

5.3 Posouzení žádosti

Žádost přijata

Žádost nepřijata

Zdroj: Interní materiály Pestré společnosti, o.p.s.

Příloha K – Zpráva o činnosti a chování signálního psa pro osobu se sluchovým postižením

Zpráva o činnosti a chování signálního psa pro osobu se sluchovým postižením



Majitel psa:
Adresa majitele:
Jméno psa:
Datum narození psa:
Číslo zápisu/čipu psa:
Číslo služebního průkazu psa:

Chování a činnost psa v interiéru

- Štěkot psa
- Ničení zařízení
- Pracovní prostředí
- Školní prostředí

Chování a činnost psa ve venkovním prostředí

- MHD
- Restaurace, čekárna, apod.
- Reakce na lidi
- Reakce na zvířata
- Reakce na rušivé vlivy (zvuky, pachy, jídlo)
- Obchodní dům
- Frekventované prostředí
- Klidné prostředí
- Sídlíště, park

Poslušnost

- Přivolání
- Polohy – sedni, lehni, vstaň
- Odložení
- Ovladatelnost na místě
- Aport

Speciální cviky (vyplňte ty cviky, které byly v požadavcích na výcvik)

- Signalizace budíku
.....
- Signalizace domovního zvonku, klepání na dveře
.....
- Signalizace dětského pláče či křiku
.....
- Signalizace SMS, FAX
.....
- Signalizace osoby volající na neslyšícího
.....
- Signalizace kuchyňských spotřebičů
.....

Veterinární péče, údržba psa, výživa psa

- Chování psa u veterinárního lékaře
- Komplikace při údržbě psa ano ne jaké:
- Výživa psa:
Zaživací potíže

Datum
.....

Podpis klienta (zákonného zástupce)
.....

Zdroj: Interní materiály Pestré společnosti, o.p.s.

Příloha L – Smlouva o výcviku a předání asistenčního psa a o následném servisu

SMLOUVA O VÝCVIKU A PŘEDÁNÍ ASISTENČNÍHO PSA A O NÁSLEDNÉM SERVISU



Číslo smlouvy:.....

Poskytovatel:

Pestrá společnost, o.p.s.

Se sídlem v: Kučerova 809/11, 198 00 Praha 9

IČ: 28525973, DIČ: CZ28525973

Společnost je zapsána u Městského soudu v Praze, oddíl O, vložka 639

(dále jen „Poskytovatel“)

a

Klient:

Jméno a příjmení:

Narozen.....

Trvalé bydliště:

Číslo ZTP:

(dále jen „Klient“)

uzavírají níže uvedeného dne, měsíce a roku dle Občanského zákoníku 89/2012. Smlouvu o výcviku, předání asistenčního psa a o následné péči (dále jen „Smlouva“)

I. Předmět smlouvy

- a) Předmětem smlouvy je speciální výcvik asistenčního psa, předání asistenčního psa a následná péče o klienta po celou dobu činné služby asistenčního psa.
- b) Tato smlouva popisuje typ výcviku asistenčního psa, rozsah poskytovaných služeb, vymezuje práva a povinnosti Poskytovatele a Klienta.
- c) Poskytovanou službou se rozumí speciální výcvik asistenčního psa dle „Dotazníku pro žadatele o asistenčního psa pro osobu se zdravotním postižením“ (dále jen „Dotazník“), předání vycvičeného asistenčního psa a následný servis pro klienta po celou dobu činné služby asistenčního psa.
- d) Asistenčním psem se rozumí speciálně vycvičený asistenční pes pro osobu se zdravotním postižením.
- e) Pro účely této Smlouvy se asistenčním psem rozumí:

Typ výcviku:

Jméno psa:

Narození:

Pohlaví:

Plemeno:

Označení psa (tetování, čip):

II. Speciální výcvik

- a) Speciální výcvik asistenčního psa se uskutečňuje na základě Dotazníku. Dotazník schvaluje ředitel společnosti a metodik výcviku, popř. psycholog a sociální pracovník. Klient má možnost konzultace o vhodném výběru plemene, pohlaví psa, apod.
- b) Poskytovatel vybere pro Klienta vhodného jedince k výcviku, který vyhovuje potřebám a požadavkům klienta dle Dotazníku či zařadí do výcviku vlastního psa klienta.
- c) Před zařazením psa do výcviku prochází tento zdravotními testy (RTG loktů a kyčlí pro vyloučení dysplazie, EKG srdce, interní vyšetření s krevními testy a vyšetření očního pozadí pro vyloučení očních vad) a testem povahových vlastností vylučujících agresivitu, bázlivost a nepřízpůsobivost k výcviku.
- d) Poskytovatel sestaví individuální tréninkový plán, podle kterého je pes připravován pro službu asistenčního psa. Výcvik psa trvá přibližně 6 – 8 měsíců.
- e) Klient je během výcviku pravidelně informován Poskytovatelem o průběhu výcviku psa a Klient je v kontaktu se psem (pokud to není problémový zásah do výcviku). V případě nutnosti vyřazení psa z výcviku z důvodu nemoci, úrazu, úhynu apod., je Klient neprodleně informován a je mu Poskytovatelem nabídnut jiný pes.
- f) Po výcviku skládá pes se svým trenérem příslušnou zkoušku dle standardů mezinárodní organizace ADEU a vnitřní metodiky Poskytovatele.

III. Předání asistenčního psa

- a) Poskytovatel předává Klientovi asistenčního psa po ukončení výcviku a po úspěšném složení příslušné zkoušky.
- b) Poskytovatel předává Klientovi psa v místě bydliště klienta. Předání probíhá po dobu nezbytně nutnou k základnímu secvičení Klienta se psem.
- c) Klient absolvuje po secvičení se psem přezkoušení, kterým prokazuje schopnost mít psa pod bezpečnou kontrolou a využití naučených cviků.
- d) Poskytovatel předává Klientovi psa do osobního vlastnictví.

IV. Následný servis

- a) Klient má právo po secvičení se svým psem na následný servis po celou dobu činné služby psa, a to bezúplatně.
- b) Následným servisem se rozumí konzultace ohledně speciálního výcviku, aktivit se psem, zdravotního stavu, nebo jiného problému, nacvičení nových cviků v případě zhoršení zdravotního stavu Klienta, nacvičení nových cviků u psa a řešení aktuální problematiky.
- c) Konzultace probíhají v místě sídla Poskytovatele. Pokud to situace vyžaduje, Poskytovatel řeší situaci v místě bydliště Klienta. V místě bydliště řeší Poskytovatel nacvičení nových tras či akutní situaci.

V. Práva Klienta

- a) Klient má právo na veškeré informace týkající se poskytovaných služeb.
- b) Klient má právo na následný servis specifikovaný v čl. IV.
- c) Klient má právo požádat o pomoc při péči o asistenčního psa, pokud není sám schopen (či jeho rodina) se o psa postarat z důvodů hospitalizace, akutního zhoršení zdravotního stavu apod.

- d) Klient má právo v případě dlouhodobé nemoci či úhynu asistenčního psa přednostně zažádat o nového asistenčního psa.
- e) Klient má právo vrátit Poskytovateli asistenčního psa z důvodu dlouhodobého zhoršení zdravotního stavu, který mu neumožňuje se o psa postarat, či z důvodu neschopnosti psa vykonávat službu (dlouhodobá nemoc, pokročilý věk psa apod.). Oba zmíněné důvody musí být doloženy odbornými lékařskými zprávami. Vypovědět Smlouvu lze pouze písemnou formou.
- f) Klient má právo požádat Poskytovatele o pomoc a radu ohledně práv majitelů asistenčních psů a má právo být pravidelně informován o legislativních změnách v této problematice (vstup asistenčního psa do veřejných prostor apod.).
- g) Klient má právo podat Poskytovateli stížnosti ohledně poskytovaných služeb.

VI. Povinnosti Klienta

- a) Klient má povinnost respektovat životní potřeby psa jakožto živého tvora (výživa, venčení, péče o psa, potřebný odpočinek, veterinární péče apod.)
- b) Klient je povinen dodržovat zákon 246/1992 Sb. a zákon 77/2004 Sb. na ochranu zvířat proti týrání ve zněních pozdějších předpisů.
- c) Klient nezpůsobilý k právním úkonům je zastupován zákonným zástupcem.
- d) Klient je zodpovědný za škody způsobené svým asistenčním psem.
- e) Klient je povinen se řídit pokyny, o kterých ho při předání psa Poskytovatel informuje (správná povelová technika, označení psa dečkou na veřejnosti, vlastnictví služebního průkazu psa apod.).
- f) Klient je povinen neprodleně informovat Poskytovatele v případě úrazu psa, krádeži či ztráty psa, úhynu psa.
- g) Klient je povinen respektovat, že asistenční pes je v jeho vlastnictví, avšak psa nesmí prodat ani darovat po dobu činné služby psa.
- h) Klient přijímá fakt, že jemu předaný asistenční pes je kastrovaný za účelem plnohodnotné služby asistenčního psa.
- i) Klient je povinen 1x ročně informovat Poskytovatele o zdravotním stavu asistenčního psa (zpráva od veterinárního lékaře) a o činnosti svého asistenčního psa na formuláři od Poskytovatele.
- j) Hrubé porušení povinností může vést až k odebrání asistenčního psa Klientovi.

VII. Práva Poskytovatele

- a) Poskytovatel má právo vypovědět Smlouvu v případě hrubého porušení podmínek Smlouvy, a to písemnou formou.
- b) Poskytovatel má právo vyžadovat po Klientovi náhradu za výdaje způsobené porušením podmínek Smlouvy ze strany Klienta.
- c) Poskytovatel má právo vidět a přezkoušet vycvičeného asistenčního psa v případě podezření porušení podmínek Smlouvy.

VIII. Povinnosti Poskytovatele

- a) Poskytovatel má povinnost se ke Klientovi chovat dle vnitřní metodiky a Etického kodexu.
- b) Poskytovatel je zodpovědný za výcvik asistenčního psa a následný servis.
- c) Poskytovatel je povinen vézt dokumentaci týkající se Klienta a poskytovaných služeb. Tuto dokumentaci uchovává v souladu se zákonem 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů ve znění pozdějších předpisů.

- d) Poskytovatel je povinen informovat Klienta o průběhu poskytovaných služeb.
- e) Poskytovatel je povinen předat s asistenčním psem služební průkaz psa, dečku na psa nebo postroj na psa + předávací dokumentaci (darovací či kupní smlouvu, výpis ze zdravotní karty).
- f) Poskytovatel je povinen seznámit Klienta s legislativou týkající se práv majitelů asistenčních psů.
- g) Poskytovatel je povinen předat Klientovi asistenčního psa do osobního vlastnictví.
- h) Poskytovatel je povinen dodržovat zákon 246/1992 Sb. a zákon 77/2004 Sb. na ochranu zvířat proti týrání ve zněních pozdějších předpisů.
- i) Poskytovatel je povinen reagovat na akutní situaci či potřeby Klienta a v co nejkratší době situaci řešit. V případě nepředvídatelného chování psa či změny ve zdravotním stavu vlivem nemoci, úrazu, psychické újmy zaviněné cizím přičiněním Poskytovatel řeší situaci, ale nenese za tuto situaci zodpovědnost.
- j) Poskytovatel je povinen v případě vyřazení psa z výcviku Klientova přednostně zařadit do pořadníku čekatelů na asistenčního psa. Poskytovatel je povinen se o vyřazeného psa postarat a zajistit mu kvalitní a důstojné dožití.
- k) Poskytovatel je povinen reagovat na stížnosti Klienta ohledně poskytovaných služeb.

IX. Souhlas se zveřejňováním textové a obrazové dokumentace

- a) Klient souhlasí se zveřejněním textů, videodokumentace a fotodokumentace související s předvýchovou, výcvikem, předáním, vlastnictvím a následným servisem.
- b) Dokumentace zveřejňovaná Poskytovatelem souvisí se sháněním finančních prostředků a propagací výcviku asistenčních a vodicích psů a činnosti Poskytovatele.
- c) Dokumentace zveřejňovaná Poskytovatelem nesmí snižovat lidskou důstojnost zachycených osob.

X. Úhrada poskytovaných služeb

- a) Poskytovatel zajišťuje Klientovi služby výcviku, předání a následného servisu bezúplatně. V případě výcviku vlastního psa Klient hradí náklady na krmení psa po dobu výcviku, a to ve výši 5% z celkové ceny asistenčního psa, tj. 9000,- Kč. Tato částka je splatná v době zařazení psa do výcviku nebo je rozpočítána a fakturována měsíčně. Poskytovatel se zavazuje tuto částku v plné výši využít na nákup superpremiového krmiva.
- b) Náklady na výcvik asistenčního psa jsou vysoké, klient se v rámci svých možností zapojuje do zajištění finančních prostředků na poskytování služby samotnému Klientovi.

XI. Odstoupení od Smlouvy

- a) Klient má právo odstoupit od Smlouvy před předáním psa pouze ze závažných důvodů (zdravotních nebo rodinných). Závažné důvody musí Klient doložit lékařskou zprávou či jiným posudkem.
- b) Poskytovatel má právo se domáhat uhrazení nákladů spojených s výcvikem asistenčního psa.
- c) Poskytovatel má právo vypovědět Smlouvu v případě hrubého porušení podmínek Smlouvy, a to písemnou formou.

XII. Závěrečná ustanovení

- a) Smlouva nabývá platnosti dnem podpisu oběma smluvními stranami.
- b) Doba platnosti Smlouvy trvá do konce činné služby asistenčního psa či odstoupení od Smlouvy.
- c) Smlouva je vyhotovena ve dvou stejnopisech, z nichž každá strana obdrží jeden.
- d) Smlouva může být měněna, doplňována či rušena pouze písemnou formou.
- e) Smluvní strany prohlašují, že si tuto smlouvu před podpisem přečetly, že s jejím obsahem souhlasí a na důkaz toho připojují své podpisy.

V dne

.....

Podpis Klienta (zákonného zástupce)

.....

Podpis a razítko Poskytovatele

Zdroj: Interní materiály Pestré společnosti, o.p.s.

Příloha M – Anketní dotazník z kvantitativního výzkumu

ANONYMNÍ DOTAZNÍK

Milí respondenti, prosím Vás o vyplnění tohoto krátkého anonymního dotazníku. Výsledky z tohoto průzkumu použiji ve své diplomové práci. U každé otázky lze zaškrtnout více možností.

Děkuji Vám za spolupráci, Denisa Kršková

- 1: Pohlaví: žena muž
- 2: Věk: 15 – 18 19 - 25 26 - 50 nad 50
3. Vzdělání: základní střední vysokoškolské

4. Existuje pojem „signální pes“? Pokud myslíte, že ano, tak komu slouží?

- a) ne
- b) ano – slouží hasičům
- c) ano – slouží sluchově postiženým
- d) ano – slouží diabetikům
- e) nevím

5. Znáte někoho se sluchovým postižením?

- a) ano
- b) ne

6. Znáte neslyšícího, který používá tzv. signálního psa?

- a) ano
- b) ne

7. Znáte nějakou neziskovou organizaci, která se zabývá výcvikem tzv. signálních psů?

- a) ano – kterou
- b) ne

Zdroj: autorka práce, 2015 (vlastní šetření)

Příloha N – Polostrukturovaný rozhovor respondentky A

Otázka č. 01: Jaký je Váš věk?

Odpověď: 25

Otázka č. 02: Jaké je vaše vzdělání? Případně uveďte, v jakém oboru jej máte.

Odpověď: VŠ, speciální pedagogika

Otázka č. 03: Jaké je Vaše zaměstnání?

Odpověď: Student, lektor znakového jazyka

Otázka č. 04: S kým sdílíte Vaši domácnost? Pokud máte děti, uveďte jejich prosím.

Odpověď: S přítelem, s Tazýkem, s Dášenkou (králík), Bubákem (andulka) a rybičkami. Děti nemám.

Otázka č. 05: Jaký je druh, příčina a stupeň Vašeho sluchového postižení? Kdy vzniklo?

Odpověď: Ve třech letech jsem onemocněla encefalitidou, nemoc byla rozpoznána pozdě a došlo k závažnému poškození sluchově rovnovážného centra v mozku. Mám praktickou hluchotu, která hraničí s hluchotou úplnou.

Otázka č. 06: Máte nějaké jiné zdravotní obtíže?

Odpověď: Alergie na pyl a prach, porucha štítné žlázy, potíže s rovnováhou vyplývající ze sluchového postižení

Otázka č. 07: Jakou formu komunikace nejvíce upřednostňujete? (Znakový jazyk, odezírání, prstovou abecedu, psanou formu projevu).

Odpověď: Nejraději komunikuji znakovým jazykem, ale zvládám i odezírání a mluví srozumitelně.

Otázka č. 08: Používáte nějaké kompenzační pomůcky? Např. sluchadlo, kochleární implantát nebo jinou kompenzační pomůcku?

Odpověď: Používám dvě sluchadla, vibrační budík.

Otázky zaměřené na Vašeho asistenčního psa:

Otázka č. 09: Jméno psa:

Odpověď: Tazy

Otázka č. 10: Rasa:

Odpověď: kříženec

Otázka č. 11: Věk:

Odpověď: 2 roky a 10 měsíců

Otázka č. 12: Jak jste k Tazymu přišla?

Odpověď: Na facebooku na stránkách útulku

Otázka č. 13: Byl to Váš nápad, nechat Tazyho vycvičit jako signálního psa? Co Vás přimělo k takovému rozhodnutí?

Odpověď: Ano. Můj táta viděl v televizi pořad o signálním psovi Fidovi, řekl mi, abych se na to podívala a mě to moc nadchlo. Tazy odmalicka je hodně aktivní, má obrovskou chuť k práci a perfektně si všimal zvuků a reagoval na ně (pár lidí si dokonce už dříve myslelo, že je vycvičený).

Otázka č. 14: Kde jste se dozvěděla o možnosti vycvičení signálního psa?

Odpověď: V pořadu Máte mě.

Otázka č. 15: Proč jste si vybrala Pestrou společnost o.p.s., aby vám vycvičila Tazyho?

Odpověď: Protože cvičili i Fida a mají s tím zkušenosti.

Otázka č. 16: Víte jakým způsobem je výcvik Floriana financován?

Odpověď: Prostřednictvím grantů, příspěvků a darů od lidí a firem.

Otázka č. 17: S čím Vám Tazy pomáhá? Co všechno umí?

Odpověď: Ráno mě chodí budit, označí mi příchozí sms, klepání na dveře, vroucí vodu plotně, podá spadený předmět, když mě někdo zavolá jménem, přijde pro mě, všimá si na klidné ulici, když se blíží auto a já podle jeho reakce poznám, že jede auto, umí i pláč miminka, ale to zatím nemá praktické využití :-).

Otázka č. 18 Co myslíte, že je pro Vás nejdůležitější z výše Vámi uvedených napomáhajících činností psa?

Odpověď: Vše výše vyjmenované je pro mě důležité.

Otázka č. 19: Berete si Tazyho všude s sebou?

Odpověď: Kromě středy (jsem z domu od 6:00 do 22:30) si jej беру všude s sebou. Výjimkou je jednou za čas kino nebo divadlo, kam ho neberu (cca jednou za půl roku).

Otázka č. 20: Jak vypadá Váš běžný den s Tazym?

Odpověď: Ráno mě vzbudí, pak jdeme venčit, já se nasnídám a jedeme do práce. Pak se vrátíme domů, vezmu jej proběhnout a pak doma trénujeme. Večer krmení, venčení a spánek.

Otázka č. 21: Od té doby co máte Tazyho jako asistenta, přestala jste nějakou kompenzační pomůcku používat?

Odpověď: Ano, od té doby už nepoužívám vibrační/světelný budík.

Otázka č. 22: Jak dáváte Fidovi povely nyní a jak jste je dávala před jeho výcvikem? (používáte např. klikr?)

Odpověď: Teď používám hlavně gesta, dříve jsem mu dávala všechny povely pouze hlasem. Klikr nepoužívám.

Otázka č. 23: Můžete díky Tazymu dělat nějaké činnosti, které jste předtím dělat nemohla? Nebo naopak, je něco v čem Vás pejsek omezuje?

Odpověď: Neomezuje mě, ale ani si nevybavuji si žádnou činnost, kterou mohu dělat teď a předtím jsem nemohla.

Otázka č. 24: Máte nějaký konkrétní koníček, při kterém Vám je pes pomocníkem?

Odpověď: Nevím přesně, co je zde na mysli, ale asi ne.

Otázka č. 25: Věnujete se s Tazym nějakému kynologickému sportu?

Odpověď: Ne

Otázka č. 26: Existuje něco, co na Tazyho výcviku postrádáte?

Odpověď: S jeho výcvikem jsem spokojená, další cviky se doučíme společně podle potřeby

Otázka č. 28: Máte pocit, že díky Tazymu máte více příležitostí k sociálnímu kontaktu s lidmi a usnadňuje Vám jeho přítomnost lépe navazovat přátelství?

Odpověď: Ano, každému se líbí a je to impulz započítí komunikace.

.

Otázka č. 29: Jak byste porovnala život v období, kdy Tazy byl jen Váš psí přítel s dobou, kdy je i Vaším pomocníkem?

Odpověď: Nejvíce se mi líbí, že může chodit všude se mnou, nemusím ho nechávat samotného doma. Jinak zatím, vzhledem k tomu, že jsme spolu pár dní, nemohu příliš posoudit.

Otázka č. 30: Setkala jste se někdy s negativní reakcí okolí na přítomnost signálního psa s Vámi?

Odpověď: Zatím ne, jsme spolu jen pár dní.

.

Otázka č. 31: Doporučila byste signálního psa někomu dalšímu?

Odpověď: Ano, určitě.

Zdroj: autorka práce, 2015 (vlastní šetření)

Příloha O - Polostrukturovaný rozhovor respondentky B

Otázka č. 1: Jaký je Váš věk?

Odpověď: 33

Otázka č. 2: Jaké je vaše vzdělání? Případně uveďte, v jakém oboru jej máte.

Odpověď: VŠ

Otázka č. 3: Jaké je Vaše zaměstnání?

Odpověď: Psycholožka, v současné době na rodičovské dovolené

Otázka č. 4: S kým sdílíte Vaši domácnost? Pokud máte děti, uveďte jejich prosím.

Odpověď: Žiji s partnerem a našimi dvěma dětmi. Dcera 3 roky, syn 1 rok

Otázka č. 5: Jaký je druh, příčina a stupeň Vašeho sluchového postižení? Kdy vzniklo?

Odpověď: Jsem od narození těžce sluchově postižená, je to vrozené postižení – příčina není jasná, mám oboustranně malé zbytky sluchu

Otázka č. 6: Máte nějaké jiné zdravotní obtíže?

Odpověď: ne

Otázka č. 7: Jakou formu komunikace nejvíce upřednostňujete? (Znakový jazyk, odezírání, prstovou abecedu, psanou formu projevu).

Odpověď: Používám vše, v komunikaci se slyšícími preferuji odezírání, pokud mluví zřetelně, a v komunikaci se SP znakový jazyk

.

Otázka č. 8: Používáte nějaké kompenzační pomůcky? Např. sluchadlo, kochleární implantát nebo jinou kompenzační pomůcku?

Odpověď: Používám sluchadla

Otázky zaměřené na Vašeho asistenčního signálního psa:

Otázka č. 9: Jméno psa:

Odpověď: Fido

Otázka č. 10: Rasa:

Odpověď: labrador

Otázka č. 11: Věk:

Odpověď: V září mu bude 5 let

Otázka č. 12: Jak jste k Fidovi přišla?

Odpověď: Je to můj vlastní pes, pořizovali jsme si ho jako štěňátko.

Otázka č. 13: Byl to Váš nápad, nechat Fida vycvičit jako signálního psa? Co Vás přimělo k takovému rozhodnutí?

Odpověď: Věděla jsem, že je možné toto psa naučit a labrador je vhodné plemeno pro asistenční psy, proto jsem toho chtěla využít a zkusit to, když už jsme si labradora pořizovali.

Otázka č. 14: Kde jste se dozvěděla o možnosti vycvičení signálního psa?

Odpověď: Poprvé jsem o tom četla asi v časopise Gong v 2. polovině 90. let. Více jsem se o to začala zajímat, když jsme si pořizovali Fida, znala jsem organizaci Helpes, kde jsem hledala informace a dokonce jsem s nimi byla v kontaktu, proběhla i schůzka.

Otázka č. 15: Proč jste si vybrala Pestrou společnost o.p.s., aby vám vycvičila Fida?

Odpověď: Vyplývalo to tak nějak samo. Pestrou společnost jsem vůbec neznala. Byla velká náhoda, že jsem si začala psát s jednou paní, která se také zajímala o výcvik na signálního psa a na internetu objevila Pestrou společnost. Poté, co jsem se nedomluvila s Helpes (chtěla jsem si cvičit Fida sama s jejich pomocí a docházet k nim jen na konzultace, což odmítli), napsala jsem do Pestré společnosti a začala jsem k nim s Fidem docházet na konzultace, kde jsme ho společně s trenérkou Míšou cvičily. Nejprve základní poslušnost a pak jsme začaly se speciálními cviky. Musela jsem ho cvičit

i doma. Z důvodu mého pracovního zaneprázdnění to šlo pomalu. Když jsem otěhotněla a byla jsem na rizikovém těhotenství, věděla jsem, že už Fida nezvládnu naučit vše, co jsem chtěla, aby uměl. A ráda jsem využila nabídku Pestré společnosti, že by mi ho vycvičili.

Otázka č. 16: Víte jakým způsobem je výcvik Floriana financován?

Odpověď: Financování plně zajistila Pestrá společnost - granty, sbírka, sponzorské dary

Otázka č. 17: S čím Vám Fido pomáhá? Co všechno umí?

Odpověď: Upozorňuje mě na zvuk – pláč dítěte, klepání, volání mého jména, zvonek, pípnutí trouby a časovače, budík... Dále umí podávat ze země spadlé předměty. Umí nosit zvonící telefon, ale tuto jeho schopnost moc nevyužívám.

Otázka č. 18 Co myslíte, že je pro Vás nejdůležitější z výše Vámi uvedených napomáhajících činností psa?

Odpověď: V současné době je to upozornění na pláč dítěte.

Otázka č. 19: Berete si Fida všude s sebou?

Odpověď: Neberu, protože „venku“ na něm nejsem závislá (to vlastně ani doma, jen musím být více „ve střehu“), i když je to pro mě příjemné, když ho mám u sebe. Záleží na tom, kam jdu a kolik mám sebou věcí. Když mám kočárek a dítě, které se mnou jde za ruku, je pro mě jednodušší jít bez Fida – nemusím řešit kam dát vodítko, nemusím po něm uklízet potřebu.

Otázka č. 20: Jak vypadá Váš běžný den s Fidem?

Odpověď: Ráno mě probudí, pak jsme doma nebo jdeme ven, pokud jsme doma, tak za mnou chodí, když slyší nějaký zvuk, na který mě upozorňuje. Rád podává spadlé věci. Miluje procházky a aportování i další společné aktivity, ale teď se dvěma malými dětma je na to méně času než by bylo potřeba. Na procházky hodně chodí partner. Někdy s Fidem jezdíme dělat canisterapii.

Otázka č. 21: Od té doby co máte Fida jako asistenta, přestala jste nějakou kompenzační pomůcku používat?

Odpověď: Ano, od té doby už nepoužívám vibrační/světelný budík.

Otázka č. 22: Jak dáváte Fidovi povely nyní a jak jste je dávala před jeho výcvikem? (používáte např. klikr?)

Odpověď: Klikr používám více jako pochvalu než jako výcvikovou pomůcku, což souvisí s tím, že spolu málo trénujeme z nedostatku času. Povely mu dávám hlasové i posunkové. Reaguje na hlas i na posunek. To je výhodné, kdy mě např. nevidí anebo pokud chci zůstat potichu např., abych neprobudila dítě. Dávám stejné povely jako jsem dávala před výcvikem, možná je jich o pár více, ale nebude to velký rozdíl, pokud vůbec.

Otázka č. 23: Můžete díky Fidovi dělat nějaké činnosti, které jste předtím dělat nemohla? Nebo naopak, je něco v čem Vás pejsek omezuje?

Odpověď: Nevím, nic mě teď nenapadá.

Otázka č. 24: Máte nějaký konkrétní koníček, při kterém Vám je pes pomocníkem?

Odpověď: Děláme spolu canisterapii, která je mým koníčkem a Fida taky baví. Děláme skupinovou i individuální canisterapii s neslyšícími dětmi a dětmi s kombinovaným postižením.

Otázka č. 25: Věnujete se s Fidem nějakému kynologickému sportu?

Odpověď: Ne

Otázka č. 26: Existuje něco, co na Fidovo výcviku postrádáte?

Odpověď: V současné době asi ne. Možná se ještě něco objeví a pak to určitě společně s trenérkou Míšou z Pestré společnosti doladíme a případně něco docvičíme.

Otázka č. 28: Máte pocit, že díky Fidovi máte více příležitostí k sociálnímu kontaktu s lidmi a usnadňuje Vám jeho přítomnost lépe navazovat přátelství?

Odpověď: Ano. Je výhoda, pokud mám Fida u sebe, že si lidé všimnou, že neslyším a mohou tomu přizpůsobit komunikaci. Bez něj se mi stává, že mě někdo osloví a pokud hned nezareaguji, odejde a nesnaží se se mnou domluvit. Díky Fidovi se lidé asi více snaží. Sluchové postižení není vidět, takže je výhoda, že díky Fidovi jsou o tom lidé informováni. Asi ne každému by to bylo příjemné takhle na svoji sluchovou vadu upozorňovat, ale mně to nevadí.

Otázka č.29: Mohla byste říci, že s Fidem je Váš život veselejší a víc si ho užíváte?

Odpověď: Určitě ano.

Otázka č. 30: Setkala jste se někdy s negativní reakcí okolí na přítomnost signálního psa s Vámi?

Odpověď: Ne. Jen někdy např. v hotelu, kam se nesmí se psem, nebyli z Fida nadšení, což chápu – úklid navíc atd. Ale vždy to proběhlo bez problémů, když viděli, že Fido je vychovaný. Nebo když jsem s ním šla do obchodu a prodavači si nevšimli, že jde o asistenčního psa a vykazovali mě s ním ven, když jsem jim řekla, že mám asistenčního psa, tak se mi omluvili a už nebyl problém.

.

Otázka č. 31: Doporučila byste signálního psa někomu dalšímu?

Odpověď: Ano, ale musí to být člověk, který má rád psy a pořídil by si psa tak jako tak. Nedoporučovala bych signálního psa člověku, který ke psům nemá vřelý vztah a chtěl by ho využívat pouze jako kompenzační pomůcku. Zájemce si musí také uvědomovat, že se psem je také spojená péče, musí být schopen se o něj postarat a naplnit jeho potřeby, mít na něj čas, což není vždy jednoduché.

Zdroj: autorka práce, 2015 (vlastní šetření)

Příloha P - Polostrukturovaný rozhovor respondentky C

Otázka č. 1: Jaký je Váš věk?

Odpověď: 51

Otázka č. 2: Jaké je vaše vzdělání? Případně uveďte, v jakém oboru jej máte.

Odpověď: Ošetřovatelka, rekvalifikace administrativní pracovnice

Otázka č. 3: Jaké je Vaše zaměstnání?

Odpověď: Invalidní důchod, bez práce v současné době

Otázka č. 4: S kým sdílíte Vaši domácnost?

Odpověď: Sama

Otázka č. 5: Jaký je druh, příčina a stupeň Vašeho sluchového postižení? Kdy vzniklo?

Odpověď: Úraz, 1996, nedoslýchavost

Otázka č.6: Máte nějaké jiné zdravotní obtíže?

Odpověď: Svalová dystrofie

Otázka č. 7: Jakou formu komunikace nejvíce upřednostňujete? (Znakový jazyk, odezírání, prstovou abecedu, psanou formu projevu).

Odpověď: Běžnou mluvu, ne v hlasitém prostředí, jasná artikulace

Otázka č. 8: Používáte nějaké kompenzační pomůcky? Např. sluchadlo, kochleární implantát nebo jinou kompenzační pomůcku?

Odpověď: naslouchátko

Otázky zaměřené na Vašeho budoucího asistenčního psa:

Otázka č. 9: Jméno psa:

Odpověď: Florian

Otázka č. 10: Rasa:

Odpověď: Trpasličí pudl

Otázka č. 11: Věk:

Odpověď: 16 měsíců

Otázka č. 12: Jak Vás napadlo pořídit si signálního psa?

Odpověď: Měla jsem pudlíka, ne asistenčního, zemřel na srdeční vadu, byla jsem sama doma a na psa jsem si zvykla. Po nějaké době jsem si pořídila ve spolupráci s Pestrou společností nové štěně a začala s nimi spolupracovat na předvýchově.

Otázka č. 13: Kde jste se dozvěděla o možnosti vycvičení signálního psa?

Odpověď: Má dcera pracuje v tomto oboru.

Otázka č. 14: Proč jste si vybrala Pestrou společnost o.p.s., aby vám vycvičila Floriana?

Odpověď: Má dcera pracuje v této společnosti a jejich kvalitní práci dobře znám.

Otázka č. 15: Víte jakým způsobem je výcvik Floriana financován?

Odpověď: Každý měsíc komunikuji se zaměstnanci, kteří mají financování a propagaci na starost a společně se snažíme peníze sehnat.

Otázka č. 16: Čekáte od psa, že bude také Vaším dobrým přítelem, nebo jej spíše považujete za užitečného pomocníka?

Odpověď: Již teď splňuje obojí a oboje je pro mě důležité. Žiji sama, tedy je pro mě Floriánek cenným pomocníkem i psím partnerem.

Otázka č. 17: S čím Vám bude Florian pomáhat?

Odpověď: Podávat věci, upozorňovat mě, že mi něco spadlo a já to neslyším, bude přinášet zvonící telefon, upozorňovat, že na mě někdo volá a někdo zvoní. Když se mi udělá zle, přinese léky a mobilní telefon.

Otázka č. 18 Co myslíte, že pro Vás bude nejdůležitější z výše Vámi uvedených napomáhajících činností psa?

Odpověď: Všechny cviky jsou pro mě důležité, největší pomocí je ale to, že vím, že se na Floriánka budu moci spolehnout a když se něco přihodí, budeme na to dva.

Otázka č. 19: Myslíte, že se díky psovi stanete samostatnější?

Odpověď: Rozhodně a získat jistotu, že v případě problému na to nebudu sama a Floriánek mi pomůže.

Otázka č. 20: Plánujete brát Floriana všude s sebou?

Odpověď: Floriana jsem si vybrala právě proto, že je skladný, mohu ho mít neustále u sebe, může se mnou jezdit na vozíku, nemá alergenní srst, tedy bude mě doprovázet pravidelně.

Otázka č. 21: Jak vypadá Váš běžný den?

Odpověď: Ráno mi trvá déle příprava na den, proto je Floriánek již teď naučený, že venčit se jde až poté, co se najím. Následuje procházka, nákup, běžné zařizování. Práci teď sháním, proto pravidelně nikam nedojíždím. Hlídám vnučku, ta má Floriánka moc ráda, jezdíme za ní několikrát týdně. Odpoledne chodíme na další procházky a já si díky tomu mohu popovídat při venčení s jinými pejskaři. Když je ošklivé počasí a je třeba hodně sněhu, Floriánek umí chytat míčky, proto s ním nemusím na dlouhé procházky a stejně se hezky vyběhá.

Otázka č. 22: Víte, jak budete dávat pejskovi povely?

Odpověď: Již teď ve výcviku chodím na pravidelné tréninky a učím se, jak s ním správně komunikovat, aby pejsek věděl, co a jak má dělat a měl jasná pravidla. To je důležité.

Otázka č. 23: Očekáváte, že díky Florianovi budete moci dělat nějaké činnosti, které jste předtím dělat nemohla?

Odpověď: Získám větší sebedůvěru, budu více ve společnosti jiných lidí a věřím, že díky tomu se naučím něco nového.

Otázka č. 24: Máte v plánu se s Florianem věnovat nějakému kynologickému sportu?

Odpověď: Nemám moc fyzických sil, ale baví ho létající talíř, takže se budu zdokonalovat v házení s různými sportovními lehkými talíři.

Otázka č. 25: Myslíte, že se psem budete mít více příležitostí k navazování sociálních kontaktů a dostanete se více do společnosti?

Odpověď: Určitě, Floriánek je hodně kontaktní, každý si ho chce hladit, a tak mám větší šanci se bavit s novými lidmi.

Otázka č. 26: Co za pozitiva a negativa očekáváte s příchodem signálního psa do Vašeho života?

Odpověď: Pozitiva jsem vyjmenovala v otázkách výše, a co se týče negativ, budu více chodit v zimním období ven, což je s elektrickým vozíkem náročné, když je mnoho sněhu. Také musím plánovat například lázně, kam Floriánek nesmí. Ale pozitiva jasně převažují.

Otázka č. 27: Těšíte se na svého psiho pomocníka? Jak často během výcviku psa vidíte?

Odpověď: Vidím ho každý druhý víkend, to je u mě doma. Také během tréninku. Kdykoli mohu trenérce zavolat a napsat a na pejska se zeptat.

Otázka č. 28: Máte obavy z negativních reakcí okolí na Vašeho pejska?

Odpověď: Floriánka už mé okolí zná a reakce jsou moc milé. A pokud se s nějakými negativními setkám, mohu se obrátit na pracovníky Pestré společnosti

Zdroj: autorka práce, 2015 (vlastní šetření)

Příloha Q - Polostandardizovaný rozhovor respondentky D

Otázka č. 1: Jaký je Váš věk?

Odpověď: 36

Otázka č. 2: Jaké je vaše vzdělání? Případně uveďte, v jakém oboru jej máte.

Odpověď:

Otázka č. 3: Jaké je Vaše zaměstnání?

Odpověď:

Otázka č. 4: S kým sdílíte Vaši domácnost? Pokud máte děti, uveďte je prosím.

Odpověď: s přítelem, jedno dítě

Otázka č. 5: Jaký je druh, příčina a stupeň Vašeho sluchového postižení? Kdy vzniklo?

Odpověď: sluchové znevýhodnění, uživatel kochleárního implantátu, středně až těžká nedoslýchavost, od narození jako dědičné

Otázka č. 6: Máte nějaké jiné zdravotní obtíže?

Odpověď: ne

Otázka č. 7: Jakou formu komunikace nejvíce upřednostňujete? (Znakový jazyk, odezírání, prstovou abecedu, psanou formu projevu).

Odpověď: znakový jazyk

Otázka č. 8: Používáte nějaké kompenzační pomůcky? Např. sluchadlo, kochleární implantát nebo jinou kompenzační pomůcku?

Odpověď: KI

Otázky zaměřené na Vašeho asistenčního psa:

Otázka č. 9: Jméno psa:

Odpověď: Alvin

Otázka č. 10: Rasa:

Odpověď: Čivava

Otázka č. 11: Věk:

Odpověď: 2,5

Otázka č. 12: Jak jste k Alvinovi přišla?

Odpověď: Měli jsme už Lilo, tak jsem chtěla aby měla společnost.

Otázka č. 13: Byl to Váš nápad, nechat Alvina vycvičit jako signálního psa? Co Vás přimělo k takovému rozhodnutí?

Odpověď: Alvin je hodně aktivní pejsek, napadlo mě, že by se na signálního pejska hodil. Vždy jsem snila o tom mít chytrého pejska, který by mi pomáhal signalizovat zvuky. Jen se přiznávám, že jsem měla trochu strach, že se mi vysmějí až uslyší jaké je Alvin plemeno....p)

Otázka č. 14: Kde jste se dozvěděla o možnosti vycvičení signálního psa?

Odpověď: v internetu a od přátel

Otázka č. 15: Proč jste si vybrala Pestrou společnost o.p.s., aby vám vycvičila Alvina?

- Odpověď: doporučení kamarádky a také výhodné místo, společnost sídlí blízko mého domova
- Otázka č. 16: Víte jakým způsobem je výcvik Alvina financován?
- Odpověď: ano
- .
- Otázka č. 17: S čím Vám Alvin pomáhá? Co všechno umí?
- Odpověď: budí mě když se ozve budík, oznamuje klepání, pláč dítěte, když na mě někdo volá jménem, a volání mobilu...
- Otázka č. 18: Co myslíte, že je pro Vás nejdůležitější z výše Vámi uvedených napomáhajících činností psa?
- Odpověď: Těžko říct záleží na situaci...
- Otázka č. 19: Berete si Alvina všude s sebou?
- Odpověď: všude tam kde může...
- Otázka č. 20: Jak vypadá Váš běžný den s Alvinem?
- Odpověď: procházky, hry, cvičení na poslušnost,...
- Otázka č. 21: Od té doby co máte Alvina jako asistenta, přestala jste nějakou kompenzační pomůcku používat?
- Odpověď: ano signální zvonek domovního zvonku
- Otázka č. 22: Jak dáváte Alvinovi povely nyní a jak jste je dávala před jeho výcvikem? (používáte např. klikr?)
- Odpověď: dávám povely dle doporučení trenérky Míšy
- Otázka č. 23: Můžete díky Alvinovi dělat nějaké činnosti, které jste předtím dělat nemohla? Nebo naopak, je něco v čem Vás pejsek omezuje?

Odpověď: Díky němu jsem častěji venku, a více poznávám lidi, a rozumím více psímu chování je s ním větší zábava, pravda je že jsem dříve měla více času na sebe a cvičila jsem třeba, nyní na to jaksi nemám hodně času...

Otázka č. 24: Máte nějaký konkrétní koníček, při kterém Vám je pes pomocníkem?

Odpověď: ruší mě při cvičení nebo olizuje mě po tváři a funí,nebo taky pomáhá, skočí mi na břicho, aby mi to ještě cvičení zefektivinil:p)

Otázka č. 25: Věnujete se s Alvinem nějakému kynologickému sportu?

Odpověď: obedience

Otázka č. 26: Existuje něco, co na Alvinovo výcviku postrádáte?

Odpověď: ne

Otázka č. 28: Máte pocit, že díky Alvinovi máte více příležitostí k sociálnímu kontaktu s lidmi a usnadňuje Vám jeho přítomnost lépe navazovat přátelství?

Odpověď: ano

Otázka č. 29: Mohla byste říci, že s Alvinem je Váš život veselejší a víc si ho užíváte?

Odpověď: ano

Otázka č. 29: Setkala jste se někdy s negativní reakcí okolí na přítomnost signálního psa s Vámi?

Odpověď: ne

Otázka č. 30: Doporučila byste signálního psa někomu dalšímu?

Odpověď: ano

Příloha R – Procentuální znázornění frekventovaných činností asistenčního signálního psa

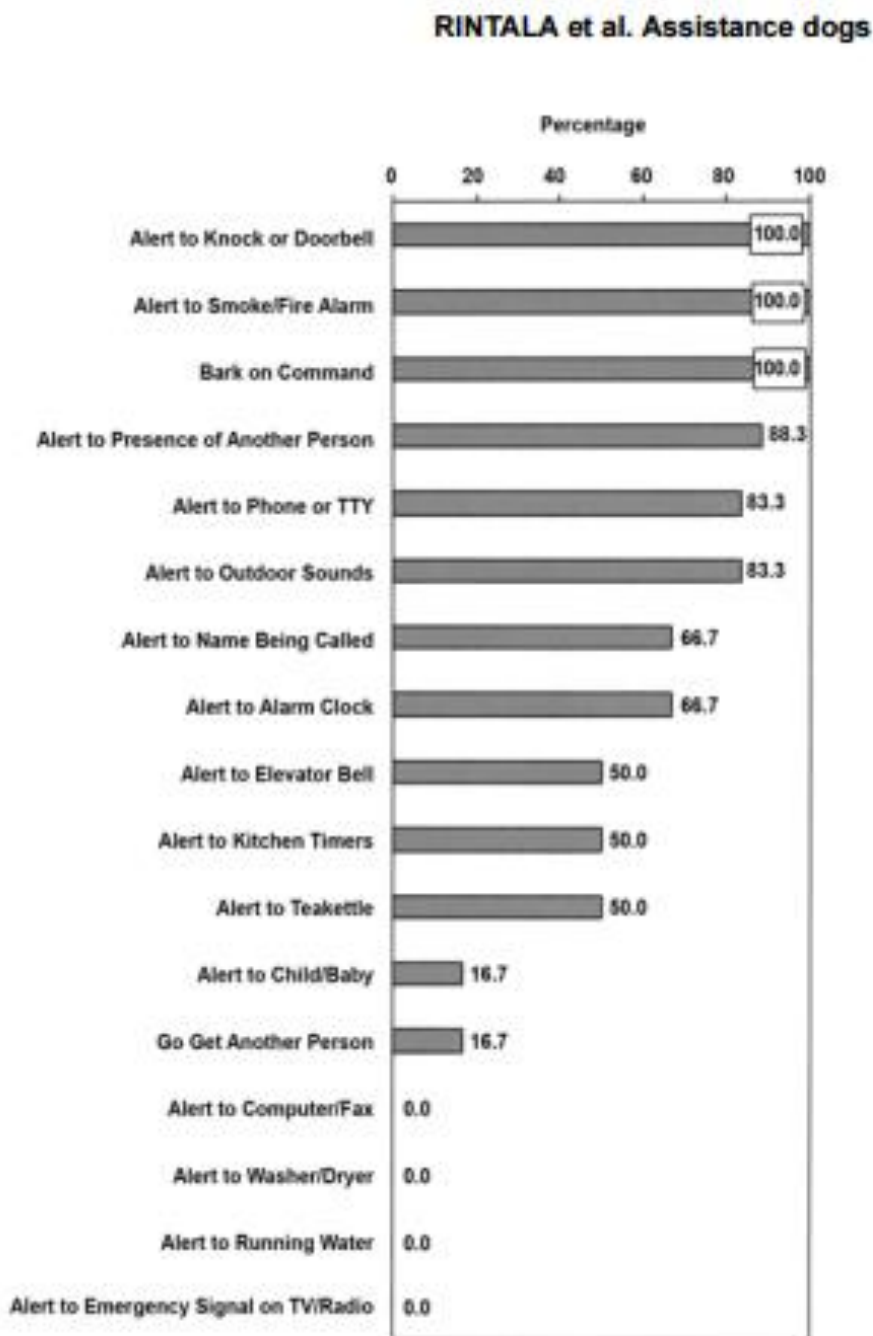


Figure 2.
Percentage of hearing dogs who performed each task on checklist.
TTY = teletypewriter.

Zdroj: Journal of Rehabilitation Research & Development, *Effects of assistance dogs on persons with mobility or hearing impairments: A pilot study*. Volume 45, Number 4, 2008. [online] [2014-02-24]
Dostupné z: <http://www.rehab.research.va.gov/jour/08/45/4/pdf/rintala.pdf>

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Denisa Kršková

Obor: Speciální pedagogika

Forma studia: kombinované studium

Název práce: Signální pes jako kompenzační pomůcka osoby se sluchovým postižením

Rok: 2015

Počet stran textu: 67

Celkový počet stran příloh: 42

Počet titulů českých použitých zdrojů: 38

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 8

Počet internetových zdrojů: 40

Vedoucí práce: Mgr. Mgr. Václav Chmelíř

